

Podíl humanitárních organizací na poskytování pomoci při řešení migrace

Bc. Daniel Jordán

Diplomová práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Daniel Jordán
Osobní číslo:	L21151
Studijní program:	N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Podíl humanitárních organizací na poskytování pomoci při řešení migrace

Zásady pro vypracování

- Zpracujte literární rešerši ze zkoumané problematiky.
- Zhodnotte získané poznatky z řešené problematiky a nalezněte problémové oblasti.
- Navrhněte opatření ke zlepšení řešené problematiky.
- Zhodnotte očekávané přínosy navržených opatření.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KORECKI, Zbyšek, Monika CABICAROVÁ, Petr ROŽŇÁK a Samuel Antwi DARKWAH. *Distribuce humanitární pomoci a udržitelnost subjektů v humanitární operaci*. Ostrava: Key Publishing, Monografie (Key Publishing), 2015. ISBN 978-80-7418-244-0.
2. ROSKOVÁ, Lenka, Veronika ZÁLESKÁ a Jitka VACKOVÁ. *Lidská práva v oblasti migrace a integrace menšin i imigrantů*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019. ISBN 978-80-7394-764-4.
3. SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zvládnání rozsáhlých mimořádných událostí*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství), 2013. ISBN 978-80-7385-138-5.

Další odborná literatura podle upřesnění vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Miroslav Musil, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2024**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 26. 4. 2024

Jméno a příjmení studenta: Bc. Daniel Jordán

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku migrace uprchlíků do ČR během roku 2022 a na posouzení podílu humanitárních organizací na poskytování pomoci při řešení této krize. Teoretickým základem je vymezení stěžejních pojmů, rozdělení typů a potenciálních příčin migrace, včetně její legislativní regulace v rámci České republiky. Dále je popsána obecná charakteristika humanitární pomoci a role státních i nestátních organizací v poskytování této pomoci. V praktické části jsou analyzovány statistiky vývoje počtu cizinců na území ČR, zkoumán vývoj postojů české veřejnosti k přijímání uprchlíků a popsány charakteristiky ukrajinských uprchlíků. Na základě získaných dat je provedeno porovnání pomoci, která byla uprchlíkům poskytnuta ze strany státního a neziskového sektoru. V závěrečné části práce jsou navržena opatření vycházející z identifikovaných příležitostí a nedostatků současného systému.

Klíčová slova: migrační krize, uprchlíci, humanitární organizace, humanitární pomoc

ABSTRACT

This thesis focuses on the refugee migration to the Czech Republic in 2022 and on assessing the contribution of humanitarian organizations to providing assistance in dealing with this crisis. The theoretical basis includes the definition of critical concepts, the division of types and potential causes of migration, and its legislative regulation within the Czech Republic. It also describes the general characteristics of humanitarian aid and the role of state and non-governmental organizations in providing such aid. The practical part analyzes the statistics on the development of the number of foreigners in the territory of the Czech Republic, examines the development of the attitudes of the Czech public towards the reception of refugees, and describes the characteristics of Ukrainian refugees. Based on the obtained data, the assistance provided to refugees by the state and the non-profit sector is compared. In the final part, measures are proposed based on the identified opportunities and shortcomings of the current system.

Keywords: migrant crisis, refugees, humanitarian organizations, humanitarian aid

Rád bych využil příležitost poděkovat touto cestou vedoucímu práce panu Ing. et Ing. Miroslavu Musilovi, Ph.D. za jeho postřehy, trpělivost a konstruktivní kritiku během tvorby této práce. Dále bych chtěl poděkovat zástupcům jednotlivých humanitárních organizací, že si našli čas na spolupráci a zodpovězení mých dotazů. Obdivuji jejich ochotu a nasazení při jejich nelehké práci.

Na závěr bych chtěl poděkovat každému, kdo mi byl fyzickou i duševní oporou při psaní této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Ne každý, kdo bloudí, je ztracen.“
John Ronald Reuel Tolkien

OBSAH

ÚVOD	9
CÍL PRÁCE	10
POSTUP ZPRACOVÁNÍ	11
POUŽITÉ METODY	13
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 LITERARNÍ REŠERŠE	15
1.1 LITERARNÍ ZDROJE	15
1.2 STRATEGICKÉ DOKUMENTY	17
1.3 PRÁVNÍ DOKUMENTY	19
2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	21
3 MIGRACE A JEJÍ PŘÍČINY	24
3.1 TEORIE VZNIKU MIGRACE	24
3.2 TYPY MIGRACE	26
4 MIGRAČNÍ A AZYLOVÁ POLITIKA	28
4.1 KLÍČOVÉ PRÁVNÍ DOKUMENTY	28
4.2 MIGRAČNÍ A AZYLOVÁ POLITIKA V ČESKÉ REPUBLICE.....	30
5 HUMANITÁRNÍ POMOC	31
5.1 DEFINICE HUMANITÁRNÍ POMOCI	31
5.2 STÁTNÍ INSTITUCE VYTVÁŘEJÍCÍ ZÁSOPY HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	32
6 HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE	35
6.1 ZÁSADY HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ	36
6.2 ZÁKLADNÍ POTŘEBY UPRCHLÍKŮ	37
6.3 NEZISKOVÉ ORGANIZACE ZAMĚŘENÉ NA PRÁCI S MIGRANTY	38
7 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI	43
II PRAKTICKÁ ČÁST	46
8 MIGRACE VELKÉHO ROZSAHU 2022	47
8.1 POČET CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	48
8.2 POČET ŽADATELŮ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE	49
8.3 POČET DRŽITELŮ DOČASNÉ OCHRANY V ČESKÉ REPUBLICE	50
8.4 ZJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ POROVNÁNÍ.....	51
9 SROVNÁNÍ PROTICHŮDNÝCH NÁZORŮ NA PŘIJÍMÁNÍ MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ	52
9.1 VLIV MEDIÍ BĚHEM NA VNÍMÁNÍ UPRCHLÍKŮ	53
9.2 ZJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ POROVNÁNÍ.....	55

10	UKRAJINŠTÍ UPRCHLÍCI	56
10.1	POTŘEBY UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ V HOSTITELSKÝCH ZEMÍCH	56
10.2	PRŮZKUMY POTŘEB UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ V ČESKÉ REPUBLICE	57
10.3	ZJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ POROVNÁNÍ.....	60
11	REAKCE VLÁDY ČR A STÁTNÍCH ORGÁNŮ NA MIGRAČNÍ VLNU VELKÉHO ROZSAHU	61
11.1	LEGISLATIVNÍ ZMĚNY.....	62
11.2	KRAJSKÁ ASISTENČNÍ CENTRA PRO POMOC UKRAJINĚ	64
11.3	ZJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ POROVNÁNÍ.....	67
12	PODÍL HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ NA ŘEŠENÍ MIGRACE VELKÉHO ROZSAHU	68
12.1	POTRAVINOVÉ BANKY	71
12.2	ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ	71
12.3	POMOC ZE STRANY KOMERČNÍHO SEKTORU	72
12.4	PROBLÉMY S POMOCÍ	73
12.5	ZJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ POROVNÁNÍ.....	74
13	KOMPARACE PODÍLU HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ A OSTATNÍCH INSTITUCÍ PŘI POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI	76
13.1	USPOKOJENÍ POTŘEB	76
13.2	ZJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ POROVNÁNÍ.....	81
13.3	VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ.....	82
14	NÁVRHY NA ÚPRAVU ORGANIZACE, ROZSAHU A PODÍLU HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ PŘI ŘEŠENÍ MIGRACÍ VELKÉHO ROZSAHU V ČESKÉ REPUBLICE	85
14.1	ZHODNOCENÍ OČEKÁVANÝCH PŘÍNOSŮ	89
	ZÁVĚR	91
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	94
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	104
	SEZNAM OBRÁZKŮ	106
	SEZNAM GRAFŮ	107
	SEZNAM TABULEK.....	108
	SEZNAM PŘÍLOH.....	109

ÚVOD

Při výběru tématu diplomové práce autor vycházel z aktuálního dění ve společnosti a také z jeho profesního zaměření. Ruská agrese na Ukrajině zapříčinila masivní vlnu migrace, která měla dopady na celou Evropu. Česká republika (dále jen „ČR“) patří ke státům zavázaným pomoci uprchlíkům, a i vzhledem ke svému geopolitickému postavení se pro vysoký počet osob stala vhodným útočištěm. Téma migrace a humanitární pomoci je nedílnou součástí oboru ochrany obyvatelstva. Cílem humanitární pomoci je především zajistit základní životní potřeby jednotlivce. Je ale také projevem lidskosti a solidarity. Při poskytování pomoci cizincům však musí zůstat zajištěna schopnost pomoci vlastním občanům a zachována jejich bezpečnost. Vzhledem k napjatým vztahům mezi jednotlivými velmocemi, zhoršujícími se enviromentálními podmínkami, úbytku hospodářské půdy, degradace půdy, postupu desertifikace a dalším jevům bude otázka migrace čím dál tím důležitějším tématem nejen pro celou Evropskou unii (dále jen „EU“), ale i pro celý svět.

Příchod uprchlíků z Ukrajiny opět zdůraznil potřebu zabývat se otázkami migrace a uprchlictví. Dne 28. února 2022 započal konflikt na Ukrajině, který donutil miliony lidí opustit svou zemi a hledat bezpečí za jejími hranicemi. Nastalá situace si vyžádala rychlé řešení a zapojení státních i nestátních organizací. Klíčovou úlohu sehrály především ty, které jsou schopny vytvářet a distribuovat humanitární pomoc. Uprchlíci však potřebovali nejen materiální podporu, ale také zejména ubytování, psychologickou pomoc a informace. Důležitá je po celou dobu migrační krize také spolupráce mezi státním a neziskovým sektorem.

V březnu 2024 se v ČR stále nacházelo okolo 370 000 ukrajinských uprchlíků. Většině z nich se již podařilo překonat základní problémy spojené s opuštěním svých domovů, a to především díky pomoci státu, neziskového sektoru a řady dárců a dobrovolníků.

Očekávaným přínosem této práce je vytvoření přehledu o tom, jak probíhala migrační krize zejména během roku 2022, popis vazeb mezi zapojenými humanitárními organizacemi a státním sektorem, a dále určení příležitostí ke zlepšení a formulování návrhů na řešení zjištěných nedostatků.

Cíl práce

Tématem diplomové práce je podíl humanitárních organizací na poskytování pomoci při řešení migrace, z čehož vychází cíl práce: **Na základě zmapování podílu humanitárních organizací účastnících se na řešení migrace velkého rozsahu v ČR během roku 2022 navrhnout úpravy vedoucí ke zlepšení zjištěného stavu.**

Autor na podporu řešení cíle formuloval následující hypotézy:

- 1. Humanitární organizace se podílely na uspokojení více jak poloviny základních a sekundárních potřeb uprchlíků.**
- 2. Podpora ze strany státu byla především finančního charakteru, materiální pomoc byla poskytnuta zejména ze strany humanitárních organizací.**
- 3. Státní složky spolupracovaly především mezi sebou, zatímco spolupráce s humanitárními organizacemi byla minimální.**

Postup zpracování

Pro pochopení komplexní problematiky migrační krize a získání schopnosti formulovat návrhy na zlepšení dosavadního stavu byl zvolen postup zahrnující relativně široké spektrum informací. Rozmanitost témat zároveň reflektuje složitost samotného fenoménu migrace a zdůrazňuje potřebu integrovaného přístupu k řešení migrační krize.

V první kapitole je vypracována literární rešerše obsahující komplexní přehled literatury, strategických a právních dokumentů týkajících se témat migrace, uprchlictví a činnosti humanitárních organizací. Tato kapitola tak poskytuje teoretický základ pro další kapitoly práce.

Druhá kapitola je zaměřená na vysvětlení klíčových termínů spojených s migrací, což je zásadní pro hlubší porozumění této problematice. Důraz je kladen na rozlišení různých typů migrantů a způsobech jejich případné ochrany.

Ve třetí kapitole jsou zkoumány různé aspekty a teorie migrace. Obsahuje rozlišení mezi dobrovolnou a nucenou migrací, vnitřní a vnější migrací a zdůrazňuje rostoucí význam environmentální migrace a migrace způsobené válečnými konflikty. Nabízí komplexní pohled na motivaci a dynamiku migrace, což je zásadní pro pochopení a řešení současných migračních výzev.

Čtvrtá kapitola poskytuje ucelený pohled na migrační a azylovou politiku, která nejen reguluje migraci, ale také chrání základní lidská práva a svobody. Část věnovaná ČR zdůrazňuje zkušenosti s přijímáním uprchlíků, postoj k povinným kvótám a význam humanitárních organizací v oblasti azylové politiky.

Pátá kapitola se soustředí na definici, právní základy a klíčové aspekty poskytování humanitární pomoci v ČR a její strukturu. Jsou zde rozděleny státní instituce vytvářející zásoby humanitární pomoci a jejich kapacity a role při distribuci této pomoci.

V šesté kapitole je pozornost věnována humanitárním organizacím a jejich roli při poskytování pomoci. Zejména pak Konsorciu nevládních organizací pracujících s migranty a organizacemi s ním spojených. Dále jsou v této kapitole rozděleny potřeby uprchlíků podle Maslowovy pyramidy.

Sedmá kapitola rekapituluje klíčové body teoretické části a ze zjištěných informací jsou formulovány nedostatky souvisejících s migrací a humanitární pomocí. Následuje praktická část této diplomové práce.

V osmé kapitole je porovnání celkového počtu cizinců na území ČR během posledních let. Detailněji je analyzován vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR a počty žadatelů o dočasnou ochranu v ČR. Výsledky nabízí porovnání rozsahu migrační krize roku 2022 v historickém kontextu.

V deváté kapitole je provedeno srovnání protichůdných názorů na přijímání uprchlíků z období evropské migrační krize po roce 2015 a migrační vlny uprchlíků z Ukrajiny v roce 2022. Zvládání migrační vlny z velké části závisí na podpoře občanů hostitelské země a srovnání bylo zařazeno pro komplexnější analýzu současného stavu vedoucí ke splnění cíle práce.

Desátá kapitola popisuje charakteristiku uprchlíků přicházejících do ČR během roku 2022 a jejich potřeby na základě srovnání výsledků šetření Ministerstva práce a sociálních věcí a průzkumu Mezinárodní organizace pro migraci.

V jedenácté kapitole je popsána reakce vlády ČR a státních orgánů na uprchlickou vlnu. Jsou popsány zejména legislativní změny a zapojení jednotlivých státních institucí.

Následující dvanáctá kapitola navazuje analýzou zapojení humanitárních organizací do řešení migrační krize, včetně jejich spolupráce se státními složkami. Informace byly získány především rozhovory se zástupci jednotlivých organizací a studiem jejich výročních zpráv.

Třináctá kapitola je zaměřená na komparaci podílu humanitárních organizací a ostatních institucí při poskytování humanitární pomoci.

Poslední, čtrnáctá kapitola, je tvořena návrhy na úpravu organizace, rozsahu a podílu humanitárních a dalších organizací při poskytování humanitární pomoci při řešení migrace velkého rozsahu v ČR. V této kapitole jsou specifikována doporučení pro možná zlepšení v oblasti této problematiky, a to na základě informací získaných jak z teoretické, tak praktické části.

Použité metody

Ke zpracování diplomové práce byly použity následující metody:

Literární rešerše tvoří úvodní část této práce s cílem shromáždit a analyzovat existující literaturu, výzkumné studie, oficiální dokumenty, strategické dokumenty a mediální analýzy týkající se migrační krize, podpory uprchlíků a přístupů k řešení těchto problémů na národní i mezinárodní úrovni.

Analýza vývoje počtu cizinců na území ČR a dalších specifických skupin byla provedena v osmé kapitole práce, což umožňuje lepší pochopení dynamiky migrační vlny v roce 2022 v kontextu dlouhodobé migrace v ČR.

Popis průběhu migrační krize, reakcí státních institucí a neziskového sektoru. Tato metoda byla využita napříč praktickou částí diplomové práce.

Komparativní analýza humanitární pomoci ke zvládnutí uprchlické krize ze strany státu a ze strany humanitárních organizací. Tento typ analýzy byl využit v kapitole 10 při zkoumání potřeb uprchlíků, na základě komparace průzkumu Ministerstva práce a sociálních věcí a Mezinárodní organizace pro migraci. Dále také v kapitole 13 při komparaci podílu humanitárních organizací a ostatních institucí při poskytování humanitární pomoci.

Syntéza a interpretace formou integrace zjištění z literární rešerše a komparativní analýzy k formulaci komplexního pohledu na očekávané přínosy navrhovaných řešení a vytvoření doporučení pro zlepšení současných přístupů v kapitole 14. týkající se návrhů na úpravu organizace, rozsahu a podílu humanitárních organizací při poskytování humanitární pomoci při řešení migrací velkého rozsahu v ČR.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LITERARNÍ REŠERŠE

Následující část práce poskytuje výčet literárních zdrojů poskytujících různé úhly pohledu na téma migrace, uprchlictví a práci humanitárních organizací. Dále uvádí legislativní zdroje a strategické dokumenty týkající se řešené problematiky.

1.1 Literární zdroje

Lidská práva, azylová politika – Účelem těchto skript je využití ke studiu v oboru Sociální práce. Poskytují definice základních pojmů v oblasti migrace a také pohled na migraci a její potenciál jako řešení populačního úbytku. Dále je zde rozdělení lidských práv do tří generací a historické právní dokumenty vymezující dnešní pojetí lidských práv. (Rosková, Záleská a Vacková, 2019) Pro tuto práci byly použity především definice hlavních mezinárodních smluv.

Analýza, politika, uprchlická krize, solidarita – Český odborný časopis v oboru politologie a mezinárodních vztahů. Periodikum primárně určené pro politickou vědu, soustředěné na studie, diskuse, zprávy a recenze nových knih, jehož vydavatelem je Česká společnost pro politické vědy. Ve 23. vydání byla publikována studie cílů a narativů jednotlivých politických stran formou komparativní analýzy a postavení ČR v kontextu spolupráce na řešení migrační krize. Rozbor vychází z oficiálních programových prohlášení k uprchlické krizi. Studie srovnává poměr solidarity a hájení vlastních zájmů pro dosažení spravedlnosti a bezpečnosti. (Politologická revue, 2017) Informace z publikace byly využity k popisu situace po migrační krizi po roce 2015 ve čtvrté kapitole této práce.

Humanitární pomoc, lidská práva, migrace – Publikace seznamuje širokou veřejnost se základními principy humanity, s humanitární pomocí a lidskými právy. Autor popisuje rozdíly mezi dobročinností a dobrovolnictvím a odkazuje na stěžejní dokumenty v oblasti problematiky lidskoprávních zásad. Dále autor také zmiňuje základní potřeby uprchlíků při migraci zapříčiněné nejen válečným konfliktem a uvádí bližší informace k poskytování materiální pomoci. Na závěr jsou shrnuty základní informace o vybraných dobročinných organizacích. (Smetana, 2013) Díky tomuto obsahu byla kniha zdrojem informací zejména pro řešení problematiky lidskoprávních a humanitárních zásad v páté kapitole této práce.

Spolupráce humanitárních organizací a státního sektoru – Publikace je určena pro studenty studijních programů Ekonomika a management, Bezpečnostní management, Bezpečnostní služby a Ochrana obyvatelstva. Je důležitým zdrojem také pro orgány a instituce zabývající se krizovým řízením. Autor se zabývá pozicí a rozdělením humanitárních organizací v ČR, jejich financováním a spoluprací s integrovaným záchranným systémem (dále jen „IZS“). Dále je popsána účast Hasičského záchranného sboru (dále jen „HZS“) a Armády ČR (dále jen „AČR“) v oblasti poskytování humanitární pomoci. (Kyselák, 2013) Literatura byla využita především jako zdroj informací v otázkách zabývajících se humanitárními organizacemi a jejich strukturou v kapitole 6.

Restriktivní migrační politika – Cizojazyčná publikace českých autorů kritizujících přístup EU k hromadnému přijímání migrantů během evropské migrační krize po roce 2015. Autoři vyjadřují pochopení pro uprchlíky, jež k opuštění země vedly závažné příčiny, jako například válečný konflikt. Za migrací po roce 2015 však vidí především ekonomickou motivaci. Autoři také kritizují přístup médií, ve kterých je vyobrazeno utrpení putujících migrantů, nikoliv však jejich situace v zemi původu. (Klaus, Weigl, 2017) Dílo těchto autorů bylo využito při tvorbě této diplomové práce zejména k doplnění opozičních názorů v oblasti solidarity.

Ekonomická migrace, migrační politika – Autor popisuje dopady migrace na společnost a význam národní identity. Porovnává výhody i nevýhody plynoucí z migrace. V publikaci jsou uvedeny vlivy podněcující migraci, následky migrace pro obyvatele země původu, kteří se rozhodnou zůstat, a vliv na původní obyvatele cílových zemí. Autor hodnotí jak sociální, tak ekonomické aspekty migrace. Primární téma publikace jsou tedy především ekonomičtí migranti, nikoliv pouze uprchlíci. Dalšími tématy jsou nacionalismus a rasismus ve spojitosti s vnímáním migrantů. (Collier, 2017) Myšlenky z knihy podpořily tvorbu návrhů v kapitole 14.

Distribuce humanitární pomoci – Vědecká monografie zaměřená na humanitární logistiku a zabezpečení materiálních aspektů k zajištění základních životních podmínek pro obyvatelstvo v postižených oblastech. Autoři vymezují humanitární logistiku z různých úhlů pohledu a popisují humanitární distribuční řetězce a také faktory, které je ovlivňují. Dále autoři mimo jiné analyzovali hlavní operace UNHCR v rozdílných oblastech světa. (Korecki et. al., 2015) Publikace byla využita pro získání přehledu o logistických procesech souvisejících se zásobováním humanitárních organizací a při tvorbě návrhů na zlepšení v kapitole 14.

Mediální analýza, migrace 2015 – Mediální analýza publikovaná na podzim roku 2015 Fakultou sociálních studií brněnské Masarykovy univerzity byla zaměřená na mediální pokrytí uprchlické krize. Analýza vychází z výzkumů, dle kterých je hlavním zdrojem informací pro většinu obyvatel ČR ve všech věkových skupinách v těchto letech celostátní televize, která je tak jedním z médií se zásadním vlivem na názorové klima. Analýza předkládá data za období od 4. 3. do 30. 9. 2015. (Tkaczyk, 2015) Analýza byla použita zejména v kapitole 9 při srovnávání protichůdných názorů občanů na přijímání uprchlíků.

Průzkum veřejného mínění, přijímání uprchlíků – Z průzkumu veřejného mínění, provedeného během roku 2022 a zkoumajícího vztahy české veřejnosti ke konfliktu na Ukrajině, lze získat přehled o názorech české společnosti na téma ukrajinských uprchlíků. (Münich a Protivínský, 2023) Výsledky průzkumu jsou využity v deváté kapitole této práce.

1.2 Strategické dokumenty

Audit národní bezpečnosti – Audit národní bezpečnosti z roku 2016 poukázal mimo jiné na hrozby související s migrací. Jako jedny z hlavních byly definovány nelegální migrace na základě rostoucího počtu ozbrojených konfliktů a nedostatečná integrace jakožto jeden ze zdrojů sociálního napětí. Členství ČR v schengenském prostoru a s tím související absence hraničních kontrol ovlivňuje způsob ochrany ČR před nelegální migrací. Jsou kladeny vysoké nároky na mezinárodní spolupráci. (MV ČR, 2016) Identifikované pull a push faktory jsou zmíněny ve třetí kapitole teoretické části této práce.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 – Koncepce definuje tři strategické cíle, které dále rozděluje do dvanácti úkolových oblastí. Jednou z těchto oblastí je zapojení nevládního sektoru formou podpory jejích subjektů při přípravě na mimořádné události a krizové situace. Zvýšení schopností takto zapojených humanitárních organizací znamená nárůst schopností systému ochrany obyvatelstva. (MV ČR GŘHZS, 2020)

Kontrolní závěr z kontrolní akce 22/12 – V tomto závěru provedeným Nejvyšším kontrolním úřadem zaměřeným na období 2015 až 2021 bylo zjištěno, že některé klíčové oblasti ochrany obyvatelstva (dále jen „OOB“), z nichž bylo zapojení humanitárních organizací do systému OOB, nebyly dořešeny a v koncepcích OOB se v průběhu sledovaného období opakují. (NKÚ, 2023) Podněty z těchto dokumentů byly využity při tvorbě návrhů na úpravu vedoucích ke zlepšení zjištěného stavu a dosažení cíle této práce.

Bezpečnostní strategie ČR 2023 – Jako jedny z hrozeb pro ČR jsou uvedeny nelegální migrace, ale i legální migrace probíhající bez kontroly a řízení státem. Další hrozbu představuje neúspěšná nebo nedostatečná integrace cizinců, která může vést k separaci uzavřených komunit, či náhlému růstu xenofobie ve společnosti. Jedním z celospolečenských předpokladů obranyschopnosti je spolupráce soukromého a veřejného sektoru. Sdílení informací je zásadní pro udržení vztahů a vzájemnou výpomoc. Vláda by se proto měla pokusit usnadnit vzájemnou komunikaci mezi veřejnou správou, humanitárními organizacemi a dalšími aktéry. (Bezpečnostní strategie ČR 2023, 2023) Informace této zprávy byly rovněž využity při tvorbě návrhů na úpravu vedoucích ke zlepšení zjištěného stavu.

Strategie migrační politiky ČR – Strategie vychází především ze zkušeností z uprchlické krize během let 2014–2015. Člení se do sedmi modulů s tématy: „*integrace cizinců, nelegální migrace a návratová politika, mezinárodní ochrana, vnější dimenze migrace, volný pohyb osob v EU a schengenském prostoru, legální migrace a provázanost se společenskými politikami EU*“. (MV ČR, 2015) Strategie nastavuje základní principy migrační politiky v ČR a určuje cíle spolu s prostředky k jejich dosažení. Poznatky z této strategie byly využity ve čtvrté kapitole této práce.

BIS Výroční zpráva 2022 – Ani Bezpečnostní informační služba, ani Policie ČR (dále jen „PČR“) během migrační vlny v průběhu roku 2022 nezaznamenaly zhoršení bezpečnostní situace v ČR. Byl však zaznamenán útlum témat Covid-19 a přesun pozornosti na válku na Ukrajině v rámci české dezinformační scény. Dezinformátoři se soustředili na témata spojující válku na Ukrajině s nárůstem cen energií, potravin a poskytování podpory ukrajinským uprchlíkům. Jedním z předních dezinformačních narativů bylo upozorňování na upřednostnění potřeb uprchlíků a upozadění potřeb českých občanů. Dalším narativem, který se objevil ve spojitosti s Ukrajinou, bylo riziko ilegálního pašování zbraní z Ukrajiny do EU. Během roku 2022 se však tyto informace u nás, ani u koaličních partnerů nepotvrdily. (BIS, 2023) Informace této zprávy byly také využity při tvorbě návrhů na úpravu vedoucích ke zlepšení zjištěného stavu, zejména ve spojitosti s problematikou strategické komunikace.

1.3 Právní dokumenty

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod – Listina základních práv a svobod představuje základní normu s ústavní mocí, která zajišťuje ochranu lidských práv a základních svobod. Jedním z těchto práv je právo na azyl. (Česko, 1993) Obsah ústavního zákona je použit v teoretické části v kapitole 4 popisující migrační politiku ČR.

Zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv – Zákon definuje působnost Správy státních hmotných rezerv (dále jen „SSHR“), která je ústředním orgánem státní správy v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy. Zákon rozlišuje několik typů státních hmotných rezerv, včetně zásob humanitární pomoci. (Česko, 1993) Legislativní rámec působnosti SSHR byl využit v praktické části této práce zaměřené na její podíl při poskytování humanitární pomoci v roce 2022.

Sdělení č. 208/1993 Sb., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků – V této úmluvě je definován pojem uprchlík. Sdělení se týká také Newyorského protokolu. Předchozí omezení, která byla specifická pro určité časové období a geografické oblasti, byla rozšířena a jejich doba platnosti byla prodloužena. (Česko, 1993) Ze sdělení byla použita definice uprchlíka v kapitole 2.

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů – Zákon stanovující podmínky vstupu osob, které mohou po jejich podmínek využít některou z variant mezinárodní ochrany, nebo doplňkové ochrany na území ČR. (Česko, 1999)

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů – Zákon zahrnuje široké spektrum ustanovení, včetně typů víz, pobytové povolení, integrace cizinců a také právních povinností a postupů pro cizince, kteří se chtějí na území ČR zdržovat, ať už krátkodobě nebo dlouhodobě. (Česko, 1999) Zákon byl použit při popisu definic v kapitole 2.

Zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů – Legislativa definuje komponenty IZS a určuje jejich oblasti působnosti. Také specifikuje práva a závazky jak jednotlivců, tak právnických subjektů během krizových situací a v období příprav na mimořádné události. Zákon řadí neziskové organizace, které lze využít k likvidačním a záchranným pracím mezi ostatní složky IZS. (Česko, 2000) Definice humanitární pomoci dle tohoto zákona byla použita v páté kapitole této práce.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů – Legislativa stanovuje pravomoci a oblasti působení státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a dále také práva a povinnosti fyzických a právnických osob v kontextu příprav na krizové scénáře, které nejsou spojeny s obranou ČR proti vnější agresi. (Česko, 2000) Poznatky z tohoto zákona jsou využity v kapitole 5.

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů – Legislativa definuje ekonomická opatření pro různé typy krizových situací. Ustanovuje pravomoci vlády, úřadů veřejné správy a samosprávných územních institucí. Pojednává rovněž o systému nouzového hospodářství, pohotovostních zásobách a zásobách humanitární pomoci. (Česko, 2000) V rámci této práce je zmíněn především v kapitole 5 k popisu státních institucí vytvářejících zásoby humanitární pomoci.

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců – Legislativa řeší kritéria pro vstup a pobyt na území ČR pro cizince žádající udělení povolení k pobytu s cílem získat dočasnou ochranu. Detailně popisuje proces udělování a zrušení takového povolení, stejně jako právní postavení cizinců žádajících dočasnou ochranu a těch, kteří ji již obdrželi. (Česko, 2023) Na tento zákon navázal zákon č. 65/2022 Sb., popsán níže, který reagoval na uprchlickou krizi v roce 2022.

Zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace – Zákon upravující podmínky pro udělení dočasné ochrany cizinců, poskytování nouzového ubytování a zdravotních služeb v návaznosti na situaci rozsáhlé migrace osob, kteří byli z důvodu probíhajícího ozbrojeného konfliktu nuceni opustit Ukrajinu. (Česko, 2022) Tento zákon je v praktické části práce využit zejména ve spojitosti s udělováním dočasné ochrany v kapitole 10.

2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Téma migrace je problematikou zasahující tři základní charakteristiky svrchovaného národa, a to státní hranice, národnostního složení a národní identity. (Gabal et al., 2002) Znalost základních termínů souvisejících s migrací je klíčová pro porozumění této problematice.

Azyl – Stát uděluje ochranu občanovi z jiné země, nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud dokáže, že jí hrozí pronásledování z důvodů uznávaných v mezinárodním a vnitrostátním právu. V ČR jsou kritéria pro udělení azylu vymezena v zákoně č. 325/1999 Sb. (MV ČR, 2022)

Azylant – „Azylantem se rozumí cizinec, kterému bylo doručeno rozhodnutí o udělení azylu, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu“. (Česko, 1999 b. § 2 čl. 2 písm. A zákon č. 325/1999 Sb)

Cizinec – „Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem ČR, včetně občana Evropské unie“. (Česko, 1999. § 1 čl. 2 zákon č. 326/1999 Sb.)

Doplňková ochrana – Je udělována osobám, které při příchodu do EU sice nesplňují stanovené podmínky pro získání azylu, ale přesto těmto osobám hrozí v místě jejich původu nebezpečí podle odstavce 2 zákonu o azylu. (Česko, 1999)

Dočasná ochrana – Jedná se o krizový nástroj EU, který je použit při hromadném přesunu vysídlených osob ze zemí mimo EU, které nemají možnost návratu do zemí původu, a to například z důvodu ozbrojeného konfliktu, nebo porušování lidských práv. Jeho účel je umožnit poskytnout členským státům okamžitou ochranu těmto osobám a snížit byrokratické zatížení na azylové systémy EU. O aktivaci a ukončení rozhoduje rada EU. (MV ČR, 2022) V tabulce 1 je zobrazeno srovnání mezinárodní a dočasné ochrany.

Tabulka 1 Typy ochrany cizinců v ČR (Zdroj: Člověk v tísni, 2022 a)

Mezinárodní ochrana		Dočasná ochrana
Azyl	Doplňková ochrana	
Udělován žadatelům při opodstatněných obavách z přesně definovaných důvodů mezinárodním i národním právem.	Udělován osobám nesplňující podmínky pro udělení azylové ochrany. Přesto by ale těmto osobám při jejich návratu hrozilo ohrožení.	Ochranný institut výjimečné povahy pro případ migrační vlny osob, jejichž návrat je dočasně omezen.
Důvody útěku: Rasa, náboženství, národnost, politické názory, příslušnost k určité sociální skupině.	Důvody útěku: Trest smrti, nelidské zacházení, mučení, svévolné násilí.	Důvody útěku: Ozbrojený konflikt, endemické násilí, hrozba porušování lidských práv.
Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu	Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu	Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců
Udělován na dobu neurčitou.	Udělován na dobu určitou (nejčastěji 1–2 roky) s možností prodloužení.	Udělována na jeden rok, případně prodloužena až o 2 roky.

Emigrant – Osoba, která opouští svou zemi původu, ve které měla státní občanství. (Rosková et al., 2019)

Humanitární krize – Jedná se o událost nebo sérii událostí, při kterých dojde k ohrožení zdraví, bezpečí nebo životů osob žijících v určité geograficky vymezené oblasti. Kromě ohrožení jsou s humanitární krizí spojeny i materiální škody. S humanitární krizí v důsledku ozbrojeného konfliktu bývají spojené přesuny velkého množství obyvatel. Při tomto typu humanitární krize je důležitá zejména podpora uprchlických táborů i hostitelských komunit. (MZV ČR, 2022 a)

Humanitární pomoc – Jedná se o aktivity prováděné vládními a nevládními subjekty, charitativními organizacemi a jednotlivci s cílem poskytnout základní životní potřeby prostřednictvím materiálních nebo finančních zdrojů, služeb nebo speciálních úkolů. Hlavním účelem této pomoci je zabránit ztrátě života a zmírnit utrpení spojené s konkrétní situací. (MZV ČR, 2022 a)

Humanitární potřeba – Základní potřeby osob, které jsou ohroženy dopady humanitární krize. Jsou to potřeby pro zajištění ochrany jejich životů, zdraví a bezpečí. (MZV ČR, 2022 a)

Imigrant – Cizinec, který přichází na území cílové země se záměrem dlouhodobého pobytu, často z ekonomických důvodů. (MV ČR, 2022)

Legální migrace – Proces řízeného přistěhovalectví, nad kterým má stát kontrolu. V souladu s evropským právem má ČR možnost regulovat pracovní migraci na svém území, včetně uplatňování národních kvót. (MV ČR, 2022)

Migrace – Přesun jednotlivců nebo skupin, což je zásadní součást procesu demografického vývoje. Migrace může být rozdělena na krátkodobou, dlouhodobou, permanentní a opakovanou. Z právního pohledu můžeme migraci rozdělit na legální a nelegální. (MV ČR, 2022)

Migrant – OSN definuje migranty jako osoby, které opustily svou zemi původu na dobu delší než jeden rok. Přičemž nehrají roli důvody, které tyto osoby motivovaly k opuštění své země. (Bezpečnostní strategie ČR, 2023)

Nelegální migrace – Migrace, při které cizinci vstupují a pobývají na území cílového státu bez řádného povolení. Nelegální migrace je často koordinována sítí převaděčů, což může zahrnovat prvek organizovaného zločinu. (MV ČR, 2022)

Uprchlík – Uprchlíci jsou jedinci, kteří se nacházejí mimo svou domovskou zemi z důvodu obav z pronásledování, konfliktů, všeobecného násilí nebo jiných situací, které vyžadují mezinárodní ochranu. V Úmluvě o právním postavení uprchlíků je uprchlík definován jako osoba, která: *„má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských, národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti“*. (Česko, 1993. čl. 1 písm. A odst. 2 sdělení č. 208/1993 Sb.)

3 MIGRACE A JEJÍ PŘÍČINY

Svět je geopoliticky rozdělen na státy. Překročení jejich hranic je vnímáno jako významný akt. Migrace znamená přesun lidí, často za účelem nalezení práce nebo lepších životních podmínek. Ne vždy je však dobrovolná. (Janků, 2006) Tato kapitola se zabývá teorií jejího vzniku a následků.

3.1 Teorie vzniku migrace

Migraci může způsobit celá řada faktorů a jejich nejrůznější kombinace. Pro lepší pochopení tohoto fenoménu bylo v průběhu historie definováno několik teorií o jejím vzniku.

a) Ravensteinovy zákony

Jedním z nejvýznamnějších předchůdců současných migračních teorií jsou zákony Ernsta Georga Ravensteina. Ten na základě svého výzkumu přišel s následujícími poznatky.

- Po každé migraci vzniká zpětná migrace.
- Migranti se ve většině případů stěhují na kratší vzdálenosti.
- Migranti migrující delší vzdálenosti mají tendenci usídlit se ve větších městech.
- Obyvatelé venkovských oblastí migrují ve větší míře nežli obyvatelé měst.
- V rámci mezinárodní migrace jsou mladí dospělí jedinci častěji aktivnější než celé rodiny.
- Většina migrantů jsou dospělé osoby.
- Růst velkých měst je spíše důsledkem migrace než přirozeným přírůstkem.
(Ravenstein, 1889)

Většina těchto zákonů jsou stále všeobecně platné, ačkoliv byly publikované již v letech 1885 a 1889. Od té doby se například Ravensteinovy zákony týkající vlivu vzdálenosti na migraci staly díky moderním technologiím neaktuální a ochota migrovat i na delší vzdálenosti se značně zvýšila. Zákonitosti ohledně upřednostňování měst jako cíle své cesty platí i v současné době. (Palát, 2014)

b) Push-pull faktory

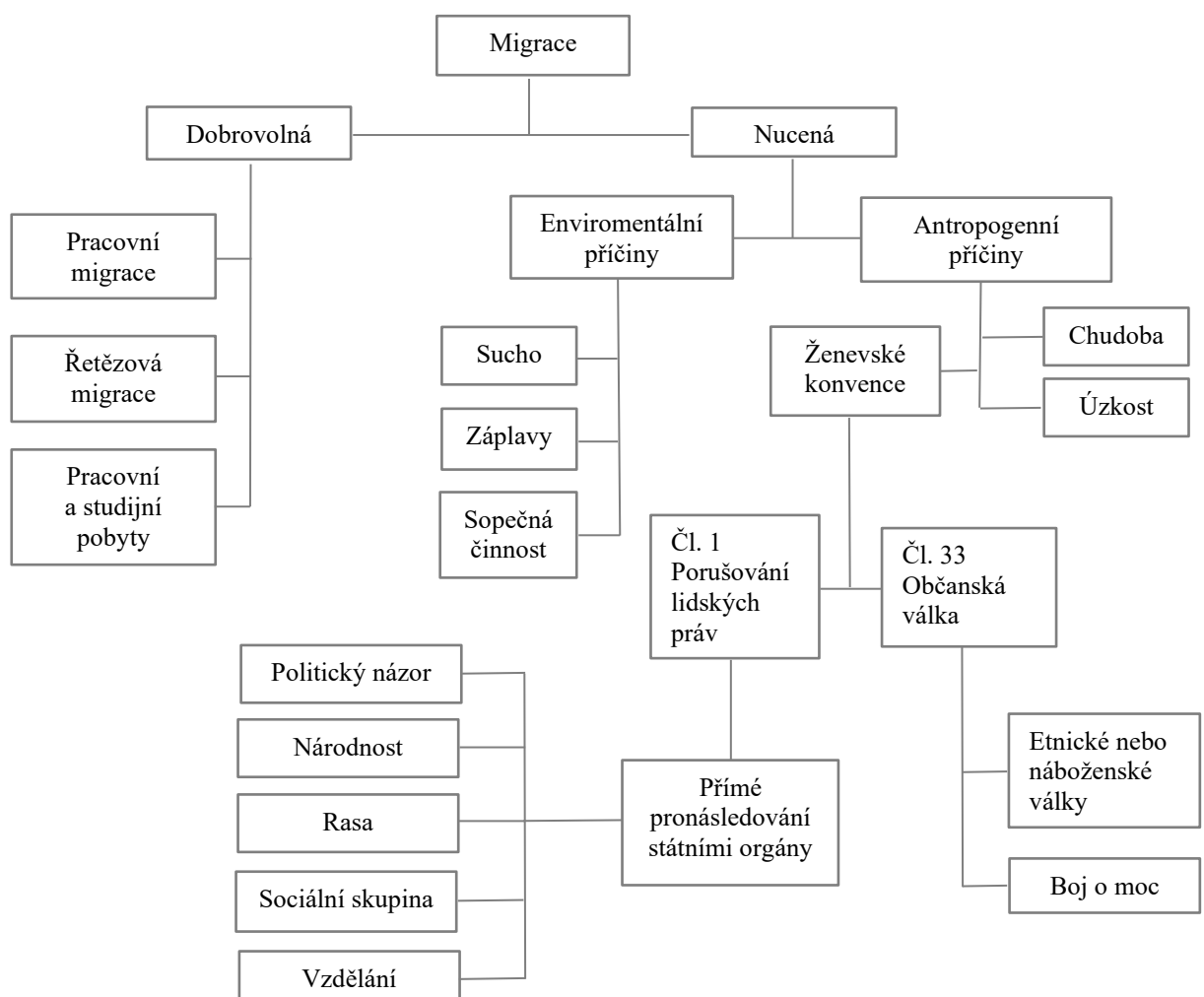
Jedním z nejznámějších modelů popisujících vznik migrace jsou push-pull faktory. Ty byly publikovány již v 60. letech 20. století a v české literatuře jsou uváděny také jako faktory tlaku a tahu. V tabulce 2 jsou uvedeny příklady těchto faktorů. Model definuje migrační pohyb jako výslednici sil, které potenciální migranty z daného státu buď vypuzují, nebo je ke státu přitahují. Push faktory jsou tedy okolnosti, které odrazují od setrvání v daném státě. Pull faktory jsou ty, které jsou pro potenciálního migranta atraktivní a působí jako řešení jeho situace. (Lee, 1966) Do jednotlivých kategorií lze rozřadit celou řadu dalších faktorů. Na rozhodnutí potenciálního migranta mají vliv také překážky bránící případné migraci – jazyková bariéra, legislativní překážky nebo například transport do cílové země. V současné době je však migrace natolik komplexní, že i teorie push-pull faktorů ji nedokáže popsat v celém měřítku. (Demuth, 2000) V rámci Auditů národní bezpečnosti byly identifikovány následující faktory, které mohou ovlivňovat cizince pro zvolení ČR jako cílové země. Mezi pull faktory patří přístup k sociálním službám, kvalita zdravotní péče, společenský přístup k migraci, míra tolerance společnosti vůči nelegální migraci, velikost již usazené komunity a relativní jednoduchost, s jakou lze zneužít administrativní procesy. (MV ČR, 2016)

Tabulka 2 Push – pull faktory (Zdroj: Demuth, 2000)

Push faktory	Pull faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek pracovních příležitostí • Špatná zdravotnická péče • Diskriminace • Kontaminace • Nevyhovující podmínky bydlení • Ozbrojený konflikt • Přírodní pohromy • Desertifikace • Hladomor • Politické obavy nebo pronásledování • Zastrásování • Nedostatek politické nebo náboženské svobody 	<ul style="list-style-type: none"> • Pracovní příležitosti • Lepší životní podmínky • Politická a náboženská svoboda • Zdravotní péče • Vzdělávací systém • Průmysl • Podnebné pásmo • Vyšší bezpečnost • Rodina

3.2 Typy migrace

Migraci lze dělit dle různých faktorů na základě zkoumané problematiky. Rozdělit ji můžeme například na vnitřní a vnější, tedy na základě toho, zda migrující osoba překročila hranice státu svého původu či nikoliv. Vnější migraci lze dále dělit buď podle směru pohybu migrující osoby, a to na imigraci a emigraci, nebo z právního hlediska na legální a nelegální. Migraci lze také rozdělit z hlediska doby trvání na krátkodobou a dlouhodobou. (Demuth, 2000) Příklad dělení migrace je graficky znázorněn níže na obrázku 1. Z pohledu této diplomové práce je pozornost zaměřena především na nucenou migraci způsobenou válečným konfliktem. Tento fenomén představuje jednu z nejkomplexnějších a nejnaléhavějších výzev současnosti, odrážející se v mnoha aspektech lidských životů a mezinárodních vztahů. Další podkategorii nucené migrace je migrace způsobená enviromentálními změnami, která by se mohla stát předním tématem v blízké budoucnosti.

Obrázek 1 Rozdělení migrace (Zdroj: Demuth, 2000)

a) Nucená migrace

Rozdíl mezi nucenou a dobrovolnou migrací není vždy zřejmý a hranice mezi těmito dvěma skupinami se stále více relativizuje. Vznikají tak pojmy jako falešný uprchlík, které zpochybňují záměry a oprávnění žadatelů o azyl přicházejících z oblastí s nejednoznačně určené jako nebezpečné či život ohrožující. Falešný uprchlík je označení především pro osoby přicházející z relativně ekonomicky rozvinutých a politicky stabilních zemí, a přesto žádající o politický azyl. V takových případech je složité určit motivaci dané osoby k útěku ze země. (Castles a Miller 1998) V případě nucené migrace se její podkategorie vzájemně nevylučují. Naopak častěji se v mnoha případech překrývají. Například uprchlíkům, kteří opustili svou zemi z důvodu válečného konfliktu, později může bránit v jejich návratu poškození životního prostředí nebo například výskyt minových polí. (Martin, 2000)

b) Migrace způsobená enviromentálními změnami

U tohoto druhu migrace jsou lidé nuceni opustit své domovy kvůli postupným změnám v životním prostředí nebo náhlým přírodním katastrofám. I v ČR lze pocítit některé změny (znečištění, povodně, tornádo, nedostatek vody). Prognózy enviromentální migrace na následující desetiletí se neshodují na přesných hodnotách, ale panuje shoda, že počty budou jednoznačně narůstat. Tato problematika se tak dotkne všech států světa. Je proto důležité včas zavést opatření, která umožní kontrolu procesu migrace a zajistí vzájemné respektování všech zúčastněných stran, jako jsou samotní migranti, obyvatelé zemí původu a obyvatelé cílových zemí. (Bílková, 2021)

c) Migrace způsobená válečným konfliktem

Charakteristickým rysem při vypuknutí válečného konfliktu, ať už vnitrostátního nebo mezinárodního, je rozsáhlá migrace obyvatel. Pro válečné uprchlíky je nezbytné zajistit si podmínky nutné k přežití, a to zpravidla v jiném místě, než v jakém došlo k mimořádné události. Z hlediska potřeb humanitární pomoci dominuje potřeba potravinové pomoci, pitné vody, zdravotní péče a nouzového ubytování zejména pro ohrožené skupiny utečenců jako jsou ženy a děti. V takovém případě jsou pro tyto osoby klíčové uprchlické tábory. V závislosti na situaci je pak běžencům z uprchlických táborů umožněn návrat do země původu, nebo zajištění integrace s místním obyvatelstvem. (Smetana, 2013)

4 MIGRAČNÍ A AZYLOVÁ POLITIKA

Celkově migraci nelze hodnotit jako dobrou nebo špatnou. Tento proces není jednoznačně pozitivní či negativní, protože je relativní a záleží především na množství. (Collier, 2017) Stejně důležité jako regulace migrace je dodržování základních lidských práv a svobod.

4.1 Klíčové právní dokumenty

Následující dokumenty hrají důležitou roli pro spravedlivé, efektivní a humanitární řízení migrace a azylu na národní i mezinárodní úrovni. Vymezuji základní práva a svobody a pomáhají předcházet zneužívání a diskriminaci migrantů.

a) Všeobecná deklarace lidských práv

Všeobecná deklarace lidských práv byla přijata Valným shromážděním v roce 1948. Deklarace se skládá ze 30 článků. V kontextu uprchlictví je klíčový článek 14, který stanovuje právo jednotlivců žádat o azyl v případě pronásledování a brání vyhoštění uprchlíka zpět do země, kde mu hrozí pronásledování. (Amnesty International ČR, 2023)

b) Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Narozdíl od deklarace je tento pakt právně závazný. Rozšiřuje a upřesňuje deklaraci. Článek 12 tohoto paktu stanovuje právo na svobodu pohybu a svobodu volby místa pobytu pro každého, kdo se legálně nachází na území daného státu. (Vyhláška č. 120, 1976)

c) Mezinárodní humanitární právo

Je souborem smluv, které v ozbrojeném konfliktu legislativně chrání „nekomatanty“ a civilní objekty. Smyslem jeho vzniku bylo omezení válečných prostředků a ochrana osob, které se ozbrojeného konfliktu přímo neúčastnily, ale byly jím ovlivněny. Tvoří ho Ženevské a Haagské právo. Ženevské právo řeší humanitární pomoc civilistům, zatímco Haagské řeší zmírnění utrpení způsobeném bojem a použitými zbraněmi. (Smetana, 2013)

d) Ženevské úmluvy

Ženevská konvence O zlepšení osudu zraněných vojáků v poli byla připravena v roce 1864 a položila základ právních norem. Jednou z nich byla Ženevská konvence o ochraně civilních osob. V roce 1949 byly konvence ratifikovány také tehdejšími ČSSR. Dnes jsou zahrnuty ve sbírce zákonů jako Vyhláška 65/1954 o Ženevských úmluvách na ochranu obětí války. (Smetana, 2013)

a) Úmluva o právním postavení uprchlíků

Uprchlíctví tvoří jednu kategorii migrace, která byla po druhé světové válce předmětem zájmu mezinárodního společenství. Na základě toho byla roku 1951 přijata Úmluva o právním postavení uprchlíků, známá také jako Ženevská úmluva o uprchlících (není však součástí výše zmiňovaných čtyř ženevských úmluv omezujících jednání během válečných konfliktů), která jako první definovala v článku 1 právní status uprchlíka a jeho ochranu a pomoc. (Česko, 1993)

b) Newyorský protokol

Na Úmluvu o právním postavení uprchlíků navazuje Newyorský protokol. Tento dokument rozšířil a prodloužil dobu platnosti původních definic této smlouvy, které byly omezeny časově a geograficky. Úmluva se soustředila na definici uprchlictví a ukládala povinnost státům dodržovat lidská práva uprchlíků, kteří se na jejich území dostali před 1. 1. 1951. V návaznosti na nové uprchlické krize během padesátých a šedesátých let bylo potřeba úmluvu rozšířit. (Česko, 1993)

c) Listina základních práv a svobod

V ČR jsou práva cizinců ukotvena v Listině základních práv a svobod. Je zde například právo na život a právo na pomoc pro zajištění základních podmínek pro život pro každého, kdo se ocitne v hmotné nouzi. To je zaručeno všem bez rozdílu „*pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení*“. (Česko, 1993. Čl. 3 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb.) Azyl poskytuje ČR na základě článku 43 této listiny. Formy ochrany cizinců jsou definovány v Zákoně o azylu. (Česko, 1999) Poslední novelou azylového zákona byl zákon č. 165/2006 Sb.

d) Migrační pakt EU

V roce 2020 předložila Evropská komise pakt o migraci a azylu a pět nových legislativních návrhů. Migrační pakt dále přináší sérii norem s cílem efektivnějších kontrol a rychlejším návratovým procesem v případě neúspěšných žádostí o azyl. Na vnějších hranicích Evropy by měly být zavedeny jednotné přísnější postupy a žadatelé o azyl by měli být přesouváni do uprchlických táborů po dobu vyčkávání na výsledek žádosti. Nový systém by měl být pro příchozí migranty srozumitelný a zajistit jim důstojné podmínky. (Evropská komise, 2023)

4.2 Migrační a azylová politika v České republice

ČR aplikuje migrační politiku EU, která se snaží o vyvážený přístup k migraci, který zahrnuje volný pohyb osob mezi členskými státy. Zároveň ale také přijímá opatření pro regulaci a kontrolu přistěhovalectví z třetích zemí. (MV ČR, 2022)

ČR postupně získala zkušenosti s přijímáním uprchlíků z válečných konfliktů zejména v devadesátých letech, kdy bylo v zemi přijato 3500 uprchlíků z Bosny a dalších 1000 uprchlíků z Kosova. (Rozumek, 2015) Od začátku migrační krize po roce 2015 se však ČR stavěla proti povinným kvótám na přerozdělování uprchlíků, podporovala dobrovolné přerozdělování jak v rámci EU, tak ze třetích zemí. ČR vyjadřovala solidaritu s těmi zeměmi, které jsou nejvíce postiženy uprchlickou krizí, především prostřednictvím finanční, materiální a personální podpory. Vládní zástupci ale byli skeptičtí vůči přijímání uprchlíků na vlastní území, což zdůvodňovali snahou o zachování bezpečnosti občanů ČR. (Politologická revue, 2017)

a) Vstup a pobyt cizinců v ČR

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV ČR“) je hlavním orgánem odpovědným za azylovou a migrační politiku v ČR. Odbor azylové a migrační politiky (dále jen „OAMP“) je útvaru MV ČR, který se řídí Strategií migrační politiky ČR, jejímž cílem je posílit pozitivní aspekty a zmírnit negativní dopady migrace. Migrační politika se řídí společnými politikami EU, zejména v oblastech, jako je mezinárodní ochrana, ochrana vnějších hranic EU a návraty. Při řešení migrační politiky musí ČR zohledňovat jak své specifické potřeby a možnosti, tak i aktuální situaci v EU. Na základě své strategie usiluje ČR o usnadnění legální migrace, integraci cizinců s cílem předcházet bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům a aktivně se zapojuje do vnějšího rozměru migrační politiky, včetně poskytování pomoci uprchlíkům. (MV ČR, 2015)

b) Azylová politika a humanitární organizace

Hlavním úkolem azylové politiky je vyřešit situaci osob, které musejí opustit své domovské země kvůli politickým, náboženským, etnickým nebo jiným důvodům. (Jurníková et al., 2016) Humanitární organizace jsou v oblasti azylové politiky nepostradatelným partnerem. Spolupracují a pomáhají orgánům státní správy a institucím řešícím tuto problematiku. Jejich výhodou je zejména schopnost pružně reagovat na neustále se vyvíjející vnější podmínky, dále menší byrokratické zatížení a schopnosti pracovat přímo v terénu. (Honců et al., 2007)

5 HUMANITÁRNÍ POMOC

Humanitární pomoc představuje bezúplatné poskytnutí podpory, která pokrývá základní lidské potřeby. (Smetana, 2013) Může být také chápána jako pomoc poskytovaná různými vládními a nevládními organizacemi a spolky ve prospěch konkrétní skupiny lidí, kteří se dostali do krizové situace. To platí i pro obyvatele cizího státu, kteří byli postiženi vnitrostátním nebo mezinárodním konfliktem. (Kyselák, 2013)

5.1 Definice humanitární pomoci

V českém právním řádu je humanitární pomoc definována zákonem č. 239/2000 Sb. o IZS jako „opatření prováděná za účelem pomoci obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí, v jejichž rámci se využívají lidské a materiální zdroje“. (Česko, 2000. § 7 odst. 1 písm. B zákona č. 239/2000 Sb.)

Z této definice vyplývá, že humanitární pomoc představuje okamžitou odpověď na situace humanitárních krizí. V souladu s vládními předpisy ČR je tato pomoc nabízena bezplatně různými aktéry, včetně státních orgánů, místních samospráv, právnických osob, podnikatelů, humanitárních a nevládních organizací, občanských sdružení, skupin i jednotlivců. Pomoc může být poskytnuta jak na základě výzvy, tak z vlastního podnětu formou nabídek. (Šafařík et al., 2016)

Když porovnáme význam slova humanita s pojmy jako charita a dobrovolnická podpora, je patrné, že humanita se vyznačuje specifitějším rozsahem působnosti. Její jádro spočívá v poskytování pomoci těm, kdo se ocitli v tísní, avšak v rámci jasně stanovených pravidel podle právních předpisů. V kontextu ČR a jejího IZS je tento rozsah činnosti dále specifikován do klíčových oblastí, které zahrnují vodu a hygienu, jídlo a výživu, bydlení, zdravotní péči a psychosociální podporu. (Šafařík et al., 2016)

Vládní nařízení č. 463/2000 Sb. určuje postupy pro účast v mezinárodních záchranných misích, jak poskytovat a přijímat humanitární pomoc a jak kompenzovat výdaje, které právnické osoby a samostatně výdělečně činné osoby učinily na zabezpečení ochrany obyvatel. (Česko, 2000)

Humanitární pomoc poskytovaná do zahraničí je upravena zákonem č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. (Smetana, 2013)

5.2 Státní instituce vytvářející zásoby humanitární pomoci

V rámci ČR je humanitární pomoc obvykle realizována prostřednictvím vládních institucí a místních samospráv, případně humanitárních organizací. Mezi klíčové vládní subjekty a organizace, které se na této pomoci podílejí, patří zejména SSHR, HZS a do jisté míry také AČR. (Halaška a Ralbovská, 2016)

a) Krajské úřady a obce s rozšířenou působností

Současné zákony č. 240/2000 Sb. a č. 241/2000 Sb. nařizují krajům a obcím, aby plánovaly vytvoření podmínek pro uspokojení základních životních potřeb obyvatel, včetně přípravy na evakuaci. Hejtman kraje je povinen zajistit, aby byl kraj připraven na řešení krizových situací. Během takové situace hejtman koordinuje mimo jiné poskytování dočasného ubytování, zajišťování dodávek pitné vody, jídla a dalších základních potřeb pro přežití. Starosta obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) taktéž zajišťuje, aby byl správní obvod v jeho působnosti připraven na řešení krizové situace. Kraje a obce obvykle řeší otázku nouzového ubytování uzavřením smluv o využití budov, jako například škol, sokoloven, ubytoven, hotelů atd. Nouzové stravování se realizuje prostřednictvím smluvně ošetřených závazků, kdy se využívá služeb místních prodejců nebo výrobců základních potravinových produktů a například i kuchyní škol. (SSHR, 2017)

b) Správa státních hmotných rezerv

Na státní úrovni se vytváření materiálních rezerv pro humanitární účely zajišťuje prostřednictvím SSHR. Tyto zásoby jsou určeny k doplnění prostředků, které vytvářejí AČR a HZS. Klíčovou legislativou pro činnost SSHR je zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Tento zákon stanovuje zásoby pro humanitární pomoc jako součást systému nouzového hospodářství a pověřuje SSHR jejich vytvářením. Mimo jiné také určuje krajské orgány jako odpovědné za distribuci těchto humanitárních zásob. Zákon č. 97/2003 Sb., o působnosti SSHR, specifikuje metody distribuce humanitárních zásob a umožňuje jejich využití jak v rámci ČR, tak i pro materiální podporu poskytovanou v zahraničí. (Halaška a Ralbovská, 2016)

SSHR má za úkol nejen vytvářet zásoby humanitární pomoci, ale také určuje jejich obsah a strukturu podle směrnice předsedy SSHR a dvouletého plánu pro vytváření a správu státních hmotných rezerv, který je předložen vládě ČR k odsouhlasení. Rozhodnutí o uvolnění zásob humanitární pomoci se provádí na základě žádosti hejtmána kraje nebo představitele ORP a rozhoduje o něm předseda SSHR. Mezi podmínky vydání zásob SSHR patří vyhlášení nouzového stavu a vyčerpání lokálních zdrojů kraje. (SSHR, 2017) Sklady humanitární pomoci se nacházejí v areálech SSHR v Plzni a Olomouci-Holicích, přičemž SSHR zaručuje doručení těchto zásob na místo potřeby do 24 hodin od přijetí žádosti. (MV ČR, 2013)

Za rozdělení poskytnuté humanitární pomoci lidem v nouzi zodpovídá hejtmán kraje nebo starosta ORP. Humanitární pomoc je poskytována zdarma a bez povinnosti vrácení. Jejím primárním účelem je zajištění základních životních potřeb na tři dny občanům, kteří následkem krizové situace trpí nedostatkem prostředků nutných k přežití, a kteří nebyli z daného místa evakuováni. Zásoby humanitární pomoci jsou tvořeny například příkrývkami, spacími pytli, lůžky, rodinnými stany, izotermickými fóliemi atd. Aktuální skladba zásob humanitární pomoci je uveřejňována na www.sshr.cz/ISKrizkom. Bližší informace o skladbě zásob a procesu jejich tvorby je v Koncepti tvorby, udržování a využití zásob pro humanitární pomoc do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Tabulka stavu zásob pro osoby vážně materiálně postižené z této koncepce je k dispozici v příloze I. Cílovým stavem koncepce je vytvoření zásob pro 2500 osob na dobu 72 hodin. (SSHR, 2017)

c) Armáda ČR

Vedle plnění svých primárních úkolů má armáda také úlohu při poskytování humanitární pomoci. Armáda společně s HZS disponují značnou přepravní a logistickou kapacitou pro skladování a transport humanitární pomoci. (Halaška a Ralbovská, 2016)

AČR poskytuje síly a prostředky dle Ústředního poplachového plánu IZS. Při poskytování pomoci spolupracuje s jinými složkami IZS. AČR může poskytnout pomoc v podobě letecké dopravy, přepravy humanitární pomoci, nebo posílením personálních kapacit. Mimo jiné je AČR předurčena k budování materiálních základů humanitární pomoci, obdobně jako HZS. Jedná se o zařízení s kapacitou 450 osob vytvářené za účelem nouzového přežití obyvatelstva, zejména evakuovaných osob. Jejich budování by ale přicházelo v úvahu až jako sekundární zdroj po předurčených stacionárních zařízeních v souladu s havarijními plány. (Kyselák, 2013)

d) Hasičský záchranný sbor

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů za problematiku ochrany obyvatelstva zodpovídá HZS. Ochrana obyvatel dle tohoto zákona rozumí úkoly civilní ochrany, jako je varování obyvatelstva, evakuace, zajištění úkrytu a opatření pro nouzové přežití, které mají za cíl chránit životy, zdraví a majetek lidí. Mezi klíčové aspekty nouzového přežití patří poskytování dočasného ubytování, zásobování potravinami a energiemi a zajištění přístupu k pitné vodě. (HZSČR, 2023 b)

Systém HZS zahrnuje národní základny humanitární pomoci ve Zbirohu a v Jihlavě, jejichž primárním cílem je centralizovat příjem a distribuovat humanitární pomoc od zahraničních dárců, a naopak poskytnout humanitární pomoc příjemcům v zahraničí. (Kyselák, 2013)

HZS disponuje materiálními základnami humanitární pomoci s kapacitou 150 osob. Při zajištění dostatečného množství vody, potravin a pohonných hmot je možné poskytovat pomoc obyvatelstvu maximálně 14 dní. Delší pobyt je v takovýchto podmínkách nevhodný vzhledem k nedostatečnému hygienickému zázemí. (SSHR, 2017)

Mimo tyto základny může v případě potřeby HZS poskytnout:

- Zásoby materiálů a možnosti ubytování u hasičských stanic, přičemž každá stanice je vybavena pro zajištění potřeb až 20 osob.
- Pro další fázi krizového zajištění jsou územní odbory hasičského záchranného sboru v každém kraji připraveny podpořit přežití 50 osob na každém územním odboru.
- Dále má HZS na každém územním odboru kraje k dispozici mobilní kontejnery, které mohou poskytnout útočiště každý pro 50 osob. (SSHR, 2017)

Při využití výše zmíněných materiálů a rozvinutí 14 materiálních základen je HZS schopen podpořit nouzové přežití pro přibližně 3500 osob při jejich ubytování v rámci budov vyčleněných obcemi. HZS disponuje materiály, včetně zásob konzervovaných potravin na jeden den, pro zhruba 7 500 lidí. (SSHR, 2017)

6 HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE

Kromě vládních institucí a úřadů se na poskytování humanitární pomoci podílejí i nevládní organizace, asociace, kluby, individuální dárci, nadace a církevní skupiny. Ty organizují veřejné finanční sbírky, shromažďují materiální dary a jiné specifické zdroje, které jsou nezbytné pro reakci na krizové situace a podporu postižených komunit. Humanitární organizace hrají nenahraditelnou roli při poskytování humanitární pomoci na národní

i mezinárodní úrovni. Jejich práce je běžně viditelná všude tam, kde je zapotřebí pomoci lidem, kteří trpí v důsledku mimořádných událostí a krizových situací. (Kyselák, 2013)

Humanitární organizace operují nezávisle na státní správě. Typicky se podílejí na organizaci dobrovolnických aktivit, na poskytování finanční a materiální podpory (včetně logistiky a distribuce), psychosociální a náboženské podpory, zdravotnických služeb, provozu útočišť pro evakuované, asistenci při záchranných a likvidačních pracích a mnoha dalších činnostech. (MV ČR GŘHZS, 2015.)

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, za koordinaci mezi státní správou a nevládními organizacemi zodpovídá MV ČR. Zahrnutí pomoci těchto organizací například do Plánu vytváření a udržování státních hmotných rezerv k zajištění bezpečnosti ČR je však problematické z důvodu nestability jejich skladových zásob humanitární pomoci. (SSHR, 2017)

Ještě před vstupem do EU zavedlo MV ČR systém pro integraci cizinců, kdy první Koncepci integrace cizinců přijala česká vláda v roce 2000. Později byla aktualizována v letech 2006, 2011 a 2016. Česká vláda se každý rok věnuje aktualizaci plánů pro další integraci cizinců, přičemž jsou humanitární organizace součástí tohoto procesu. Spolupráce mezi státem a neziskovým sektorem se postupně vyvíjela a byla ještě více posílena v době pandemie Covid-19, kdy bylo zásadní rychle a efektivně komunikovat s cizinci. (Příloha VIII)

6.1 Zásady humanitárních organizací

Zásady lze nalézt v rezoluci Valného shromáždění OSN č. 46/182 a také v kodexu chování pro záchranné operace Mezinárodního úřadu pro humanitární pomoc Červeného kříže a Červeného půlměsíce a nevládních organizací. Mráziková (2012) uvádí ve své publikaci následující zásady a jejich význam:

- **Humanita** – zásada lidskosti znamená, že s lidmi by se mělo zacházet lidsky za všech okolností. Je třeba chránit jejich životy a zmírňovat jejich utrpení, a tím i zajistit respektování lidské důstojnosti. Jedná se o základní zásadu humanitární pomoci.
- **Nestrannost** – humanitární pomoc musí být poskytována bez předsudků a nesmí být zaujatá ani ovlivněna národnostními, rasovými, náboženskými, nebo jinými důvody či politickým názorem. Jediným kritériem pro její poskytování je potřeba. Se všemi osobami by se mělo zacházet stejně, bez ohledu na jakýkoli faktor.
- **Nezávislost** – humanitární organizace musí formulovat a implementovat své vlastní oblasti politiky nezávisle na ostatních aktivitách vládních institucí a politických akcí. Humanitární organizace by neměly být pod žádným vnějším vlivem nebo kontrolou, aby jejich činnost a rozhodnutí vycházely z potřeb těch, kterým pomáhají.
- **Neutralita** – nezapojování se do bojů nebo sporů politických, rasových, náboženské nebo ideologické povahy. (Mráziková, 2012)

Dodržování těchto zásad v některých případech neumožňuje spolupráci státních složek a neziskového sektoru. Například v oblasti ozbrojených konfliktů není vždy možná spolupráce mezi armádou a humanitárními organizacemi pro zachování nezávislosti a neutrality.

Při poskytování humanitární pomoci je spolu s uspokojením základních potřeb také důležité respektovat a zahrnout do plánování požadavky příslušníků různých církví. Mezi hlavní odlišnosti patří zejména stravování (např. košer strava, odmítání vepřového masa), ubytování (oddělení žen a mužů), komunikace (židé během svátku Pesach nepoužívají telefon), odívání (kipa, burka), lékařská péče (odmítání očkování nebo krevní transfuze), doprava (ženy a muži necestují společně), smuteční obřady, a fyzické kontakty. (Kyselák, 2013) V tomto ohledu mohou odborníci humanitárních organizací nabídnout tyto potřebné znalosti.

6.2 Základní potřeby uprchlíků

Při přípravě na poskytování humanitární pomoci je důležitá schopnost předvídání potřeb a přehlednost vlastních zásob. Politika řízení zásob humanitárních organizací by měla být nastavená tak, aby umožnila tok dodávek ze skladů do bodů distribuce. U rozdílných komodit, které jsou často součástí zásob humanitárních organizací, je třeba dbát na expirační dobu, skladovací podmínky a další faktory ovlivňující řízení zásob. (Korecki et. al., 2015)

Lidé prchající z oblasti válečného konfliktu ve většině případů opouštějí své domovy neplánovaně a s velmi omezenými zásobami pro zajištění základních potřeb. Dle Maslowovy pyramidy lze rozdělit lidské potřeby do 5 kategorií. (Procházková, 2018):

- 1. Tělesné a fyziologické potřeby** – čistý vzduch, jídlo, voda, vylučování, spánek atd. Zajištění těchto potřeb pro přežití je prioritní pro každého jedince. V případech uprchlíků je potřeba soustředit se zejména na nejzranitelnější skupiny jako jsou nemocní, poranění, senioři a malé děti. Těm je nutné zajistit zdravotní péči a další specifické potřeby.
- 2. Potřeba jistoty a bezpečí** – po zajištění základních potřeb pro přežití je potřeba zajistit uprchlíkům pocit bezpečí. Zvláště jedná-li se o matky s dětmi, které se v málo přehledných situacích mohou stále cítit ohroženě. Je proto vhodné připravit bezpečné prostředí a vyškolený personál. Pokud to není nutné, tak i minimalizovat přítomnost viditelně ozbrojených složek.
- 3. Potřeba lásky, přijetí sounáležitosti** – uprchlíci jsou často vytrženi ze svých běžných životů a ze své sociální skupiny. Zejména v případech válečných konfliktů často neopouští zemi původu celá rodina. Proto je důležité podporovat začlenění uprchlíků do jejich nového prostředí a kolektivu. Zde hrají velkou roli humanitární organizace se svým osobním přístupem a komunitou.
- 4. Potřeba sebeúcty** – vytvoření takového prostředí, kde by se uprchlíci necítili méněcenně. Vyjádření vzájemného respektu a vyhýbání se komunikaci, která by potlačovala nebo snižovala jejich sebeúctu. V případě převažujícího odmítavého postoje široké veřejnosti vůči uprchlíkům však může být náročné tohoto dosáhnout.
- 5. Potřeba seberealizace** – potřeba osobního rozvoje, vidina lepší budoucnosti. Zde je podstatná zejména pomoc ze strany státu a humanitárních organizací podporující uprchlíky uplatnit se na trhu práce. (Procházková, 2018)

6.3 Neziskové organizace zaměřené na práci s migranty

Významným sdružením, jehož členské organizace dlouhodobě pomáhají legálním migrantům a uprchlíkům, je Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty. Konsorcium má již od roku 2003 za cíl řešit různé potřeby a problémy spojené s migrací. Svou podporu nabízejí v oblastech jako je poradenství v právní oblasti, integrace do nového prostředí, humanitární pomoc, vzdělávání a další. Bylo vytvořeno za účelem spolupráce a koordinace činností mezi různými nevládními organizacemi takovým způsobem, aby dosáhly lepšího a efektivnějšího poskytování služeb a podpory migrantům. Díky tomuto sdružení je také možné sdílet zkušenosti, zdroje a odborné znalosti mezi organizacemi, které se zabývají otázkami migrace, a může také zlepšit komunikaci a spolupráci s vládními orgány a dalšími aktéry v oblasti migrace. (Konsorcium, 2022 b)

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty

Konsorcium zastřešuje několik významných organizací zabývajících se tématikou pomoci migrantům a uprchlíkům. Následuje jejich seznam společně s popisem jednotlivých organizací. (Konsorcium, 2022 b)

a) ADRA – Adventist Development and Relief Agency

V ČR díky dobrovolnickým centrům pomohla ADRA tisícům uprchlíků s integrací v novém prostředí. Spravují 15 dobrovolnických center po celé zemi, 27 charitativních obchodů a 12 sociálních šatníků. Díky tomu byli schopni nabídnout uprchlíkům nejen oblečení, ale také hračky, kočárky a základní vybavení domácnosti. Působili v krajských asistenčních centrech v šesti městech v rámci okamžité psychosociální pomoci. Se zaměřením na péči o duševní zdraví během roku 2022 uskutečnili 1016 podpůrných rozhovorů a 323 krizových intervencí. (ADRA, 2022)

b) AMIGA – Agency for Migration and Adaptation

AMIGA vznikla na podnět cizinců pobývajících v ČR. Poskytuje migrantům možnosti zapojit se do různých pracovních a společenských aktivit. Pro ukrajinské uprchlíky nabízí pomoc v jejich rodném jazyce, organizuje týmy dobrovolníků psychologické pomoci a pořádá informační i neformální setkání pro děti i dospělé. (AMIGA, 2024)

c) Amnesty International

Globální dobrovolnické hnutí zasazující se o lidská práva. Aktivně prosazuje své cíle prostřednictvím kampaní, veřejných akcí a podpory obětí porušování práv. V rámci konfliktu na Ukrajině dokumentují válečné zločiny jako útoky na kritickou infrastrukturu, nebo cílené blokování pomoci civilnímu obyvatelstvu. (Konsorcium, 2022 b)

d) Atlas of Today's World

Aktuálně je organizací rozvíjen projekt online encyklopedie určené pro širokou mezinárodní komunitu, kde univerzitní odborníci budou systematicky dokumentovat trvalé politické a sociální podmínky současného světa. Tento atlas je pokračováním úvodního projektu známého jako Encyklopedie migrace. (Konsorcium, 2022 b)

e) ČvT – Člověk v tísni

ČvT představuje organizaci zaměřenou na profesionální humanitární činnost, která se aktivně zapojuje do řešení situací v krizových oblastech, angažuje se v osvětové a vzdělávací aktivitě mezi veřejností. Jejich pomoc uprchlíkům na území ČR zahrnuje pomoc s integrací, asistenci při hledání ubytování, práce, školy nebo doktorů. Dále také podporu obcí a měst, podporu komunitních aktivit, sociální práci a poradenství, podporu vzdělání a koncept důstojného bydlení. (Člověk v tísni, 2022 b)

f) Diakonie

Koordinuje programy, které poskytují pomoc lidem, kteří hledají bezpečí a práci v ČR a snaží se předcházet vykořisťování cizinců na pracovním trhu. Více jak 6000 lidem zasaženým konfliktem na Ukrajině pomohli členové organizace s jejich integrací v ČR. Pomáhají také prostřednictvím finančních sbírek a pomocí svých partnerů. Střediska Diakonie poskytují sociálně aktivizační služby, pomoc při hledání zaměstnání, psychosociální podporu, podporu rodin s dětmi, dětské centrum, výuku českého jazyka a další integrační aktivity pro přicházející uprchlíky. (Diakonie, 2023)

g) Dignity Restoring Hope

V ČR poskytuje hmotnou, psychosociální pomoc a podporu jednotlivcům, kteří byli nuceni opustit své domovy kvůli válečným konfliktům, teroru nebo pronásledování. Dobrovolníci z Dignity Restoring Hope se poskytli při práci s uprchlíky pomoc v rozsahu přibližně 22 500 hodin. (Konsorcium, 2022 b)

h) Charita

Charita poskytovala materiální pomoc, poradenství, tlumočení, asistenci při zápisech do škol, pomoc při hledání zaměstnání i duchovní podporu. Poskytovali také potravinové balíčky, hygienické potřeby a oděv. Dále přispěli k informovanosti uprchlíků provozem linky pomoci v ukrajinštině a pořádali jazykové kurzy pro uprchlíky. Charita prostřednictvím svých projektů pomohla značnou měrou také přímo na Ukrajině. (Charita ČR, 2023)

i) InBáze

Tvoří prostředí, které je přátelské a bezpečné pro vzájemné seznámení lidí s různým kulturním pozadím. Jakožto členové Konsorcia se podíleli na projektech k udržení a posílení kapacit humanitárních organizací v oblasti integrace s cílem zajistit zvýšení kvality služeb poskytovaných ukrajinským uprchlíkům. (Inbáze, 2023)

j) Kalyna – Komunitní uprchlické centrum

Podporují zejména ukrajinské uprchlíky, kteří utíkají před konfliktem, a zajišťují jim bezpečí v okolí Pardubic. Jejich cílem je zajistit jim život v důstojných podmínkách až do doby, kdy se budou moci vrátit zpět do svých domovů. Pomáhají zodpovídat individuální dotazy, poskytují pomoc s orientací v systému, organizují kurzy češtiny, poskytují psychologickou pomoc, pomáhají v oblasti bydlení a pořádají volnočasové aktivity. (Kalyna, 2023)

k) La Strada ČR

Zabývají se řešením otázek spojených s obchodováním s lidmi, nabízejí sociální služby přímo v terénu, zaměřují se na vzdělávací činnosti a prevenci proti vykořisťování a obchodu s lidmi. Mezi materiály prevence patří například komiksová verze postupu, jak požádat o pomoc. Z důvodu jazykové bariéry se někteří uprchlíci nachází ve zvláště složité situaci. Jsou tak závislí na různých zprostředkovatelích a mohou se tak v některých případech stát obětí vykořisťování či jiných trestných činů. (La Strada, 2023)

l) META – Společnost pro příležitosti mladých migrantů

Snaží se zajistit, aby migranti měli stejné šance, zejména v oblasti vzdělávání, s důrazem na integraci dětí do škol. Pomáhají migrujícím rodinám s orientací v českém školství a začlenění se do společnosti. Kromě kurzů českého jazyka poskytují poradenství učitelům a školám v oblastech vzdělání dětí s nedostatečnou znalostí češtiny. Mimo jiné také pořádají akce pro veřejnost. (Meta, 2023)

m) Most pro

V rámci pardubického kraje poskytují anonymní odborné sociální poradenství pro cizince. Poskytují také tlumočení při vyřizování úředních záležitostí, návštěv lékaře, zápisu do škol atd. Kromě ukrajinštiny zprostředkovávají také tlumočení z češtiny do mongolštiny, vietnamštiny, ruštiny, bulharštiny, rumunštiny, angličtiny, a to i formou telefonického hovoru nebo e-mailem. (Mostpro, 2023)

n) Multikulturní centrum Praha

Nabízí rozmanité vzdělávací, kulturní a informační programy zaměřené na podporu mezilidských vztahů. Centrum provádí vlastní výzkum zaměřený na integraci a boj proti segregaci. Poskytuje edukační a informační aktivity pro školy, pedagogy, pracovníky veřejné správy a samosprávy i pro laickou veřejnost. Mezi jeho online platformy patří například migraceonline.cz, která pravidelně monitoruje studie o migraci, sleduje změny v legislativě týkající se migračních a azylových politik a dokumentuje činnost státních i nestátních organizací a institucí. (Multikulturní centrum Praha, 2023)

o) Nesehnutí

Poskytuje podporu jednotlivcům, kteří jsou aktivní a zajímají se o události ve svém okolí s cílem vytvářet společnost, která respektuje lidi, zvířata a přírodu. Usilují o řešení provázaných společenských a ekologických problémů. Organizace Union se od roku 2011 soustředí na protikorupční aktivity a vzdělávání. (Nesehnutí, 2023)

p) OPU – Organizace pro pomoc uprchlíkům

Tato organizace nabízí zejména právní a sociální poradenství pro žadatele o mezinárodní ochranu a ostatní cizince v ČR. Dále pořádají vzdělávací programy pro širokou veřejnost a další iniciativy s cílem podporovat integraci cizinců do společnosti. Navštěvují pravidelně detenční i azylová zařízení kde nabízí právně sociální poradenství. Pomáhají cizincům během celého průběhu azylového řízení. Během roku 2022 také OPU pořádalo několik akcí pro širokou veřejnost zaměřených na podporu integrace cizinců. V této činnosti mělo OPU podporu zejména MV ČR. Jejich pomoc se orientuje především na podporu dětí, které se dostaly do ČR bez doprovodu. K tomu provozují v Praze byt pro mladistvé. (OPU, 2023)

q) Pomáháme lidem na útěku

Tato dobrovolnická organizace koordinuje společné úsilí dobrovolníků, kteří asistují osobám na útěku. Nabízí informace o situaci uprchlíků a zajišťuje komunikaci s médii. Také pořádá veřejné diskuse a setkání na téma migrace či dobrovolnická pomoc. Spolek se věnuje především koordinaci nabízené pomoci. (Plnu, 2023)

r) SIMI – Sdružení pro integraci a migraci

SIMI nabízí právní a sociální poradenství, terapeutické konzultace, poradenství v oblasti advokacie a řídí projekty na podporu uprchlíků. Jejich cílem je rozvíjet toleranci, potírat xenofobii a rasismus v české společnosti formou příspěvků v médiích, veřejných diskusích, seminářů a konferencích, a to včetně přednášek na školách. Svou koncepční prací také ovlivňují legislativu v oblasti migrace. Už v počáteční fázi migrační krize 2022 SIMI zprostředkovalo nouzové bydlení v hostelu na pronájem a ve třech partnerských hotelech pro 880 lidí prchajících před válkou. Prostřednictvím platformy Uprchlíci vítejte zprostředkovávali nabídky ubytování a žádosti příchozích uprchlíků. Pomáhali také se zapojením uprchlíků na pracovní trh a poskytovali jim podrobné informace v ukrajinském jazyce. V kontextu uprchlické krize roku 2022 se mezi právní a zastupitelské aktivity zařadila účast SIMI v odborných a legislativních diskusích ohledně utváření právních předpisů pro dočasnou ochranu, podávání připomínek k různým verzím takzvaného Lex Ukrajina a formulace doporučení pro vládní strategii řešení příchodu uprchlíků z Ukrajiny. (Sdružení pro integraci a migraci, 2023)

7 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI

Tato kapitola poskytuje souhrnný přehled zjištění z předcházejících kapitol a přináší rekapitulaci teoretických aspektů zkoumaného tématu. Cílem teoretické části bylo představit klíčové prvky spojené s migrací, včetně legislativního kontextu, migračních politik EU a ČR, specifík humanitární pomoci, jejího poskytování a role humanitárních organizací zabývajících se migrací v ČR.

Pro hlubší pochopení tématu migrace je nezbytné rozlišovat mezi termíny migrant, uprchlík, ekonomická migrace a nucená migrace. Generalizace těchto pojmů může být jedním z faktorů, které mohou negativně ovlivňovat vnímání uprchlíků mezi občany ČR.

Migrace je komplexní proces, ovlivněný celou řadou faktorů, které zahrnují ekonomické podmínky, politické situace, environmentální změny a válečné konflikty. Z pohledu teorie push- pull faktorů byly pro ČR identifikovány v Auditě národní bezpečnosti pull faktory: úroveň zdravotní péče, dostupnost sociálního systému a přítomnost usazených migračních komunit.

Migrační politika EU je založena na zásadě volného pohybu osob v rámci EU, ale zahrnuje také opatření ke kontrole a regulaci přistěhovalectví ze zemí mimo EU. Uprchlíci jsou chráněni především mezinárodními úmluvami, které ČR ratifikovala. Za azylovou a migrační politiku odpovídá MV ČR, které se řídí Strategii migrační politiky, jejímž cílem je posílit pozitivní aspekty a zmírnit negativní dopady migrace. Práva cizinců jsou zaručena Listinou základních práv a svobod, která zahrnuje právo na život a pomoc při zajišťování základních potřeb, tedy humanitární pomoci.

Cílem humanitární pomoci je zmírnit utrpení a zlepšit život lidí postižených krizí nebo katastrofou. Humanitární pomoc je definována zákonem č. 239/2000 Sb. o IZS, a obvykle zahrnuje zajištění základních potřeb, jako je voda, potraviny, hygiena, přístřeší, zdravotní péče a psychologická podpora.

Humanitární pomoc ze strany státu zabezpečují především HZS, SSHR, kraje, ORP a v určité míře i Armáda ČR. Avšak tyto zásoby humanitární pomoci jsou připraveny k zajištění základních potřeb k přežití během prvních třech dnů zvládnutí krizové situace, kterou byli obyvatelé zasaženi, a těm, kteří nebyli evakuováni. Kapacita zásob je schopná pokrýt potřeby pouze několika tisíců osob. Podmínkou jejich poskytnutí je vyhlášení krizového stavu.

Státní zásoby humanitární pomoci jsou tedy určeny především pro pomoc občanům ČR, a jejich kapacity ani pravidla pro jejich uvolnění nejsou připraveny na okamžité využití při migrační vlně velkého rozsahu.

Humanitární organizace poskytují pomoc a podporu potřebným a působí nezávisle na státní správě. Významně se podílejí na poskytování pomoci v době krize nebo katastrofy, ale lidem v nouzi pomáhají i za běžného stavu. Mezi zásady humanitárních organizací patří humanita, nestrannost, nezávislost a neutralita. Dodržování těchto zásad může být v některých případech omezující pro spolupráci se státními složkami, například v oblastech ozbrojených konfliktů, kde by zpochybnění jejich neutrality mohlo ohrozit jejich bezpečnost. Koordinaci mezi orgány státní správy a nevládními organizacemi na národní úrovni zajišťuje MV ČR. Je však obtížné zahrnovat zásoby humanitárních organizací do strategických plánů z důvodu jejich proměnlivosti.

V oblasti migrace patří v ČR k nejvýznamnějším sdružením Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty. Její členské organizace významně přispěly k řešení migrační krize v roce 2022. Podíl jejich pomoci a dalších zapojených humanitárních organizací je blíže zkoumán v praktické části této práce.

V dokumentu Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 je jedním ze tří strategických cílů zvyšování účinnosti organizace, z něhož vyplývá jedna z dvanácti úkolových oblastí zaměřená na zapojení nevládního sektoru při přípravě na mimořádné události a krizové situace pro zvýšení kapacity systému ochrany obyvatelstva.

V Kontrolním závěru z kontrolní akce 22/12 Peněžní prostředky státu určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva však bylo uvedeno, že MV ČR dlouhodobě oddaluje termíny splnění úkolů koncepcí OOB. Jedním z těchto bodů je větší zapojení humanitárních organizací. Tento problém je v řešení již od roku 2002 a stále ještě nebyl vyřešen.

Ze závěrů teoretické části vyplývá několik specifických nedostatků souvisejících s migrací a humanitární pomocí:

- Nedostatečné rozlišování mezi pojmy migrant a uprchlík, stejně jako mezi typy migrace (ekonomická vs. nedobrovolná migrace), může vést ke zjednodušenému a zkreslenému vnímání migrace a uprchlíků širokou veřejností. To společně s dezinformacemi soustředícími se na témata spojující válku na Ukrajině s nárůstem cen energií, potravin a poskytováním podpory ukrajinským uprchlíkům, na které ve své výroční zprávě upozornila BIS, mohou být jednou z příčin snižování podpory veřejnosti při zvládnání migrační vlny velkého rozsahu. Tyto poznatky poukazují na potřebu strategické komunikace k udržení podpory veřejnosti, na které jsou nejen humanitární organizace z velké míry závislé.
- ČR je zavázána mezinárodními smlouvami k pomoci uprchlíkům. Zásoby humanitární pomoci, kterými disponuje, jsou však primárně určeny pro občany ČR v případě krizových situací. Separátní zásoby humanitární pomoci pro řešení migrační vlny velkého rozsahu vytvořené nejsou.
- MV ČR dlouhodobě oddaluje termíny splnění úkolů Koncepce ochrany obyvatelstva, jedním z nichž je větší zapojení humanitárních organizací.
- Plánování a spolupráce MV ČR s humanitárními organizacemi komplikuje proměnlivost jejich zásob.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 MIGRACE VELKÉHO ROZSAHU 2022

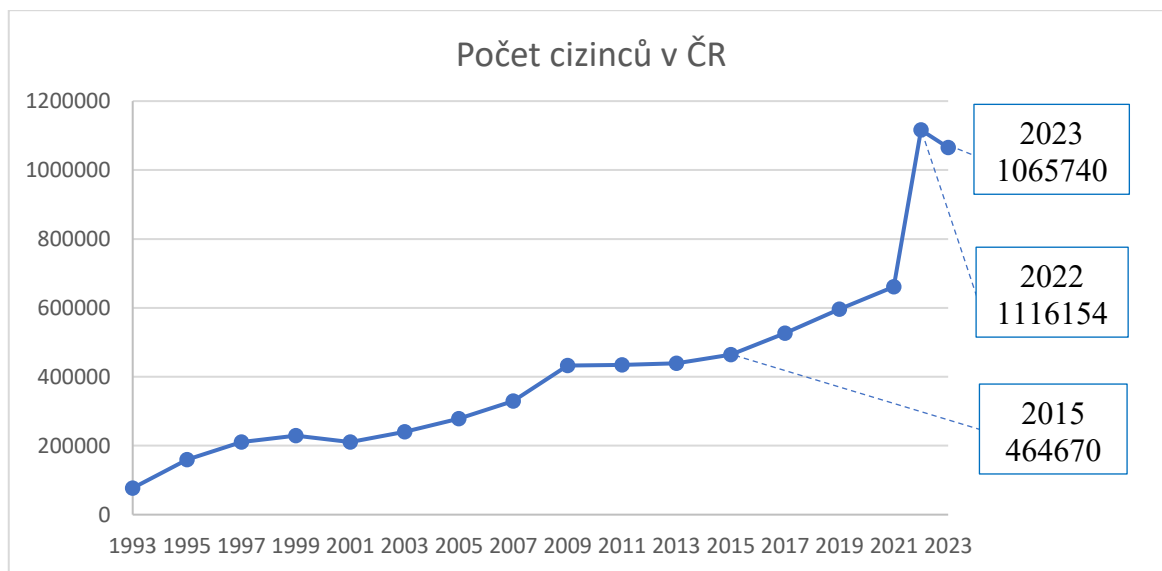
Ruská invaze na Ukrajinu měla za následek vlnu migrace, která od konce 2. světové války neměla v Evropě obdoby. Zatímco v případě uprchlíků ze Sýrie trvalo tři roky, než se jejich počet v Evropě dostal na hodnotu 3 milionů, stejný počet uprchlíků z Ukrajiny byl dosažen za tři týdny od počátku konfliktu s Ruskem. Ukrajina čelila masovému stěhování obyvatelstva již podruhé od roku 2014. Tyto události ke všemu navázaly na sociálně ekonomickou nestabilitu spojenou s pandemií Covid-19. Válka na Ukrajině se projevila mimo jiné také v energetice, logistice a potravinářském průmyslu. (Voznyak et al., 2023)

Vzorci chování uprchlíků jsou naprosto odlišné od ekonomických migrantů, a proto musí být i odlišný přístup hostitelských států, především v poskytování humanitární pomoci a další podpory. Je třeba respektovat mezinárodní závazky v oblasti azylové politiky. Vedle solidarity je však potřeba brát v úvahu i rizika spojená s masovou migrací, a to jak pro stávající občany v podobě terorismu, šíření infekčních nemocí atd., tak i pro samotné uprchlíky jako vykořisťování, obchod s lidmi a dalšími nelegálními aktivitami, kterými jsou zranitelní uprchlíci vystaveni. Důležitý je proto efektivní a stabilní systém přijímání uprchlíků a pomoc se zajištěním jejich základních potřeb. (Voznyak et al., 2023)

V následujících kapitolách je popsán průběh a vliv ukrajinské migrační vlny v roce 2022 na ČR, charakteristika ukrajinských uprchlíků a jejich potřeb, reakce vlády ČR, využití státních orgánů a podíl humanitárních organizací na poskytování pomoci při řešení migrace. Práce je soustředěna na pomoc poskytovanou ukrajinským uprchlíkům na území ČR.

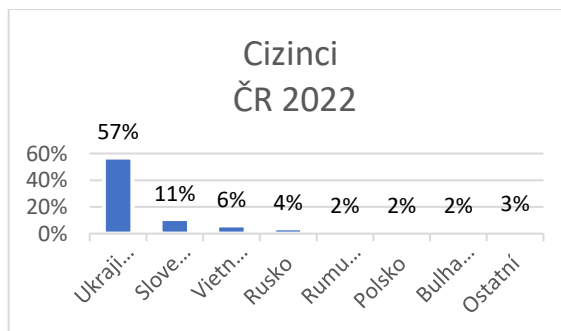
8.1 Počet cizinců v České republice

Tato kapitola je zaměřena na zmapování vývoje celkového počtu cizinců na území ČR pro porovnání migrační vlny v roce 2022 v historickém kontextu. Detailněji je také analyzován vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR a počty žadatelů o dočasnou ochranu v ČR.

Graf 1 Počet cizinců v ČR (Zdroj: MV ČR, 2023 a)

Dne 31. prosince 2022 bylo na území ČR zaznamenáno celkově 1 116 154 lidí s cizí státní příslušností, z čehož 782 000 mělo oprávnění k přechodnému pobytu a 334 154 mělo oprávnění k trvalému pobytu. Značný nárůst počtu cizinců v ČR byl způsoben především poskytováním dočasné ochrany občanům Ukrajiny, kteří uprchli před válkou v jejich zemi. (MV ČR, 2023) Z grafu 1 lze pozorovat, že skokový nárůst přišel v roce 2022, a to v takové míře jako nikdy předtím. V tomto roce byla nejpočetnější skupina cizinců s ukrajinským původem, 57 % celkového počtu cizinců v ČR (viz graf 2).

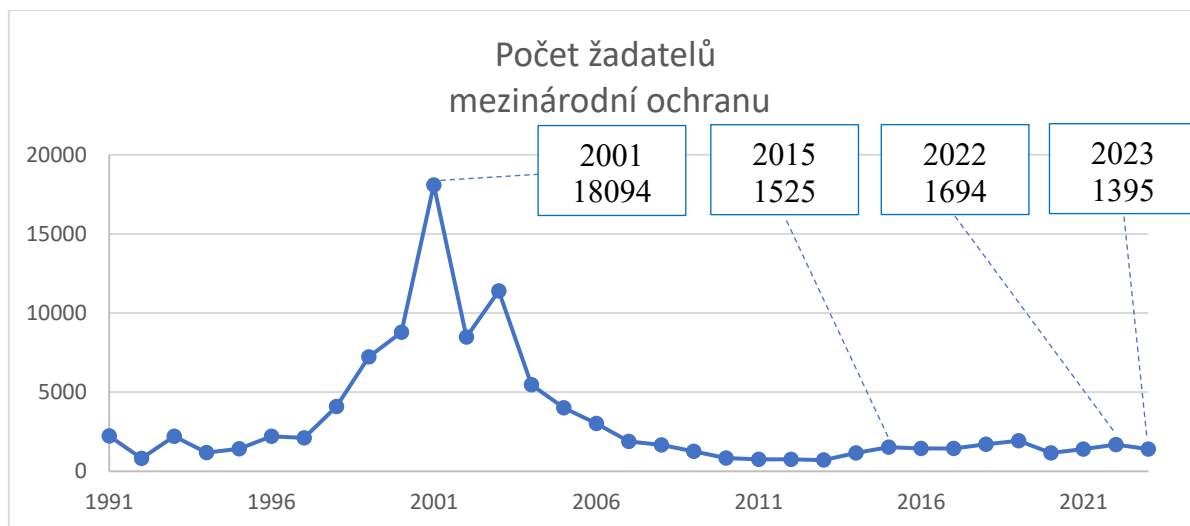

Graf 2 Poměr cizinců v ČR dle národnosti (Zdroj: MV ČR, 2023 a)

8.2 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice

Během roku 2022 bylo v ČR celkem 1 694 osob žádajících o mezinárodní ochranu, což činí nárůst o 20 % oproti předchozímu roku. (MV ČR, 2023 a) Co se týče počtu přijatých uprchlíků, tak se ČR až do února 2022 řadila v mezinárodním srovnání k zemím s mimořádně nízkým počtem uprchlíků.

Graf 3 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu (Zdroj: MV ČR, 2023 a)

Z grafu 3 lze vyčíst, že v roce 2001 ČR čelila migrační vlně. V tomto roce zažádalo o mezinárodní ochranu v ČR 18 094 osob. Hlavní příčinou byly hospodářské potíže v postsovětských zemích bývalé Jugoslávie. Tyto události měly vliv na celou EU, jejímž členem se ČR stala o tři roky později. Unií byl vytvořen separátní status dočasné ochrany, blíže bude popsán v následující kapitole. V období 2015–2023 nedošlo, co se žadatelů

o mezinárodní ochranu týče, k žádné radikální odchylce. Průměrná hodnota úspěšnosti získání mezinárodní ochrany v ČR v letech 2015–2022 byla pouze 18 %, z toho průměrná úspěšnost získání azylu 5 % a v případě doplňkové ochrany 13 %. Data o úspěšnosti žadatelů byla získána ze zpráv: Rozhodnutí MV ČR o mezinárodní ochraně v jednotlivých letech na stránkách OAMP a jsou k dispozici v příloze II. (MV ČR, 2023 b) Z hodnot lze vypočítat zvýšení úspěšnosti žadatelů v roce 2021 způsobené přijetím Afgánců přecházejících ze země po převratu, kdy se po stažení spojeneckých vojsk dostávali k moci příslušníci hnutí Taliban. (Člověk v tísni, 2022) Ačkoliv se mezi lety 2013–2015 jednalo o téměř dvojnásobný nárůst žádostí, v poměru k počtu žádostí od roku 1993 až do konce roku 2022 se nejednalo o nijak výraznou odchylku viz. příloha III.

8.3 Počet držitelů dočasné ochrany v České republice

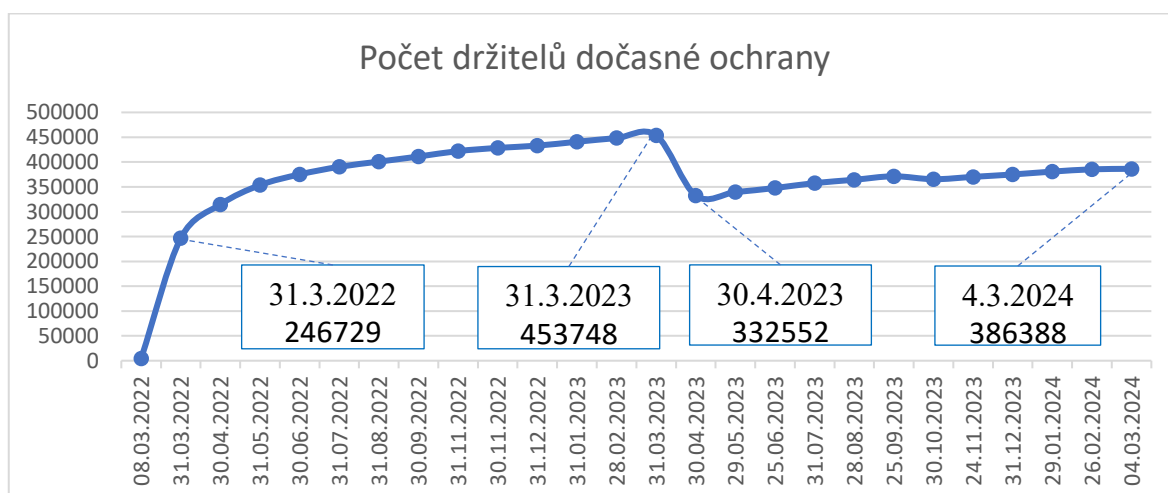
Smyslem dočasné ochrany je efektivně reagovat v co nejkratším čase na náhlý přesun uprchlíků ze zemí mimo EU, kteří se nemohou vrátit do své domovské země. Nejčastějšími příčinami toho jsou ozbrojené konflikty, nebo porušování lidských práv. (MV ČR, 2022)

Institut dočasné ochrany pro vysídlené osoby je v souladu s právem EU a je regulován směrnicí Rady 2001/55/ES. Tento předpis určuje základní standardy pro poskytování dočasné ochrany osobám, které byly hromadně vysídleny. Jednotlivé země mají své vlastní opatření a vymezení.

V ČR se tento institut řídí zákonem č. 65/2022 Sb., což je zákon nazývaný Lex Ukrajina, který zavedl opatření v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaný invazí vojsk Ruské federace. (MV ČR, 2023 c)

Dočasná ochrana je udělována na jeden rok, lze ji ale prodloužit na dva roky. Základním účelem dočasné ochrany je prevence přehlcení azylových systémů členských států. K aktivaci tohoto institutu však rada EU přistoupila až v březnu 2022. Ta také rozhoduje o jejím ukončení. (Člověk v tísni, 2022 a)

Na grafu 4 níže lze pozorovat, že během prvního roku konfliktu na Ukrajině, který začal 24. 2. 2022, přijala ČR téměř půl milionu uprchlíků, kterým byla udělena dočasná ochrana. Přesná čísla jsou k dispozici v příloze IV. Jejich počty kontinuálně rostly až do 31. 3. 2023, kdy docházelo u většiny uprchlíků k prodlužování dočasné ochrany. I přesto lze vidět pokles o více jak 120 000 osob.

Graf 4 Počet držitelů dočasné ochrany (Zdroj: MV ČR, 2024)

8.4 Zjištění na základě porovnání

Cílem této kapitoly bylo vytvořit přehled vývoje migrace v ČR a zasazení migrační vlny, která započala roku 2022 do historického kontextu. K tomu byly vytvořeny přehledy počtů cizinců a azylantů na území ČR a také počty držitelů dočasné ochrany. Při zkoumání bylo zjištěno, že během sledovaného období došlo k nárůstu žadatelů o mezinárodní ochranu během roku 2001 vlivem hospodářských potíží v postsovětských zemích bývalé Jugoslávie. Tyto události ovlivnily budoucí dění tím, že v návaznosti na ně byl EU vytvořen separátní status dočasné ochrany, a to zejména pro ulehčení administrativních úkolů během krize. Institut dočasné ochrany byl aktivován až v březnu roku 2022 a jeho držitelé se stali nejpočetnější skupinou cizinců na území ČR v celé její historii.

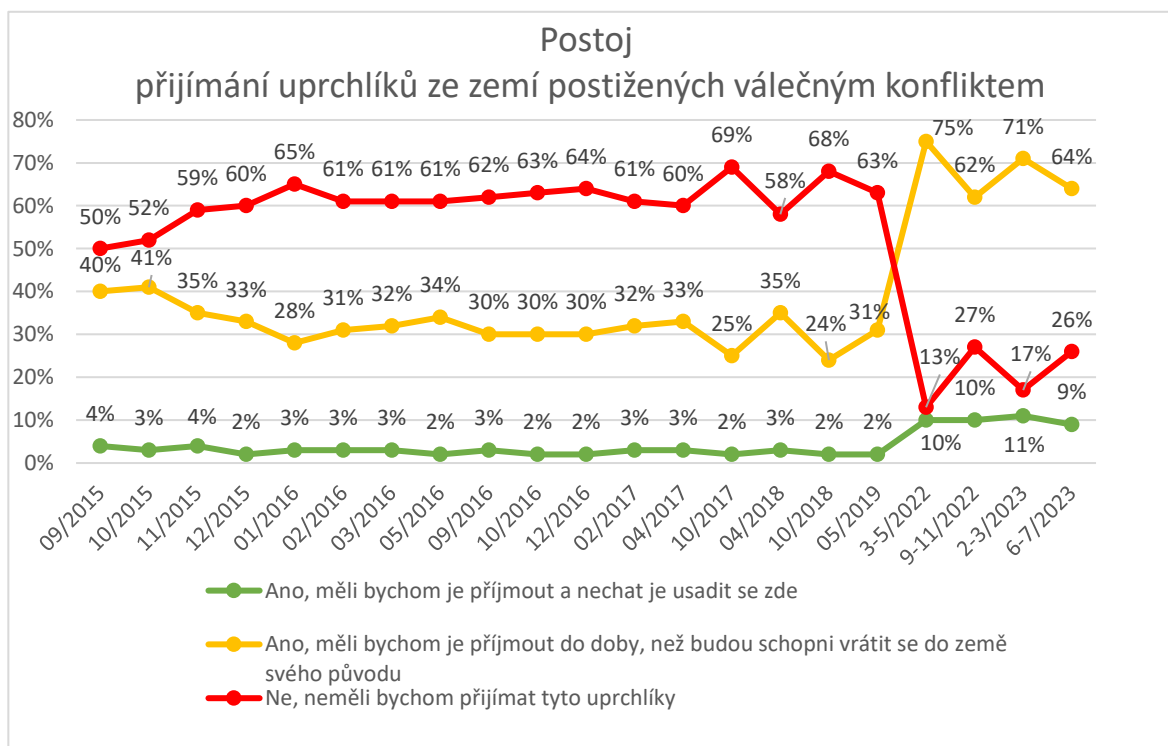
Množství držitelů dočasné ochrany mnohonásobně převyšuje ostatní sledované hodnoty. Vzniku této situace přispělo mimo jiné mnoho pull faktorů, které vyplývají z geopolitického postavení ČR, přívětivého sociálního systému a vazeb s Ukrajinou.

Z analyzovaných dat také vyplývá, že ačkoliv po událostech Arabského jara po roce 2015 opustily své domovy statisíce lidí prchající před válkou v Sýrii, kteří se vydali hledat útočiště do Evropy, tak ČR nebyla touto migrační vlnou nijak významně zasažena. V následující kapitole je popsáno, jak tyto události ovlivnily postoje a názory české veřejnosti vůči uprchlíkům.

9 SROVNÁNÍ PROTICHŮDNÝCH NÁZORŮ NA PŘIJÍMÁNÍ MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ

Názory české společnosti na přijímání uprchlíků mají nezanedbatelný vliv mimo jiné i na humanitární organizace. Většina z nich je závislá právě na ochotě dárců a dobrovolníků. Odmítavé postoje většinové společnosti vůči uprchlíkům tedy mohou mít negativní dopad na jejich schopnosti a kapacity.

Čeští občané měli v minulosti pochopení pro migranty na základě zkušeností z totalitního režimu. V průběhu migrační krize po roce 2015 však pochopení vystřídal odmítavý postoj a imigrace začala být vnímána jako problém a hrozba. (ČT24, 2020) Graf 5 ilustruje, jak česká společnost přistupuje k otázce přijímání uprchlíků z oblastí zasažených válečnými konflikty. Pro přehlednost je z grafu vynecháno procentuální zobrazení nerozhodnutých, které se pohybovalo v jednotkách procent. Kompletní graf je v příloze XI. Od roku 2022 lze sledovat prudký nárůst ochoty přijímat uprchlíky. Je zřejmé, že česká společnost je více nakloněna podporovat uprchlíky z Ukrajiny ve srovnání s uprchlíky ze Sýrie, Iráku, Libye a dalších zemí, které byly postiženy vojenskými konflikty a jejichž občané hledali útočiště v některých státech EU. Nicméně v průběhu roku 2022 se tato ochota začala střídavě snižovat. (Červenka, 2022)

Graf 5 Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem
(Vlastní zpracování s využitím zdroje: Červenka, 2022)

9.1 Vliv médií během na vnímání uprchlíků

Mediální analýza z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity z roku 2015 zkoumala pokrytí uprchlické krize. Zjištění ukázala, že televizní reportáže se zaměřovaly spíše na politické kvóty a akutní řešení krize, jako je posílení hranic, než na příčiny krize nebo dlouhodobé řešení, jako je stabilizace situace na Blízkém východě nebo integrace uprchlíků do společnosti. Uprchlíci byli často prezentováni jako administrativní zátěž nebo bezpečnostní hrozba, s omezenou pozorností věnovanou pomoci od dobrovolníků a humanitárních organizací. Používání odosobňujících výrazů jako „vlna“ či „tsunami“, přispívalo k jejich dehumanizaci. (Tkaczyk, 2015)

Z výzkumu veřejného mínění během roku 2022 zkoumajícího vztahy české veřejnosti ke konfliktu na Ukrajině (Münich a Protivínský, 2023) lze získat přehled o názorech české společnosti na téma ukrajinských uprchlíků. Výzkum ukazuje, že zatímco 10 % respondentů podporovalo ideu umožnit uprchlíkům trvalé usídlení v ČR, 62 % preferovalo jejich pouze dočasné přijetí s očekáváním návratu do domovské země, když to bude možné.

Odmítavý postoj vůči uprchlíkům často pramení z neznalosti a strachu, že by jejich přítomnost mohla negativně ovlivnit vlastní životní situaci. Tyto obavy byly v tomto případě ještě zesíleny energetickou krizí, která postihla velké množství domácností. (Münich a Protivínský, 2023)

Co se ale ukázalo jako výrazně ovlivňující názory občanů, je subjektivní interpretace geopolitických událostí. Hlavní příčinou války je podle téměř 40 % českých občanů jasně nevyprovokovaná ruská agrese. Tato skupina dává najevo vyšší solidaritu s uprchlíky. Klíčovým faktorem je tedy zjevně dobrá informovanost a vliv médií. Ti, kteří nejsou informováni o událostech, častěji vyjadřují nesouhlas s přijímáním uprchlíků. Výzkum postojů české veřejnosti k ukrajinským uprchlíkům ukazuje spojení mezi podporou kontroverzních pohledů na pandemii a situaci na Ukrajině. MV ČR poznamenalo, že dezinformační kanály, které se předtím zaměřovaly na pandemii Covid-19, nyní obrací svou pozornost na ukrajinský konflikt. Tyto zdroje často propagují prokremelské stanovisko a na sociálních sítích jsou aktivní konspirátoři s velkým počtem sledujících, kteří se snaží získávat nové příznivce a využívají radikalizační témata k rozšiřování svého vlivu.

Studie odhalila klíčový vliv řady faktorů na postoje respondentů k přijímání uprchlíků. Zjištění ukazují, že:

- Muži mají tendenci vyjadřovat větší souhlas s přijetím uprchlíků než ženy.
- Osoby s vyšším vzděláním se k přijímání uprchlíků staví pozitivněji.
- Ti, kdo mají osobní zkušenost s Ukrajinci žijícími v České republice, jsou pro přijímání uprchlíků otevřenější.
- Existence ukrajinské menšiny v daném regionu neovlivňuje postoj k přijímání uprchlíků.
- Domácnosti čelící finančním těžkostem vykazují menší souhlas s přijímáním uprchlíků.
- Bezprostředně po vypuknutí války byla míra souhlasu o 12 % vyšší než v druhé polovině roku 2022.
- Nejmarkantnější rozdíl v postojích je mezi lidmi, kteří jsou pevně přesvědčeni, že válku způsobila nevyprovokovaná agrese Ruska. (Münich a Protivínský, 2023)

9.2 Zjištění na základě porovnání

Cílem této kapitoly je analýza názorů české společnosti na přijímání migrantů a uprchlíků. I přesto, že se Evropská migrační krize po roce 2015 neprojevila zvýšeným počtem cizinců v ČR, vstoupily tyto události do popředí zájmů široké veřejnosti. K utváření jejich názorů na tuto problematiku přispěla zejména média, ve kterých byli uprchlíci vyobrazováni převážně jako problém a hrozba.

Studie zabývající se touto tématikou ukázaly dlouhodobý trend v odmítavém postoji vůči přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem jako Sýrie, Iráku, Libye a jiných zemí. Situace se však s konfliktem na Ukrajině změnila a čeští občané ve sledovaných průzkumech projeví s ukrajinskými uprchlíky daleko větší empatii než s uprchlíky z jiných zemí.

V médiích byli ukrajinští uprchlíci oproti uprchlíkům v roce 2015 prezentováni převážně jako osoby potřebující pomoc. I přesto část veřejnosti stále zaujímá odmítavý postoj k přijímání uprchlíků. Výsledky výzkumu naznačují, že postoje respondentů zpravidla odráží jejich osobní situaci, obtíže a obavy, a přímo závisí na jejich interpretaci konfliktu na Ukrajině. Také lze ve výsledcích vyzorovat, že míra ochoty přijímat ukrajinské uprchlíky postupně klesá.

Klesající trend nemusí souviset s uprchlíky, ale spíše s rostoucími problémy české společnosti v důsledku zvyšování cen energií a rostoucí inflace, přičemž část společnosti z těchto problémů mylně viní právě uprchlíky. Tyto postoje mohou být ještě posíleny vlivem dezinformací, jak bylo již uvedeno v závěru teoretické části této práce.

Podle uvedených zjištění průzkumu Münicha a Protivínského (2023) by průměrný člověk s odmítavým postojem k přijímání uprchlíků mohl mít tyto charakteristiky: Žena s nižším vzděláním, která nemá osobní zkušenost s Ukrajinci, potýkající se s finančními problémy, a která není pevně přesvědčena, že nevyprovokovaná ruská agrese je příčinou války.

10 UKRAJINŠTÍ UPRCHLÍCI

Znalosti o situaci uprchlíků, včetně jejich motivací, jsou nezbytné pro řešení rozsáhlé migrační krize a jsou klíčové pro účinné poskytnutí pomoci. ČR se během roku 2022 stala v jednu chvíli zemí s nejvyšším počtem přijatých uprchlíků na počet obyvatel. (MV ČR, 2023 c) Počet aktivních držitelů dočasné ochrany v zemích EU k lednu 2023, kdy se blížilo maximum počtu držitelů dočasné ochrany v ČR, je k dispozici v příloze V. Celkový počet ukrajinských uprchlíků v Evropě je v současné době dle dat UNHCR přibližně 6 milionů.

10.1 Potřeby ukrajinských uprchlíků v hostitelských zemích

V rámci řešení migrace je jednou z hlavních výzev zajištění ubytování pro uprchlíky. Hostitelské země se snažily tuto potřebu uspokojit pomocí různých strategií, včetně využití soukromých domácností a přijímacích středisek. Již před vypuknutím války na Ukrajině řada zemí EU čelila problémům s nedostatečnou nabídkou bydlení a rostoucími náklady, zejména v Polsku. (OECD, 2022)

Na základě směrnice EU o dočasné ochraně mají uprchlíci nárok na ubytování v členských státech EU. Jedním z prvotních kroků ve většině hostitelských zemí bylo vytvoření informačních webových stránek ke snadnější informovanosti uprchlíků a ke koordinaci nabídek ubytování a dalších služeb. Současně se státem řízenými stránkami vznikla řada soukromých a humanitárních stránek. Zejména pak v Nizozemsku a Spojeném království hrají při přijímání uprchlíků nevládní organizace důležitou roli. Zajištění ubytování pro vysoký počet uprchlíků s sebou nese řadu problémů – od ověřování obyvatelnosti až po minimalizaci rizika vykořisťování a dalších forem násilí, zejména pak u nejzranitelnějších skupin. Regulace nabídek bydlení mimo oficiální systém je problematická a vyžaduje pečlivé monitorování a prověřování. (OECD, 2022)

Některé země mimo EU zavedly programy sponzorství (například ve Spojených státech, Británii, Kanadě nebo Novém Zélandu), které zajišťují úhradu nákladů za ubytování uprchlíků. Tato forma však s sebou nesla několik problémů, jako dočasná povaha takových ubytovacích opatření, zajištění vhodnosti ubytování, finanční zátěž pro hostitele a jazyková bariéra.

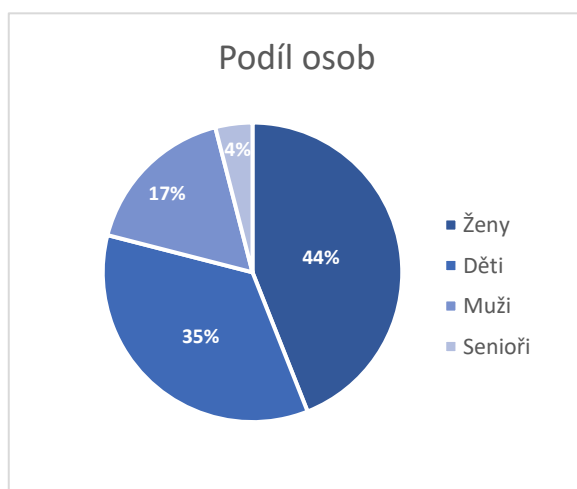

Jedním z nejvýraznějších poskytovatelů pomoci v zahraničí v oblasti ubytování byla nezisková část společnosti Airbnb – Airbnb.org, která nabízela bezplatné nebo levnější ubytování až pro 100 000 Ukrajinců prchajících do Evropy. (OECD, 2022)

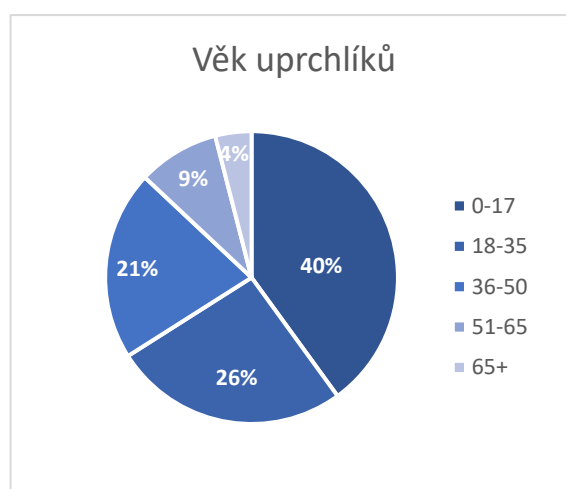
10.2 Průzkumy potřeb Ukrajinských uprchlíků v České republice

Na základě průzkumu složení uprchlíků lze odhadnout jejich potřeby. Vzhledem k tomu, že se v případě ukrajinských uprchlíků jedná o nucenou migraci způsobenou válečným konfliktem, patří k primárním potřebám zejména tělesné a fyziologické potřeby vycházející z Maslowovy pyramidy potřeb uvedené v teoretické části této práce v kapitole 6.2.

Výsledky šetření Ministerstva práce a sociálních věcí z června 2022 ukázaly, že bylo mezi příchozími ukrajinskými uprchlíky do ČR 44 % žen a 35 % dětí, jak uvádí graf 6. Poměry byly dlouhodobě stabilní. Téměř tři čtvrtiny dospělých uprchlíků byly ve věku do 45 let, z nichž 28 % mladších 30 let, jak je vyobrazeno níže na grafu 7. Vysokoškolští absolventi jsou mezi uprchlíky zastoupeni dvojnásobně větším poměrem než v české populaci, což do jisté míry představuje potenciál pro rozvoj ČR. Nejčastějším typem rodin je matka s jedním dítětem. Téměř poloviční podíl jsou matky s dětmi do pěti let věku. Z toho vychází specifické potřeby těchto uprchlíků a hrozby jako vyšší míra zátěže spojené s péčí o děti a rizika vykořisťování. (Klimešová et al., 2022) Nízké procento mužů mezi uprchlíky bylo dáno faktem, že byla na Ukrajině vyhlášena všeobecná mobilizace, což pro ukrajinské muže ve věku 18–60 let znamená zákaz vycestování ze země. Doprava těchto mužů přes státní hranice Ukrajiny může být posouzena jako trestný čin. (MZV ČR, 2022 b)

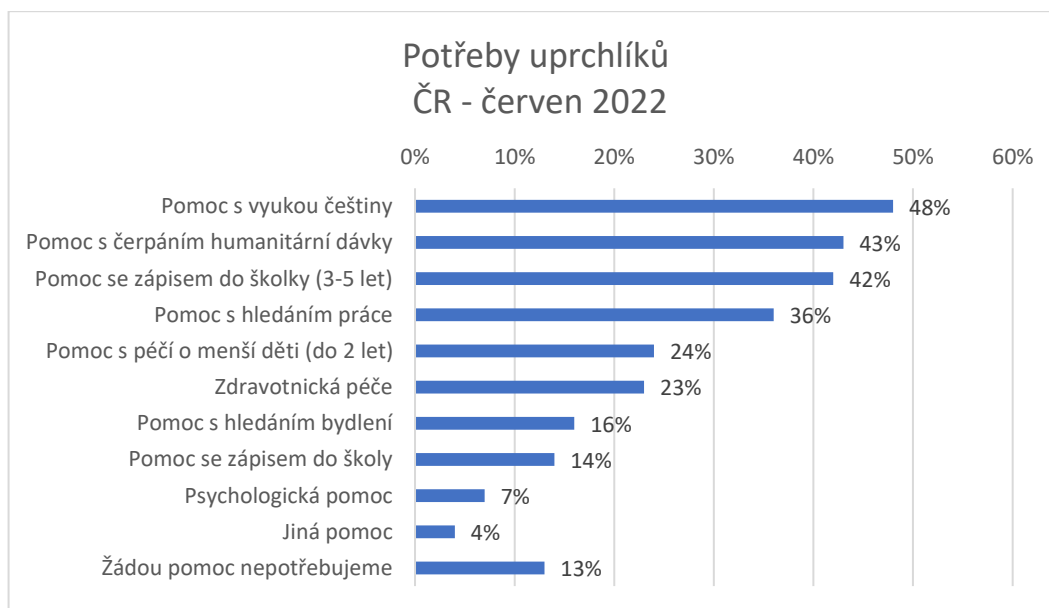

Graf 6 Podíl osob s dočasnou ochranou v ČR
(Zdroj: Klimešová, Šatava a Ondruška, 2022)

Graf 7 Věk osob s dočasnou ochranou v ČR
(Zdroj: Klimešová, Šatava a Ondruška, 2022)

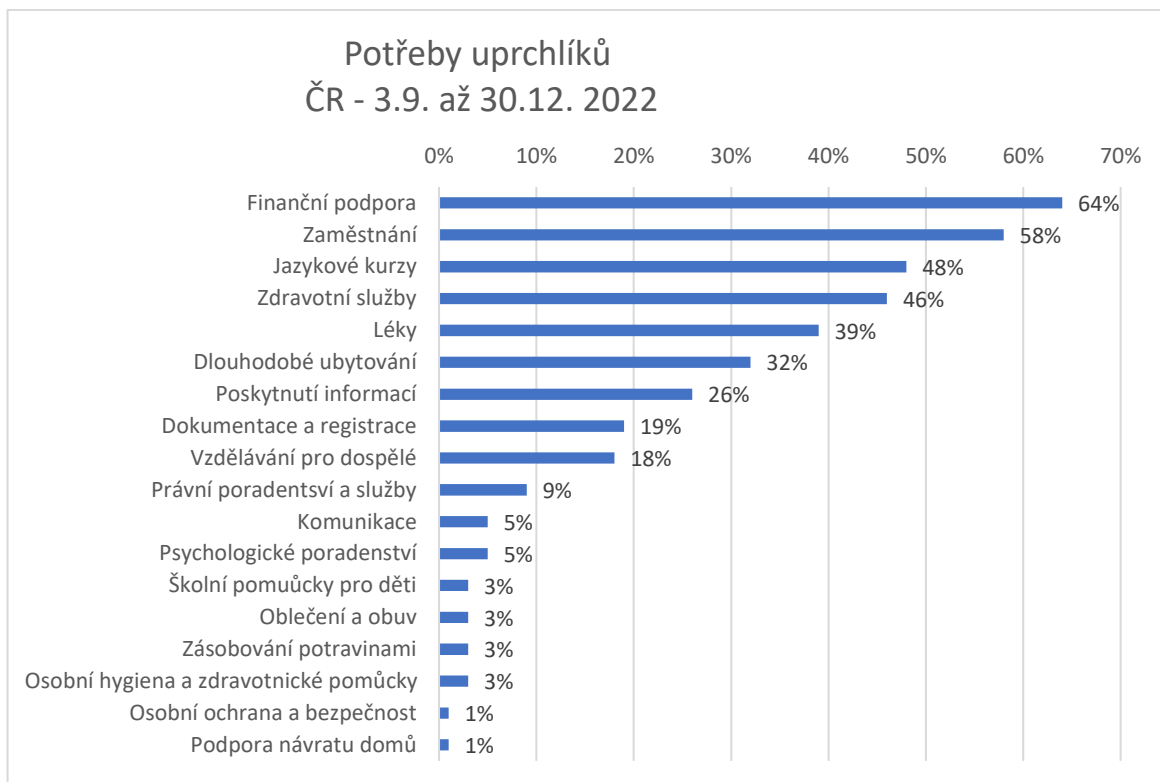
Níže jsou uvedeny výsledky průzkumů potřeb uprchlíků provedeného MPSV ČR s několikaměsíčním odstupem od jejich příchodu do ČR. Na základě toho bylo zjištěno, že potřeby uprchlíků se v červnu 2022 soustředily zejména na podporu ve výuce češtiny. To bylo hlavní bariérou při hledání zaměstnání. Jako další potřeby uvedli respondenti pomoc s čerpáním humanitárních dávek, pomoc se zápisem do školky a pomoc s hledáním práce. (Klimešová et al., 2022) Výsledky průzkumu jsou zobrazeny v grafu 8.

Graf 8 Potřeby uprchlíků v ČR červen 2022

(Zdroj: Klimešová, Šatava a Ondruška, 2022)

Mezinárodní organizace pro migraci (dále jen IOM) také provedla šetření mezi uprchlíky z Ukrajiny v ČR. Poslední sběr dat v roce 2022 probíhal od 3. 9. do 30. 12. Bylo zjištěno, že mezi hlavní potřeby uprchlíků v tomto časovém období patřila zejména finanční podpora, zaměstnání/práce, jazykové kurzy, zdravotní služby a léky. Detailní výsledky šetření jsou zobrazeny na grafu 9. Oproti předchozímu šetření z období 15. 6. – 29. 7. 2022 došlo k poklesu potřeby finanční podpory o 20 %, ale naopak ke zvýšení potřeb zdravotních služeb o 35 %. První příčky potřeb však zůstaly v průběhu roku stejné. (IOM UN Migration, 2023) Lze tedy předpokládat, že pro většinu uprchlíků byly již v průběhu průzkumu jejich základní potřeby naplněny, a proto byla dominantní potřeba seberealizace.

Graf 9 Potřeby uprchlíků v ČR - 3.9. až 30.12. 2022
(Zdroj: IOM UN Migration, 2023 b)

Z průzkumů MPSV ČR i průzkumu IOM vyplývá, že mezi hlavní potřeby uprchlíků patřila finanční podpora. Následně vzdělávání v českém jazyce, jež je opět přímo spojeno s jejich příležitostmi pro další vzdělání a možnostmi najít uplatnění na pracovním trhu. V neposlední řadě v průběhu roku 2022 byla potřeba zdravotní péče a léků a dlouhodobého ubytování. Většina respondentů (87 %) využila k registraci a získání dočasné ochrany krajská asistenční centra pomoci Ukrajině, která jsou blíže popsána v následujících kapitolách. Během provádění průzkumu byla téměř polovina respondentů ve vážné finanční nouzi, přičemž uvedli, že nemají dostatek finančních prostředků nebo příjmů k zajištění základních potřeb života. Vedle těchto potřeb však nesmí být opomenuty také specifické potřeby některých uprchlíků. Dle průzkumu IOM uvedlo 33 % respondentů, že mají ve své domácnosti osobu s chronickým onemocněním a 31 % osobu pociťující obavy, úzkost nebo depresi. Zraněnou osobu v domácnosti uvedla 2 % respondentů. Těhotnou či kojící ženu uvedla 3 % dotázaných. (IOM UN Migration, 2023 a)

10.3 Zjištění na základě porovnání

Hlavním cílem této kapitoly je analýza uprchlíků přicházejících do ČR během roku 2022 a jejich potřeb. Při řešení problému migrace je vedle zajištění základních potřeb, jako jsou potraviny, voda, hygiena, zdravotní péče a psychosociální pomoc, jednou z největších výzev zajištění adekvátního ubytování. To představovalo složitý úkol, který vyžaduje koordinovanou spolupráci mezi vládami, humanitárními organizacemi, soukromým sektorem a mezinárodními partnery.

Hostitelskými zeměmi mimo Evropu využívaly různé strategie, včetně soukromých domácností a přijímacích středisek. S tím souvisela problematika s ověřováním obyvatelnosti a minimalizací rizika vykořisťování. Humanitární organizace napříč hostitelskými zeměmi přispěly také v oblasti poskytování informací. Vznik informačních webových stránek znamenal krok k lepší informovanosti uprchlíků a efektivnější koordinaci nabídek ubytování a služeb.

Na základě výsledku šetření MPSV ČR z června 2022 byl zjištěn podíl a věk uprchlíků v ČR. Převážnou většinu uprchlíků v ČR ženy a děti. Téměř tři čtvrtiny dospělých uprchlíků byly ve věku do 45 let, z nichž 28 % bylo mladších 30 let. Z průzkumů MPSV ČR i IOM vyplývá, že mezi hlavní sekundární potřeby uprchlíků patřila finanční podpora, výuka češtiny, zdravotní péče a potřeba dlouhodobého ubytování.

Většina respondentů (87 %) průzkumu IOM využila k registraci a získání dočasné ochrany krajská asistenční centra pomoci Ukrajině (KACPU), která jsou blíže popsána v následujících kapitolách.

11 REAKCE VLÁDY ČR A STÁTNÍCH ORGÁNŮ NA MIGRAČNÍ VLNU VELKÉHO ROZSAHU

Migrace velkého rozsahu je charakteristická tím, že množství cizinců převyšuje absorpční schopnost státu a dochází k přetížení úřadů působící v migračním odvětví. V takových případech je nutné využití nestandardních postupů. Od začátku konfliktu na Ukrajině, tedy dne 24. 2. 2022, začala ČR udělovat speciální víza ukrajinským občanům, která jim umožňují pobyt na území ČR déle než 90 dnů za účelem strpění. EU reagovala aktivací Směrnice Rady 2001/55/ES o dočasné ochraně. Dne 21. 3. 2022 vstoupila v platnost legislativa Lex Ukrajina, která přinesla zavedení institutu dočasné ochrany v ČR. Všechna speciální víza, která byla platná k tomu datu, byla automaticky převedena na víza s účelem dočasné ochrany. (Drbohlav a Novotný, 2023)

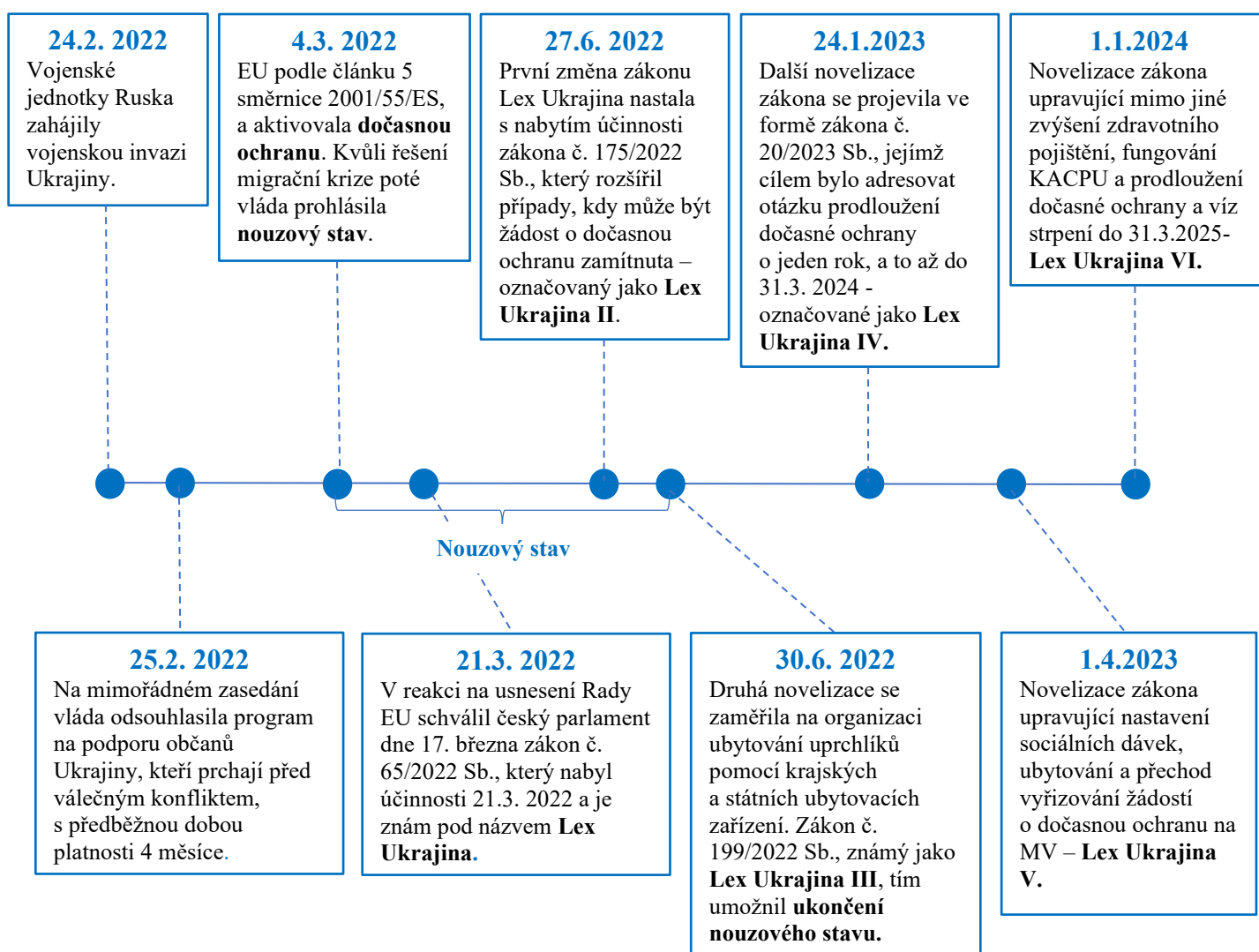
Již 10. 4. 2022 byly uvedeny v dokumentu Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruska na Ukrajinu tři předpokládané scénáře následujícího vývoje uprchlické krize. První – rychlá stabilizace 250–300 tisíc lidí, druhý – postupná eskalace 500–600 tisíc a třetí – extrémní eskalace 1 mil. osob.

Vláda ČR zřídila novou funkci národního koordinátora pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny. Národní koordinátor zřídil vlastní pracovní tým – Strategickou pracovní skupinu, ve které byly zastoupeny všechny dotčené resorty. Komunikace o pomoci občanům Ukrajiny byla koordinována národním koordinátorem, kterému je podřízen koordinátor strategické komunikace. Ústřední krizový štáb a Strategická pracovní skupina měly odlišné úkoly. Ústřední krizový štáb řešil aktuální problémy, zatímco Strategická pracovní skupina se zaměřovala na střednědobé a dlouhodobé strategie. (MV ČR, 2023 d)

Důležité bylo předávání informací ukrajinské komunitě pro jejich snadnější zorientování v českém prostředí a jako prevence nelegálních aktivit s cílem zneužití situace uprchlíků. Za tímto účelem proto vznikl pod záštitou MV ČR portál www.nasiukrajinci.cz. V případě pomoci malého rozsahu je dárce přeměrován na humanitární organizace. V případě pomoci velkého rozsahu se jí zabývá stát.

11.1 Legislativní změny

Níže na obrázku 2 je znázorněn časový harmonogram legislativních úkonů v souvislosti s dočasnou ochranou. Aby vláda usnadnila a zlepšila řešení migrační krize, vyhlásila v ČR s účinností od 4. 3. 2022 nouzový stav na období 30 dní. S následným schválením Poslanecké sněmovny bylo rozhodnuto o prodloužení tohoto stavu až do 30. 6. 2022. Příslušníci HZS a PČR, podobně jako ostatní orgány spadající pod MV ČR, byli zapojeni do řešení uprchlické vlny na strategické úrovni již dne 24. 2. 2022.

Obrázek 2 Časová osa dočasné ochrany (Zdroj: MV ČR, 2023 c)

a) Lex Ukrajina

Zákon. 65/2022 Sb. známý jako Lex Ukrajina, nabyl účinnosti 21. 3. 2022. Ten upravuje zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců a další zákony. Jeho hlavním cílem bylo legislativně pomoci pružněji reagovat ve věcech spojených s ukrajinskými uprchlíky. (MV ČR, 2023 c) Tento zákon vymezuje, kterých cizinců se dočasná ochrana týká, řízení o udělení dočasné ochrany, zdravotní pojištění uprchlíků, volný vstup uprchlíků na trh práce, humanitární dávku sociální služby, solidární příspěvek pro poskytovatele ubytování a výjimky pro uprchlíky ve školství. (Migraceonline, 2022 b)

b) Lex Ukrajina V

Po novelizaci známé jako Lex Ukrajina V, se mnoho uprchlíků dostalo do situace, kdy si musí hradit náklady na ubytování sami v závislosti na dohodě s poskytovatelem daného ubytování. Humanitární dávka není již pro všechny stejná částka, ale její výpočet závisí na příjmu domácnosti. Příspěvek pro solidární domácnost je namísto ubytovateli poskytován přímo uprchlíkům společně s humanitární dávkou. Uprchlík však musí být ubytován v bytě vedeném v evidenci HUMPO. (IOM UN Migration, 2023 c)

Humanitární bydlení je pro držitele dočasné ochrany zdarma dostupné pouze po dobu 150 dní od jejího udělení. Po vypršení této lhůty budou zdarma ubytovány pouze osoby splňující podmínky skupiny zranitelných osob. Tyto změny nutí uprchlíky přejít do nájemního bydlení. Znamenají také snížení úhrady solidárním domácnostem a komplikace pro chudé uprchlíky. Domácnosti, které poskytovaly ubytování chudým uprchlíkům, dostanou za svou solidaritu menší odměnu v podobě regulovaných započitatelných nákladů na bydlení. Další výdaje na bydlení by museli použít ze svého životního minima a uskromnit se ve výdajích na jídlo, oblečení a léky, pro které jsou tyto finance určeny. (Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty, 2022 b)

c) Lex Ukrajina VI

Dne 13. září 2023 vláda schválila novelu zvanou Lex Ukrajina VI, která následně vstoupila v platnost k 1. lednu 2024. Tato novelizace zahrnuje prodloužení dočasné ochrany pro uprchlíky z Ukrajiny o jeden rok, a to až do března 2025. Novela také představuje některé změny v sektorech školství a zdravotnictví. Ze strany humanitárních organizací nebylo k této novele nalezeno žádné oficiální vyjádření. (MV ČR, 2023 n)

11.2 Krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině

V reakci na události na Ukrajině byl svolán krizový štáb, který připravil systém vzniku národních asistenčních center pomoci Ukrajině (dále jen „NACPU“), které má dle rozhodnutí krizového štábu sídlo na generálním ředitelství hasičského záchranného sboru. Sloužil jako spojení všech zapojených vládních i nevládních organizací a také jako linka napříč ministerstvy. Na krajích vznikla krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (dále jen „KACPU“). Prostřednictvím KACPU byly řešeny jak akutní potřeby uprchlíků, tak koordinace pomoci uprchlíkům, jejich registrace a ubytování. Na místech poskytování pomoci byli přítomni zaměstnanci OAMP, členové cizinecké policie, zástupci krajských úřadů, centra pro podporu integrace cizinců, zástupci zdravotních pojišťoven, Českého červeného kříže, Úřadu práce ČR, členové HZS, představitelé dalších humanitárních organizací a dobrovolníci. (MV ČR, 2023 c)

Odbavení jedné osoby trvalo průměrně okolo 15 minut. Uprchlík přicházející do KACPU nejprve absolvoval pohovor se zástupcem OAMP a PČR, následně procházel bezpečnostním screeningem, jehož součástí byl odebrání otisků prstů, pořízení fotografie, porovnání s příslušnými databázemi a v případě potřeby vydání náhradního dokladu. Všichni uprchlíci z Ukrajiny, kteří v ČR požádali o dočasnou ochranu, jsou zaznamenáni v centrální databázi cizinců. (Ústřední krizový štáb, 2022) Od 1. 4. 2023 přešla koordinace aktivit KACPU pod MV ČR.

a. Hasičský záchranný sbor

Hasiči mají zkušenosti z koordinací ostatních složek během řešení mimořádných událostí velkého rozsahu a jsou schopni pomáhat při řešení téměř jakékoliv krize. Proto i v případě uprchlické krize převzali úlohu koordinátorů a tím významně přispěli do založení a vedení KACPU. Jednou z mnoha akcí, kterých se HZS účastnil, byla výpomoc se zřízením Registračního humanitárního střediska spadajícího pod Správu uprchlických zařízení MV ČR ve Vyšních Lhotách. (HZSČR, 2023 c)

Dále také zabezpečovali dopravu materiálu a osob, nezbytné zařízení do vnitřních částí zařízení, připravili systém provozu a také zajistili zázemí před centrem pro ty, kteří hledali pomoc. HZS také zajišťoval psychosociální a duchovní pomoc. Profesionální psychology také doplňovali členové týmu posttraumatické péče a proškolení dobrovolníci z neziskového sektoru. (HZSČR, 2023 d)

b. Policie

Při příchodu velkého množství uprchlíků je třeba počítat s možnými dopady na vnitřní bezpečnost. Uprchlíci jsou často zranitelnou skupinou, která může být cílem organizovaného zločinu, například obchodu s lidmi, sexuálního vykořisťování nebo nelegálního zaměstnávání. Dále mohou být uprchlíci cílem nenávistné trestné činnosti. Bezpečnostní informační služba a ani PČR však během migrační vlny v průběhu roku 2022 nezaznamenala zhoršení bezpečnostní situace v ČR. (BIS, 2023)

V rámci pomoci uprchlíkům byl hlavním úkolem pořádkových sil PČR dohled nad veřejným pořádkem. Mezi nejčastější problémy v rámci KACPU patřilo nerespektování přechodného dopravního značení, které z důvodu zvýšeného provozu upravovalo provoz v okolí KACPU. Z hlediska dohledu nad veřejným pořádkem došlo v několika málo případech k narušení bezpečnosti uprchlíků ze strany osob podporujících ruskou stranu konfliktu. Zpravidla se jednalo o přestupky proti veřejnému pořádku či občanskému soužití.

Pracovníci cizinecké policie prováděli v KACPU zejména evidenci uprchlíků, jejich rozřazení do míst ubytování a v případě nesrovnalostí v dokladech, či absence dokladů, prováděli úkony směřující ke ztotožnění konkrétních osob. Vzhledem k tomu, že se prostřednictvím KACPU pokoušelo velmi mnoho dosud nelegálně pobývajících Ukrajinců svůj pobyt legalizovat, bylo úkolem příslušníků cizinecké policie rovněž také odhalování těchto nelegálně pobývajících osob a provádění dalších úkonů k objasnění věci.

c. Zdravotnická záchranná služba

Situace KACPU se v jednotlivých krajích lišila, a ne ve všech byly zapojeni členové zdravotnické záchranné služby. Například ve Středočeském kraji byly nasazeny týmy k dispozici v asistenčních centrech v Kutné Hoře a v Mladé Boleslavi. Nejčastěji se u příchozích uprchlíků řešilo onemocnění dýchacích cest, zejména zánět nosohltanu, hrdla a hrtanu. U dětí se navíc vyskytují záněty středouší. Další zdravotní komplikace odrážely rozložení uprchlíků, které tvořily především ženy a děti. Těhotné ženy měly v případě potřeby zajištěnou péči v oblastních nemocnicích kraje. U lidí, kteří vykazovali symptomy onemocnění Covid19 se provádělo měření teploty a případně i testy na toto onemocnění. Na bezplatné lince byli záchranáři připraveni pomáhat uprchlíkům v případech nevyžadujících výjezd záchranky. Operátoři poskytovali informace o tom, kde se nachází nejbližší zdravotnická zařízení, lékárny, nebo zodpovídali dotazy ke zdravotnímu stavu tazatelů. (Pražský deník, 2023)

d. Správa státních hmotných rezerv

SSHR se podílela na řešení migrační krize v součinnosti s dalšími státními orgány. Podmínkou k poskytnutí zásob humanitární pomoci však je vyhlášení krizového stavu, ke kterému během roku 2022 ve spojitosti s migrační krizí došlo 4. 3. 2022, tedy 8 dní od začátku konfliktu na Ukrajině. SSHR aktivně pomáhala jednotlivým krajům při zajišťování ubytování pro uprchlíky z Ukrajiny. (SSHR, 2023) Na základě žádosti o poskytnutí informací podle zákona č.106/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů byla získána data o materiálu SSHR pro pomoc ukrajinským uprchlíkům, která jsou uvedena níže v tabulce 3. Kompletní zpráva je k dispozici v příloze VII. Distribuce poskytovaného materiálu byla prostřednictvím techniky SSHR, případně technikou HZS. V rámci řešení migrační krize SSHR nijak nespolupracovala s humanitárními organizacemi.

Tabulka 3 Poskytnutá materiální pomoc SSHR (Zdroj: SSHR na základě žádosti o poskytnutí informací podle zákona č.106/1999)

Druh	Poskytnuté množství (ks)
Cisterny a kontejnery na pitnou vodu	4
Dekontaminační zařízení	1
Kontejner nouzového přežití	4
Požární kontejnerový nosič	5
Zdravotnický SET 2000 neúplný	1300
Hrnek	7880
Jednorázové nádobí	22500
Papírový kapesník	5000
Plastový příbor	15760
Karimatka	1000
Spací pytel	1000
Přikrývky	670
Respirátor FFP2	628000

Tyto položky
byly poskytnuty
do spotřeby

11.3 Zjištění na základě porovnání

Cílem této kapitoly bylo vytvořit přehled aktivit a poskytnuté pomoci ze strany státu za účelem zvládnutí migrační krize. Jednalo se především o legislativní změny a výsledky svolání krizového štábu. Dne 4. 3. 2022 vyhlásila vláda nouzový stav s cílem usnadnit a zefektivnit zvládnutí migrace uprchlíků.

V návaznosti na rozhodnutí rady EU přijal 17. 3. 2022 parlament ČR zákon č. 65/2022 Sb. s platností od 21. 3. 2022 známý jako Lex Ukrajina. Díky tomuto zákonu bylo možné poskytovat uprchlíkům přístup do sociálního, vzdělávacího a zdravotnického systému. Mimo jiné tak získali finanční pomoc v podobě humanitárních dávek.

Tímto zákonem byl také stanoven solidární příspěvek, který měl za cíl motivovat občany ČR, aby poskytli své nemovitosti k nouzovému ubytování ukrajinských uprchlíků. Jeho novelizace, zejména pak Lex Ukrajina V, znamenaly zpřísnění pravidel pro uprchlíky, zejména v oblasti ubytování.

Výsledkem svolání krizového štábu byl vznik asistenčních center pomoci Ukrajině (NACPU). Ta sloužila jako spojení všech zapojených vládních i nevládních organizací a také jako linka napříč ministerstvy. Na krajích vznikla krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (KACPU).

Úlohu koordinátorů zastali členové HZS. Mimo plnění úkolů v rámci KACPU museli i nadále vést běžné zásahy a zajišťovat požární ochranu. HZS také zřídilo okamžitě po začátku konfliktu registrační humanitární středisko. V rámci reakci na uprchlickou krizi byly využity některé položky zásob SSHR a pod vedením HZS zřízeny sklady humanitární pomoci. V KACPU byly zapojen státní i neziskový sektor. Situace obsazení KACPU se v jednotlivých krajích a v průběhu času měnila.

Bližší informace, jakým způsobem pomáhali příslušníci IZS příchozím uprchlíkům, jak probíhala v prvních dnech spolupráce s humanitárními organizacemi, jakým způsobem se Strategická pracovní skupina podílela na spolupráci s humanitárními organizacemi, a jaké byly výstupy v rámci strategické komunikace, jsou k dispozici v odpovědi MV ČR na žádost o informace dle zák. č. 106/1999 Sb. v příloze VIII.

Vláda zřídila novou funkci národního koordinátora pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny a spolu s ním Strategickou pracovní skupinu. Do její působnosti spadal mimo jiné i neziskový sektor a mezi její úkoly patřila i strategická komunikace.

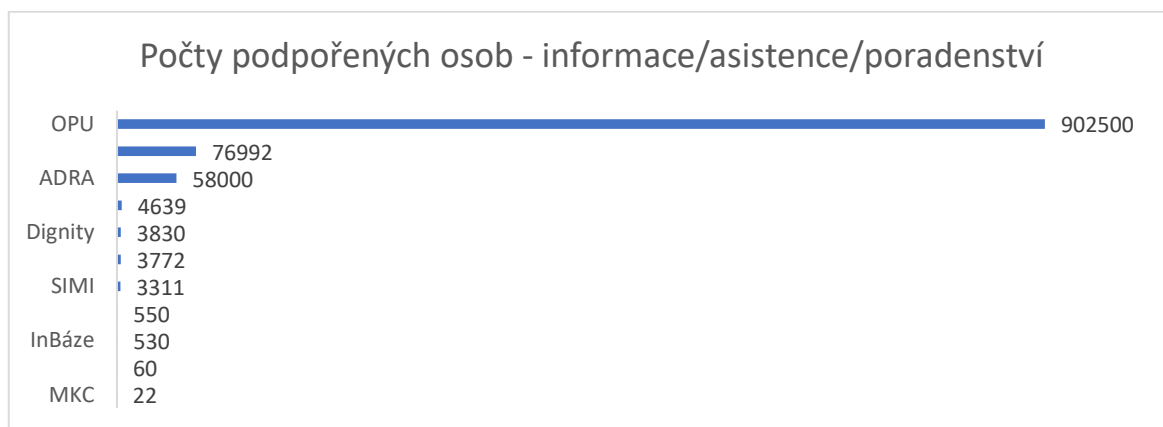
12 PODÍL HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ NA ŘEŠENÍ MIGRACE VELKÉHO ROZSAHU

Do řešení migrační krize byla zapojena řada humanitárních organizací a dobrovolníků. Předně pak členské organizace Konsorciem nevládních organizací pracujících s migranty. Další organizace, které významně přispěly v pomoci uprchlíkům zapojením v rámci KACPU, byly organizace Český červený kříž (dále jen „ČČK“) a potravinové banky.

Konsorciem ve své tiskové zprávě potvrdilo již 26. 2. 2022 připravenost členských organizací nabídnout pomoc jak formou poradenství, tak humanitární hmotnou pomoc. V této zprávě uvedli schopnost pomoci až několika desítkám tisíc uprchlíků. (Konsorciem, 2022 a)

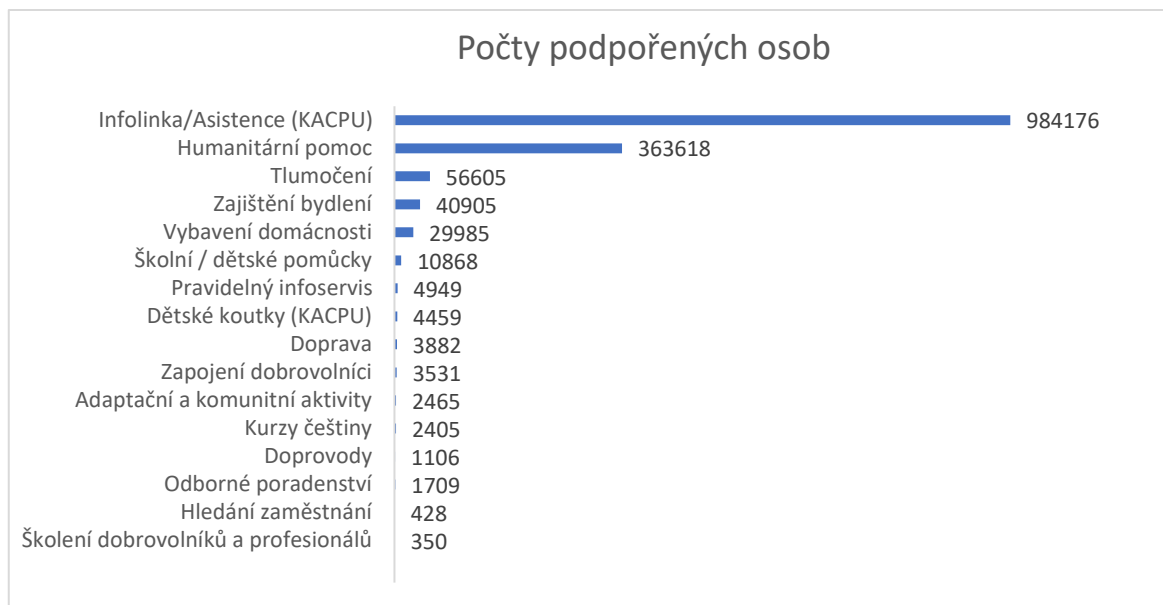
Nevládní organizace, které jsou členy migračního konsorcia, vypracovaly odhad poskytnuté pomoci od 1. 3. 2022 do 31. 5. 2022. Odhad pomoci poskytly tyto organizace: OPU, SIMI, Charita, InBáze, Dignity Restoring Hope, ADRA, Most Pro, AMIGA a MKC Praha. (Konsorciem, 2022 e)

Největší podíl v kategorii pomoci poskytování informací sehrála Organizace pomoci uprchlíkům (OPU) Její členové během působení poskytli pomoc více než 900 000 lidem. To zahrnuje nejen samotné uprchlíky, ale i občany ČR a další skupiny lidí, kteří potřebovali informace, asistenci nebo poradenství ve spojitosti s uprchlickou krizí. Zapojení jednotlivých členských organizací je znázorněno na grafu 10.

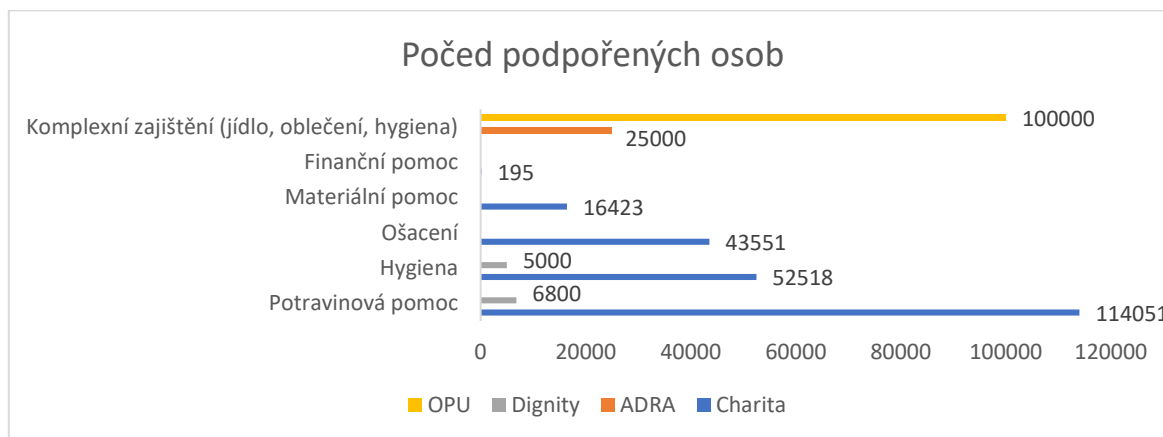
Graf 10 Počty podpořených osob – informace, asistence, poradenství
(Zdroj: Konsorciem, 2022 e)

V grafu 11 jsou výsledky odhadu poskytované pomoci ze strany členských organizací Konsorcia s počtem podpořených osob v jednotlivých kategoriích. V tomto ohledu bylo nejvýznamnější pomocí poskytování informací formou infolinek jednotlivých organizací, nebo přímo osobně v terénu například na Hlavním nádraží v Praze, či v jednotlivých krajích jako součást KACPU.

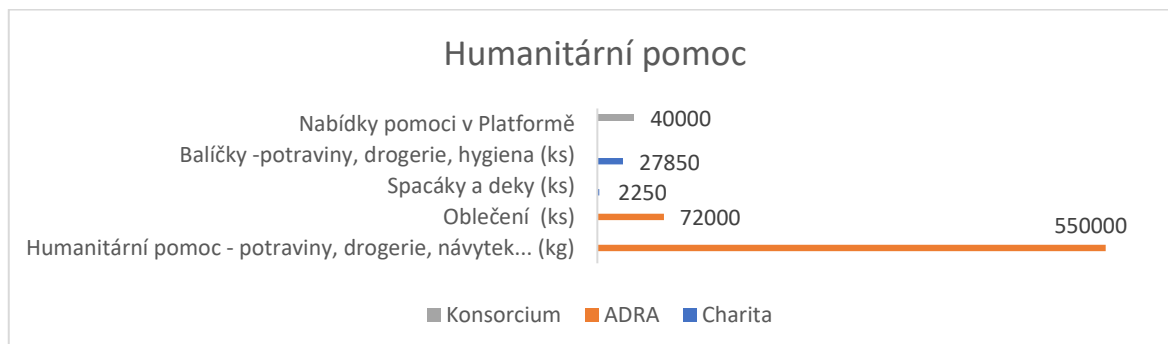
Graf 11 Počty osob podpořených organizacemi Konsorcia (Zdroj: Konsorcium, 2022 e)

Humanitární pomoc pak byla v daném časovém intervalu členskými organizacemi poskytnuta odhadem 363 538 uprchlíkům. Pomoc se skládala z potravin, základní hygieny, ošacení a materiální pomoci. Finanční pomoc byla ze strany humanitárních organizací poskytnuta minimálně. V grafu 12 je detailnější rozdělení poskytnuté humanitární pomoci jednotlivými členskými organizacemi Konsorcia.

Graf 12 Počty osob podpořených humanitární pomocí (Zdroj: Konsorcium, 2022 e)

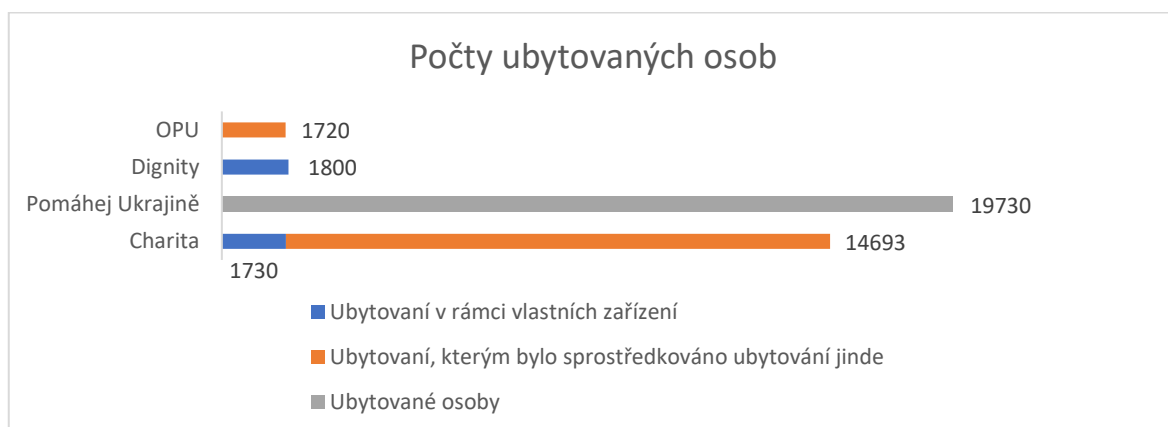
Humanitární organizace také významně přispěly distribucí humanitární pomoci ze svých zdrojů. Odhad poskytované pomoci v kusech, případně kilogramech je znázorněn v grafu 13.

Graf 13 Humanitární pomoc jednotlivých organizací (Zdroj: Konsorcium, 2022 i)

Další formou pomoci bylo zajištění bydlení. Humanitární organizace poskytovaly ubytování z vlastních zdrojů a rovněž pomáhaly při propojení nabídky a poptávky prostřednictvím svých platform a sítí dobrovolníků i dárců. Tímto pomohly více jak 40 000 uprchlíků během prvních měsíců od vypuknutí konfliktu najít ubytování.

Významný počet v tomto ohledu byl zprostředkován platformou Pomáhej Ukrajině, kterou zřídilo Konsorcium. Organizace mimo samotných nabídek poskytovaly asistenční služby pro jednotlivá ubytování. Graf 14 znázorňuje počty ubytovaných osob pomocí jednotlivých organizací.

Graf 14 Počty ubytovaných osob (Zdroj: Konsorcium, 2022 e)

Veškeré informace výše jsou však spíše orientačního charakteru, protože se jedná pouze o odhady. Výčet poskytnuté pomoci tak nezahrnuje řadu kategorií, které organizace poskytovaly. Ve skutečnosti tak jejich podíl na zvládnutí celé situace může být daleko vyšší.

12.1 Potravinové banky

V ČR je 15 potravinových bank, z nichž každá svými službami pokrývá jeden kraj. Jsou to jednotlivé humanitární organizace, které shromažďují, skladují, třídí a distribuují potravinovou pomoc do jednotlivých humanitárních organizací. Potravinové banky se starají především o logistiku a bezpečnost potravin. Jsou koordinovány Českou federací potravinových bank. Jejich cíle jsou boj proti plýtvání potravinami, obnovení solidarity mezi lidmi a spravedlivé dělení získaných darů. Potraviny získávají z různých zdrojů, jako jsou obchodní řetězce, potravinové sbírky, evropský program potravinové pomoci, pěstitelé, producenti nebo jednotlivci. (Česká federace potravinových bank, 2023)

Od začátku příchodu ukrajinských uprchlíků se potravinové banky staly jejich hlavním zdrojem potravinové pomoci. Svou pomocí podporovaly jak uprchlická centra, tak i jednotlivá KACPU. Potravinové banky v ČR poskytovaly pomoc regionálním krizovým štábům, aby zajistily základní potraviny a drogerii pro uprchlíky. V roce 2022 shromáždily potravinové banky v ČR přes 11 300 tun potravin, které distribuovaly prostřednictvím 1368 odběratelských organizací více než 300 tisícům lidí. V roce 2023 je v plánu spolupráce s MPSV ČR na projektu výdejen a distribuce pomoci tam, kde to nyní není možné. (Česká federace potravinových bank, 2023)

12.2 Český červený kříž

ČČK podobně jako i další humanitární organizace pomáhá nejen v řešení následků napadení Ukrajiny v ČR, ale působí i přímo v místě konfliktu. Jednou z akcí ČČK byla přeprava zraněných a nemocných osob z Ukrajiny k léčbě v ČR a dalších zemí prostřednictvím programu MEDEVAC MV. Již od 24. 2. 2022 se členové ČČK aktivně zapojovali do pomoci ukrajinským uprchlíkům. Organizace vynaložila více než 90 milionů a přes 500 tun humanitární pomoci.

ČČK působil prostřednictvím svých členů ve většině center KACPU, kde poskytovali příchozím uprchlíkům zdravotnickou a psychosociální pomoc. Dále také pomohli zřízením krizové linky, adaptačních kurzů pro děti a také výukou první pomoci. Jednou z činností, kterou ČČK přispěl, je pátrací služba, která pomáhá rodinám najít jejich blízké. (Český červený kříž, 2023) Jedním z příkladů za všechny je pomoc pracovníků ČČK v rámci KACPU Jihočeského kraje s uklidněním pětiletého dítěte, které trpí autismem. Intervence psychosociálních pracovníků probíhaly každý den a jejich přítomnost byla nepostradatelná. (HZSČR, 2023 e)

12.3 Pomoc ze strany komerčního sektoru

Kromě státního a neziskového sektoru se do pomoci uprchlíkům výrazně zapojily i komerční společnosti, které se podílely svými příspěvky na pomoci a zvýšení komfortu uprchlíků. Bezplatnou pomoc poskytly v rámci Prahy například organizace a společnosti Albert ČR, Kaufland ČR, Košík.cz, Makro ČR, Penam, Rohlík.cz, United Bakeries, Bageterie Boulevard Crocodile ČR, McDonald's ČR, Billa, Alza, Rossmann, IKEA, Fashion Arena Prague Outlet a dále také Bidfood ČR, Tesco Stores ČR, Lidl ČR, T-Mobile, Antonínovo pekařství, Mamacoffee, Potravinová banka, Člověk v tísni, Baby Office, MediaKIDS Publishing, MALL.TV, Kores Europe, Manner nebo Mestre Mistři kvásku. Přidala se například i vietnamská komunita ze Sapa Praha a další partneři. (Magistrát hl.m. Prahy, 2023)

12.4 Problémy s pomocí

V tiskové zprávě ze dne 2. 6. 2022, tedy čtvrt roku po vypuknutí migrace velkého rozsahu, byly uvedeny objevující se problémy s koordinací mezi obcemi, kraji a vládou. Další nedostatky byly i ve spolupráci státního sektoru s humanitárními organizacemi. Ředitelka migračního konsorcia Andrea Krchová hodnotila koordinaci integrace takto: „*Od začátku konfliktu byly členské organizace v terénu a při úvodním náporu plně zastoupily roli státu. Celou dobu voláme po koordinovaném přístupu, bohužel k němu stále nedochází. Příkladem jsou vládní priority integrace, které vznikaly bez diskuse s našimi experty*“. (Konsorcium, 2022 c) Hlavním nedostatkem byla především nedostatečná komunikace a koordinace přístupu mezi obcemi, kraji a státem. Ačkoliv byl stát i místní samosprávy ochotni nabídnout pomoc uprchlíkům, nebyly k dispozici dostatečné informace o ubytovacích kapacitách a další data potřebná ke koordinovanému přemístění klientů humanitárních organizací.

Jedním z významných nedostatků, na které bylo upozorněno, byl nedostatek strategické komunikace s veřejností. Tomu nasvědčují i výsledky průzkumu veřejného mínění českých občanů na téma přijetí ukrajinských uprchlíků znázorněny v grafu v příloze VI. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR zahájilo kampaň <https://zacitspolecne.cz>, zaměřenou na podporu pozitivního přijetí ukrajinských uprchlíků českou veřejností a zdůrazňující oboustranný přínos integrace.

Nevládní organizace pod záštitou Konsorcia také vyjádřily nesouhlas s podobou novely zákona Lex Ukrajina V. Organizace byly připraveny odborně diskutovat tuto problematiku, ale tato diskuse se se státními aktéry neuskutečnila. Ačkoliv je pochopitelná snaha motivovat uprchlíky k nájemnímu bydlení, plošné změny pravidel bez ohledu na jednotlivé skupiny znamenají značné znevýhodnění těch nejzranitelnějších. (Konsorcium, 2022 d)

První měsíc uprchlické krize došlo téměř k vyčerpání zásob potravinových bank. Již první týden po začátku konfliktu na Ukrajině požádalo mnoho regionálních bank o uvolnění nouzových zásob z centrálního skladu. I přes velkou podporu veřejnosti, obchodních řetězců a producentů potravin začala poptávka po potravinové pomoci převyšovat jejich možnosti. Proto mimo získávání potravin formou darů také nakoupily potraviny za více než 4 miliony korun. Jedním z problémů byla i vyšší finanční zátěž způsobená inflací a vyššími cenami pohonných hmot a energií. Vzniklou situaci proto řešily ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství. (Česká federace potravinových bank, 2023)

12.5 Zjištění na základě porovnání

Humanitární organizace, které mají dlouholeté zkušenosti s prací s migranty a uprchlíky, byly během migrační krize schopny rychle reagovat na vznikající problémy vytvořením informačních portálů, telefonních linek a distribuovat humanitární pomoc z vlastních zásob. Poskytovaly také ubytování z vlastních zdrojů, rovněž pomáhaly při propojení nabídky a poptávky prostřednictvím svých platforem a sítě dobrovolníků a dárců.

Na základě odhadu poskytnuté pomoci od 1. 3. 2022 do 31. 5. 2022 členských organizací Konsorcía je vidět jejich přínos zejména v oblasti poskytování informací, asistenci a poradenství. Zároveň v počtu podpořených osob byla poskytnuta humanitární pomoc odhadem většině uprchlíků, kteří se v té době nacházeli v ČR. Potravinová pomoc byla poskytována zejména ze strany potravinových bank, nicméně Charita se rovněž v této kategorii významně podílela. Finanční pomoc byla ze strany humanitárních organizací poskytnuta v minimální míře.

Jedním z cílů humanitárních organizací bylo na základě požadavku štábu KACPU zajistit základní materiální pomoc uprchlíkům při registraci a nasměrovat je k dalším poskytovatelům pomoci v případě specifických potřeb. V rámci KACPU se kromě členských organizací konsorcía také významně podílel ČČK a potravinové banky.

ČČK působil prostřednictvím svých členů ve většině centrech KACPU, kde poskytovali uprchlíkům zdravotnickou a psychosociální pomoc. Dále také pomohli zřízením krizové linky, adaptačních kurzů pro děti a také výukou první pomoci.

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR zahájilo kampaň zaměřenou na podporu pozitivního přijetí ukrajinských uprchlíků českou veřejností a zdůrazňující oboustranný přínos integrace. Tímto se podílelo na snaze udržení podpory veřejnosti k přijímání uprchlíků, která, jak bylo zmíněno v kapitole 9, postupně klesá.

Při řešení krize se vyskytlo několik problémů. Ačkoliv byl stát i místní samosprávy ochotný nabídnout pomoc uprchlíkům, nebyly k dispozici dostatečné informace o ubytovacích kapacitách a další data potřebná ke koordinované přemístění klientů humanitárních organizací. Dalším z problémů, na které bylo upozorněno, byla nedostatečná strategická komunikace státu s veřejností.

V průběhu krize došlo k novelizaci Lex Ukrajina V, která měla za cíl motivovat ubytované uprchlíky k přechodu do nájemního bydlení. Tato novelizace však pro uprchlíky znamenala vyšší finanční zátěž, vlivem které se mohou stát zranitelnější vůči zadlužování, nebo různým typům vykořisťování. Z pohledu Konsorcia byla nedostatečně konzultována novela zákona Lex Ukrajina s neziskovým sektorem.

Bylo zjištěno, že hlavním zdrojem potravinové pomoci byly potravinové banky, které však již v prvním měsíci migrační krize téměř vyčerpaly své zásoby. Situaci komplikovala i vyšší finanční zátěž způsobená inflací a vyššími cenami pohonných hmot a energií. I přesto se potravinovým bankám podařilo tyto problémy překonat díky státním dotacím a podpory občanů a komerčního sektoru.

13 KOMPARACE PODÍLU HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ A OSTATNÍCH INSTITUCÍ PŘI POSKYTOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI

Na základě zjištění z předchozích kapitol je níže formulována komparace podílu humanitárních organizací a ostatních institucí, zejména státního sektoru, které se podílely na řešení migrace velkého rozsahu od začátku roku 2022.

13.1 Uspokojení potřeb

Pro uspokojení základních lidských potřeb, které jsou definovány první příčkou Maslowovy pyramidy, byla uprchlíkům poskytována humanitární pomoc ve formě: voda/hygiena, potraviny/výživa, obydlí, zdravotní péče, psychosociální pomoc a oděv.

a) Potraviny / Voda

V této kategorii dominovaly potravinové banky. Ty vydávaly o desítky tun potravin více, než byl jejich standard. Pomocí veřejných dobročinných sbírek, zapojení komerčního sektoru a finanční podpory státu však dokázaly i přes omezené kapacity poskytovat potravinovou pomoc po celou dobu krize. Stát tedy v této oblasti poskytl pomoc zejména prostřednictvím finančních dotací, které byly pro udržení chodu potravinových bank nezbytné. Další organizací, která se výrazně zapojila v potravinové pomoci, byla Charita, která dle odhadu Konsorcia podpořila přes 100 000 osob. Hasiči v rámci koordinace KACPU pořádali sbírky na základě aktuálních potřeb. Také byly pořádány další drobnější sbírky HZS a dalšími státními institucemi.

b) Obydlí

Tou nejnáročnější kategorií bylo bezpochyby zajištění ubytování pro stovky tisíc uprchlíků. Ubytovací kapacity humanitárních organizací byly zaplněny v řádech dnů po vypuknutí konfliktu. V této oblasti se humanitární organizace zapojily především vytvořením systému nabídky a poptávky nouzového ubytování, které poskytovali občané či podniky. Stát prostřednictvím hejtmanů a starostů využil veškeré dostupné ubytovací kapacity obcí. Vzhledem k enormnímu množství uprchlíků však ani tyto kapacity nestačily a byl uzákoněn motivační solidární příspěvek pro ubytovatele. Aktuální nasmlouvané kapacity nouzového ubytování státu jsou vedeny v systému HUMPO, který také propojuje nabídky občanů s poptávkou uprchlíků přicházejících do KACPU.

c) Hygiena

Základní hygienické potřeby dostávali uprchlíci při příchodu do KACPU. Jejich zdrojem byly především humanitární organizace, které je poskytovaly formou hygienických balíčků. Pomoc ze strany státu byla opět formou finanční podpory. Do této kategorie lze zařadit i poskytnutí oděvů, protože uprchlíci často přicházeli pouze s tím, co měli právě na sobě. V tom pomohla zejména nezisková organizace ADRA ze zdrojů svých sociálních šatníků. Dalším univerzálním zdrojem pomoci byl portál www.nasiukrajinci.cz, na jehož provozu se podílel státní i neziskový sektor.

d) Zdravotní péče

Zdravotní péče pro uprchlíky je významným faktorem nejen pro jejich zdraví, ale také pro bezpečnost občanů ČR. Rizika jako například vypuknutí epidemie z důvodu nízké proočkovanosti musí být včasně eliminována. Ihned po příchodu do KACPU byla uprchlíkům poskytnuta základní zdravotní péče pracovníky ČČK. Ze státních složek byly v některých KACPU přítomni členové zdravotnické záchranné služby. Naprosto zásadním krokem z dlouhodobého hlediska bylo právní umožnění uprchlíkům získat zdravotní pojištění a využívat tak český zdravotní systém. Od okamžiku vstupu na území ČR se tedy stávají účastníky veřejného zdravotního pojištění. Administrativní záležitosti byly vyřešeny již v rámci přijímacího procesu v rámci KACPU.

e) Psychosociální pomoc

Psychosociální pomoc byli připraveni uprchlíkům poskytnout jak posttraumatické týmy hasičů, tak týmy posttraumatické péče složené z proškolených dobrovolníků humanitárních organizací. Týmy vzájemně spolupracovaly. Pracoviště k poskytování tohoto typu pomoci bylo v KACPU umístěno v prostorách, kde měli možnost se občerstvit a umístit děti do dětských koutků. V případě potřeby tak mohli kdykoliv oslovit psychology HZS nebo proškolené dobrovolníky z neziskového sektoru. Stěžejní bylo také zapojení překladatelů k překonání jazykové bariéry. Bylo zřízeno několik telefonních infolinek jak humanitárními organizacemi, tak státem, kde mohli nejen uprchlíci požádat o všechny typy pomoci včetně duchovní a psychosociální.

V tabulce 4 je uvedena poskytovaná pomoc ze strany státu a humanitárních organizací. Z těchto informací lze vypožorovat, že humanitární organizace byly schopny pokrýt celou škálu základních potřeb.

Tabulka 4 Základní potřeby uprchlíků a poskytnutá pomoc (Vlastní zpracování s využitím zdrojů: Česká federace potravinových bank, 2023; Konsorcium, 2022 e; MV ČR, 2023 c)

Základní potřeby		
Potřeba	Stát	Humanitární organizace
Potraviny / Voda	<ul style="list-style-type: none"> • Finanční podpora uprchlíků – Lex Ukrajina. • Finanční podpora humanitárních organizací. • Nouzové stravování krajů a obcí na základě smluvně ošetřených závazků. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potravinové balíčky potravinových bank. • Potravinová pomoc Charity. • Potravinová pomoc Dignity Restoring Hope.
Obydlí	<ul style="list-style-type: none"> • Nouzové ubytování v KACPU. • Nouzové ubytovací kapacity krajů a obcí na základě smluvních závazků. • Solidární příspěvek pro ubytovatele – Lex Ukrajina. • Propojení nabídky a poptávky – HUMPO. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastní ubytovací kapacity. • Propojení nabídky a poptávky – pomahejukrajine.cz
Hygiena	<ul style="list-style-type: none"> • Finanční podpora uprchlíků – umožnění nákupu hygienických potřeb. • Finanční podpora humanitárních organizací – hygienické balíčky. • Propojení nabídky a poptávky – www.nasiukrajinci.cz. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hygienické balíčky (Charity, ADRY a OPU). • Balíčky potravinových bank. • Spolupráce na propojení nabídky a poptávky – www.nasiukrajinci.cz.
Zdravotní péče	<ul style="list-style-type: none"> • Členové ZZS v KACPU. • Umožnění zdravotního pojištění – Lex Ukrajina. 	<ul style="list-style-type: none"> • Český červený kříž v KACPU.
Psychosociální pomoc	<ul style="list-style-type: none"> • Členové posttraumatického týmu hasičů v KACPU. 	<ul style="list-style-type: none"> • Týmy posttraumatické péče.

V tabulce 5 níže je přehled zapojení zástupců jednotlivých organizací a institucí v rámci KACPU. Situace se v jednotlivých krajích mírně lišila, ale základní struktura zůstávala stejná. Struktura a fungování KACPU je detailněji popsáno v kapitole 11.

Tabulka 5 Organizace zapojené v rámci KACPU (Vlastní zpracování s využitím zdrojů: Konsorcium, 2022 e; MV ČR, 2023 c, Příloha VIII)

KACPU	
HZS	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinace, logistické zabezpečení, transport uprchlíků, zajištění psychosociální a duchovní pomoci a další.
PČR	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpečnostním screening, řešení protiprávního jednání v okolí KACPU, po vyhlášení nouzového stavu administrativní výpomoc OMAP.
ZZS	<ul style="list-style-type: none"> • První pomoc, ošetření zraněných, přeprava do nemocnice.
OMAP	<ul style="list-style-type: none"> • Udělování dočasné ochrany.
ČKK	<ul style="list-style-type: none"> • První pomoc, ošetření zraněných.
Charita	<ul style="list-style-type: none"> • Poskytnutí humanitárních balíčků, hygienických potřeb atd.
Člověk v tísni	<ul style="list-style-type: none"> • Poradenství, výpomoc s jednáním na úřadech včetně tlumočnicka, zajištění materiální pomoci.
Úřad práce	<ul style="list-style-type: none"> • Registrace do systému a nabídka pracovních míst.
Zdravotní pojišťovny	<ul style="list-style-type: none"> • Registrace a přidělení karet zdravotního pojištění.
Další organizace	<ul style="list-style-type: none"> • Zástupci krajského úřadu, Správa uprchlických zařízení, zajištění SIM karet operátory, právní poradenství, kurzy českého jazyka, sociokulturní kurzy atd.

V kapitole 10 byly na základě dotazníkového šetření MPSV ČR a také průzkumu IOM určeny potřeby uprchlíků, kterým již byla poskytnuta základní humanitární pomoc. V následující tabulce 6 je uvedeno šest nejžádanějších potřeb ze strany uprchlíků. Jejich podpora je důležitá pro jejich plnohodnotné začlenění. Níže je porovnání pomoci v jednotlivých kategoriích ze strany státu a humanitárních organizací.

Tabulka 6 Sekundární potřeby uprchlíků (Vlastní zpracování s využitím zdrojů: Konsorcium, 2022 e; MV ČR, 2023 c)

Sekundární potřeby		
	Stát	Humanitární organizace
Finanční podpora	<ul style="list-style-type: none"> Humanitární dávky. 	<ul style="list-style-type: none"> Pomoc s pochopením systému a čerpáním humanitárních dávek.
Zaměstnání	<ul style="list-style-type: none"> Zástupci úřadu práce v KACPU. Aplikace Smart Migration – MPSV ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> Individuální pomoc, tlumočení.
Jazykové kurzy	<ul style="list-style-type: none"> Rekvalifikační kurzy Ministerstva školství českého jazyka pro cizince. Kurzy českého jazyka MPSV ČR pro osoby hledající práci a zajišťuje přípravu online kurzů odpovídající potřebné úrovni. 	<ul style="list-style-type: none"> Organizace Meta a další členské organizace Konsorcium – jazykové vzdělávací aktivity pro uprchlíky i vyučující.
Zdravotní služby	<ul style="list-style-type: none"> Umožnění zdravotní péče skrze poskytnutí zdravotního pojištění. 	<ul style="list-style-type: none"> ČČK.
Dlouhodobé ubytování	<ul style="list-style-type: none"> Ubytovací kapacity krajů a obcí. 	<ul style="list-style-type: none"> Propojení nabídek a poptávek.
Pomoc při řešení úředních záležitostí	<ul style="list-style-type: none"> Byly vytvořeny adaptační skupiny a Centra na podporu integrace cizinců zřizovaná MV ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> Individuální pomoc, tlumočení.

13.2 Zjištění na základě porovnání

Cílem této kapitoly je porovnat pomoc poskytovanou ze strany státu a humanitárních organizací. Na základě průzkumu poskytované pomoci lze vidět, že humanitární organizace přispěly svým dílem ve všech aspektech humanitární pomoci. Vzhledem k množství uprchlíků však brzy narazily na své limity jak v materiálních, tak personálních kapacitách.

Humanitární organizace byly schopny navázat na své již fungující projekty a ihned reagovat na vzniklou krizi poskytnutím základních potravin a hygienických balíčků. Stát podpořil jejich snahy a přispěl významnou finanční podporou. Déle také motivoval občany k poskytnutí nouzového ubytování z vlastních kapacit finančními příspěvky a podporoval přímo uprchlíky formou humanitárních dávek. Při řešení ubytování byla zásadní vůle a ochota poskytovat ubytování občanů ČR.

Poskytování materiální humanitární pomoci, tedy zejména potravin, hygieny a oděvů zajišťovaly především humanitární organizace. Psychosociální pomoc byla poskytnuta jak z řad HZS, tak z neziskového sektoru.

Nejproblematictější kategorií bylo ubytování uprchlíků. Humanitární organizace nedisponují kapacitami ke zvládnutí migrace velkého rozsahu. Tato úloha je vzhledem k mezinárodním závazkům především rolí státu.

Na základě syntézy výsledků dotazníkových šetření MPSV ČR a IOM byly zjištěny potřeby uprchlíků, kterým již byla poskytnuta základní humanitární pomoc. Jednou z hlavních potřeb byla výuka českého jazyka, se kterou souvisely i ostatní potřeby, jako například získání zaměstnání. V této kategorii přispěla z neziskového sektoru svými vzdělávacími aktivitami především organizace Meta. Při pomoci se zajištěním zdravotních služeb, dlouhodobého ubytování nebo úředních záležitostí pomáhaly zejména humanitární organizace formou asistenčních služeb pro řešení individuálních situací a také tlumočnické při překonání jazykové bariéry. Humanitární organizace tedy přispěly svou pomocí ve všech kategoriích základních i sekundárních potřeb.

13.3 Vyhodnocení hypotéz

Autor na podporu řešení cíle formuloval následující hypotézy:

1. Humanitární organizace se podílely na uspokojení více jak poloviny základních a sekundárních potřeb uprchlíků.

Tato hypotéza **byla potvrzena**. Vyhodnocení hypotézy ukázalo, že humanitární organizace sehrály klíčovou roli v poskytování pomoci uprchlíkům, přičemž se jim podařilo se podílet na uspokojení všech identifikovaných základních i sekundárních potřeb. Základními potřebami byly v tomto smyslu voda, potraviny, hygiena, přístřeší, zdravotní péče a psychologická podpora. Sekundární potřeby byly definovány na základě syntézy analýz potřeb uprchlíků v období, kdy již byly jejich základní potřeby uspokojeny. Z výsledků komparace podílu humanitárních organizací a ostatních institucí při poskytování humanitární pomoci lze vyzorovat, že se humanitární organizace byly schopny podílet na řešení všech zkoumaných potřeb uprchlíků. Zejména pak při poskytování potravinové pomoci hrály v rámci KACPU dominantní úlohu. I přes potíže s nedostatkem zásob zvládly poskytovat pomoc od začátku krize, a to za finanční podpory státu, dárců a další podpory dobrovolníků a komerčního sektoru. Ubytovaní se stalo nejnáročnější kategorií, ve které humanitární organizace přispěly zejména propojením nabídky a poptávky pomocí svého vlivu a vytvořených internetových stránek. V rámci zajištění hygieny pak poskytovaly hygienické balíčky v KACPU společně s oděvy. Zdravotní péči zajišťovali příslušníci ČČK a na psychosociální pomoci se podílely týmy dobrovolníků. Tento typ pomoci byl nabízen i formou zřízených telefonních informačních linek. Poskytování informací bylo důležitou součástí pomoci uprchlíkům a humanitární organizace i tomto ohledu sehrály významnou roli, jak bylo blíže popsáno v kapitole 12.

Charakteristika ukrajinských uprchlíků, blíže popsána v kapitole 10, se promítla na sekundárních potřebách, kde se kromě dominujících potřeb, jako finanční podpora, pomoc při hledání zaměstnání a jazykových kurzů, objevovaly potřeby pomoci se zápisem do škol a školek. Sekundární potřeby souvisely zejména se snahou finančního zajištění, kde humanitární organizace přispěly opět ve všech kategoriích. Zejména formou tlumočení, jazykovými vzdělávacími aktivitami a především individuálním přístupem.

Nedostatek 1. – Počet příchozích uprchlíků přesáhl ubytovací kapacity státu i humanitárních organizací.

2. Podpora ze strany státu byla především finančního charakteru, materiální pomoc byla poskytnuta zejména ze strany humanitárních organizací.

Tato hypotéza **byla potvrzena** na základě analýzy dostupných dat a informací od přímo zapojených stran. Humanitární organizace hrály klíčovou roli v distribuci potravin, pitné vody a hygienických potřeb uprchlíkům prostřednictvím potravinových bank a sbírek, přičemž tyto aktivity byly významně podpořeny dárce z řad občanů a komerčního sektoru. Odhadovaný rozsah poskytované pomoci ze strany členských organizací konsorcia byl zkoumán v kapitole 12. Zdrojem těchto informací byla zpráva konsorcia o poskytnuté pomoci od 1. 3. 2022 do 31. 5. 2022. Na základě informací z výročních zpráv humanitárních organizací a osobních rozhovorů s terénními pracovníky nasazenými v KACPU bylo zjištěno, že se staly hlavním zdrojem potravinové pomoci.

Zjištění ukazují, že ačkoliv stát disponuje zásobami humanitární pomoci včetně potravinových dávek, nebyly tyto zásoby plně využity při řešení migrační krize. To bylo ověřeno žádostí o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999, ve které byla ze strany SSHR poskytnuta tabulka s výčtem poskytnuté pomoci. Kompletní zpráva je k dispozici v příloze VII. Zajištění materiální pomoci bylo tedy zajištěno především z darů občanů, komerčního sektoru a zásob humanitárních organizací.

Je třeba poznamenat, že stát však poskytl značnou finanční podporu, která zahrnovala přímé dávky uprchlíkům pro nákup základních životních potřeb, což bylo legislativně ukotveno v zákoně Lex Ukrajina, který je blíže popsán v kapitole 11 a finanční dotace neziskovým organizacím, aby podpořil jejich práci v terénu. Tato finanční podpora byla zásadní pro udržení jejich zásob v průběhu krize, a to zejména v případě potravinových bank, které byly významně podpořeny ministerstvem zemědělství.

Nedostatek 2. – Hlavním zdrojem potravinové pomoci byly potravinové banky, které však již v prvním měsíci migrační krize téměř vyčerpaly své zásoby.

3. Státní složky spolupracovaly především mezi sebou, zatímco spolupráce s humanitárními organizacemi byla minimální.

Z provedené analýzy vyplývá, že hypotéza o minimální spolupráci humanitárními organizacemi **nebyla potvrzena**. Nicméně existují specifické oblasti, ve kterých je potřeba spolupráci dále rozvíjet a zlepšovat. Informace byly čerpány především z výročních zpráv zapojených organizací a státních institucí. Autor také provedl osobní rozhovory se zástupci vybraných organizací (ADRA, Charita, Potravinové banky) pro získání informací z praxe.

Analýza dostupných důkazů ukazuje, že spolupráce mezi státními složkami a humanitárními organizacemi byla mnohem komplexnější a rozmanitější, než bylo původně předpokládáno. V určitých oblastech, jako je distribuce materiální pomoci ze skladů SSHR, byla spolupráce omezena převážně na státní složky. Tato informace byla zjištěna z žádosti o poskytnutí informací podle zákona č.106/1999, která je k dispozici v příloze VII. V jiných oblastech se projevila významná a účinná spolupráce mezi státními orgány a humanitárními organizacemi, jak bylo zjištěno na základě zkoumání fungování KACPU v kapitole 11 a zapojení jednotlivých organizací v této kapitole 13.

Hasiči hráli v rámci KACPU klíčovou roli jako koordinátoři mezi různými aktéry, včetně humanitárních organizací. Tato spolupráce zahrnovala nejen logistickou podporu a přepravu darů od komerčních subjektů, ale i společné úsilí v oblasti poskytování posttraumatické péče, kde specialisté z HZS spolupracovali s dobrovolníky a členy humanitárních organizací.

Jako další příklad spolupráce lze uvést portál www.nasiukrajinci.cz, který vznikl pod záštitou MV ČR. Zde byly nabídky malého rozsahu přesměrovány na nevládní humanitární organizace. V případě pomoci velkého rozsahu se jimi zabýval stát.

Nicméně, v oblastech jako strategická komunikace a legislativní procesy byla spolupráce mezi státními složkami a humanitárními organizacemi identifikována jako nedostatečná. Tato zjištění poukazují na potřebu dalšího rozvoje a posílení spolupráce, zejména v oblasti plánování a implementaci dlouhodobých strategií a politik.

Nedostatek 3. – Nedostatečná komunikace a koordinovaný přístup mezi obcemi, kraji, státem a humanitárními organizacemi.

Nedostatek 4. – I přes kampaně humanitárních organizací na podporu přijímání uprchlíků a působení strategické pracovní skupiny, mezi jejíž úkoly spadala i strategická komunikace měla podpora veřejnosti klesající tendenci.

14 NÁVRHY NA ÚPRAVU ORGANIZACE, ROZSAHU A PODÍLU HUMANITÁRNÍCH ORGANIZACÍ PŘI ŘEŠENÍ MIGRACÍ VELKÉHO ROZSAHU V ČESKÉ REPUBLICE

Na základě zmapování podílu humanitárních organizací účastnících se na řešení migrace velkého rozsahu v ČR během roku 2022 a identifikaci problematických bodů jsou navrženy následující úpravy vedoucí ke zlepšení zjištěného stavu:

Nedostatek 1. – Počet příchozích uprchlíků přesáhl ubytovací kapacity státu i humanitárních organizací.

Navrhované řešení: V případě migrační krize je zásadní, aby stát byl schopen zajistit ubytovací kapacity pro větší množství uprchlíků s nižší závislostí na ochotě občanů poskytnout solidární ubytování. Z průzkumů veřejného mínění popsaných v kapitole 9 vyplynulo, že v minulosti byli čeští občané dlouhodobě proti přijímání uprchlíků. V případě ukrajinských uprchlíků byl zaznamenán značný nárůst solidarity, který ale postupně klesá.

Je tedy třeba připravit existující byty, které jsou momentálně nevyužívané, a podpořit výstavbu, dostavbu nebo renovaci sociálních bytů v obcích. Případně by bylo vhodné přizpůsobení dalších vhodných staveb pro tyto účely. Informace stávajících a nově vzniklých kapacitách by měly být v případě další migrační krize sdíleny s humanitárními organizacemi pro efektivní koordinaci a přemístování uprchlíků.

Přesto však vzhledem k problematice výstavby a správě ubytovacích kapacit je pravděpodobné, že v případě další migrace velkého rozsahu v kratším časovém horizontu by byl stát opět závislý na solidaritě občanů. Pokud by k takové události došlo během příští dekády, lze předpokládat, že majitelé nemovitostí by z části byli i současní studenti. Proto by se do výuky měla zařadit výuka zaměřená na podporu solidarity a motivace pomoci. To by bylo možné realizovat formou seminářů a přednášek od členů humanitárních organizací, například organizace Meta, která se vzdělávání intenzivně věnuje.

Nedostatek 2. – Hlavním zdrojem potravinové pomoci byly potravinové banky, které však již v prvním měsíci migrační krize téměř vyčerpaly své zásoby.

Navrhované řešení: Ačkoliv stát disponuje zásobami humanitární pomoci, které zabezpečuje SSHR jakožto součást systému nouzového hospodářství, jejich primárním účelem je zajištění základních životních potřeb na první tři dny občanům, kteří následkem krizové situace trpí nedostatkem prostředků nutných k přežití, a kteří nebyli z daného místa evakuováni. Ani zásoby humanitární pomoci vytvářené ostatními státními složkami, kraji a ORP nejsou primárně určeny pro pomoc uprchlíkům. Uprchlíci však podle listiny základních práv a svobod mají právo na pomoc pro zajištění základních podmínek, pokud se ocitnou v hmotné nouzi. Bylo by tedy bylo vhodné zvážit navýšení kapacit zásob humanitární pomoci, případně vytvoření separátních zásob pomoci pro uprchlíky. Ty by měly charakterově i nutričně odpovídat rozložení uprchlíků, kteří jsou převážně ženy a děti, jak potvrdil i průzkum uvedený v kapitole 10.

Vhodnější alternativou by však bylo zvýšení podpory humanitárních organizací vytvářejících tyto zásoby, případně oslovení dodavatelů potravinových dávek formou veřejné zakázky. Humanitární organizace či dodavatelé by pak byli odpovědní za kompletní zajištění, obnovu a další dodávky. Zapojení humanitárních organizací by podpořilo plnění cílů Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, jednou z jejichž oblastí je zapojení nevládního sektoru formou jejich podpory při přípravě na mimořádné události a krizové situace, čímž by došlo k navýšení kapacity systému ochrany obyvatelstva.

Stát již nyní podporuje neziskový sektor, ale humanitární organizace nemají záruku podpory v delším časovém horizontu. Garantování několikaleté podpory by neziskovým organizacím umožnilo zaměstnat dostatek kvalifikovaného personálu, aby mohly zvládnout náhlé zvýšení objemu práce v případě krize a také tvorbu materiálních zásob pro tyto události. Při stabilní finanční podpoře, která by byla dlouhodobě zaručena, by mohly humanitární organizace zabezpečit a spravovat větší kapacity humanitární pomoci, ale také dále udržet vyšší personální kapacity a kvalitněji poskytovat služby jako je sociální a právní poradenství, jazykové kurzy, psychosociální pomoc a další ihned ve chvílích, kdy jsou nejvíce zapotřebí. Zejména významná by byla zaručená dlouhodobá podpora potravinových bank, které se staly během migrační krize hlavním distributorem potravinové pomoci a hygienických balíčků, jakožto i spojkou mezi komerčním sektorem a KACPU. Stabilní rozpočet by jim umožnil vytvořit nejen větší zásoby různých druhů potravin, ale i dlouhodobé zásoby humanitární pomoci například po vzoru rozložení zásob SSHR.

Nedostatek 3. – Nedostatečná komunikace a koordinovaný přístup mezi obcemi, kraji, státem a humanitárními organizacemi.

Navrhované řešení: V Kontrolním závěru z kontrolní akce 22/12 Peněžní prostředky státu určené na přípravu a zajištění systému ochrany obyvatelstva bylo uvedeno, že MV ČR dlouhodobě oddaluje termíny splnění úkolů koncepcí OOB. Jedním z těchto bodů je větší zapojení humanitárních organizací. Tento problém je v řešení již od roku 2002 a stále ještě nebyl vyřešen. Fakt o nedostatečném zapojení humanitárních organizací podpořilo i tvrzení uvedené v tiskové zprávě Konsorcia, ve které bylo upozorněno na problémy s koordinací mezi obcemi, kraji a vládou a spoluprací s humanitárními organizacemi, což je blíže popsáno v kapitole 12. Jedním z hlavních problémů bylo nedostatečné sdílení informací o ubytovacích kapacitách a dalších dat potřebných ke koordinovanému přemístění klientů humanitárních organizací. Dalším problémem bylo neuskutečnění diskuse k novelizaci zákona Lex Ukrajina V, který svými přísnějšími pravidly ohrozil zranitelné skupiny uprchlíků.

Státní odborníci by měli využívat odborné znalosti a zkušenosti humanitárních organizací v práci s uprchlíky a při vytváření nových politik v dostatečné míře. Je třeba využít zkušeností a know-how expertů z humanitárních organizací. Profesionálům ze státního sektoru, kteří s cizinci dosud nepracovali, je třeba poskytnout metodické vedení a podporu. Humanitární organizace mohou nabídnout široké spektrum zkušeností ve spojitosti s péčí o uprchlíky, ať už se jedná o poskytování humanitární pomoci (materiální i psychosociální), péči o osoby se specifickými potřebami a mnoho dalších. Konsorcium již v minulosti nabídlo připomínky k dokumentu Strategie migrační politiky ČR, kdy doplnilo bezpečnostní pohled a spojování migrace s negativními jevy o zdůraznění lidskoprávních závazků a solidarity.

Proto by bylo vhodné zavést pravidelná setkávání zástupců humanitárních organizací s představiteli místní samosprávy a IZS. Tato setkání, jejichž cílem by byla pravidelná výměna informací o schopnostech, kapacitách a možnostech vzájemné spolupráce by přispěly ke splnění úkolu MV ČR o větším zapojení humanitárních organizací. Zároveň by se vytvořila mezi zástupci státního i neziskového sektoru podrobnější síť kontaktů, což by usnadnilo komunikaci v průběhu krize. Předěšlo by se tak problémům, které vznikaly během začátku migrační krize v roce 2022, jako omezenému přístupu humanitárním organizacím k informace o ubytovacích kapacitách v krajích, a další data potřebná ke koordinovanému přemístění klientů humanitárních organizací.

Nedostatek 4. – I přes kampaně humanitárních organizací na podporu přijímání uprchlíků a působení strategické pracovní skupiny, mezi jejíž úkoly spadala i strategická komunikace měla podpora veřejnosti klesající tendenci.

Navrhované řešení: Strategická komunikace státu by pokud možno měla spolupracovat společně s neziskovým sektorem, aby vysílala občanům jednoznačnou zprávu a usnadnila přijetí uprchlíků. Tato problematika nabývá na významu v souvislosti s rostoucím hybridním vlivem a dezinformacemi cílenými proti Ukrajině, které jsou šířeny mezi českými občany, jak upozornila BIS ve své výroční zprávě.

Konsorcium spolu s agenturou Kontra připravilo komplexní komunikační strategii s hlavním narativem: co děláme pro příchod, děláme i pro sebe v rámci kampaně Začít společně. Aby byla zachována ochota českých občanů pomáhat uprchlíkům ať už skrze humanitární organizace, nebo poskytováním ubytovacích kapacit, měl by se jak státní, tak neziskový sektor soustředit na vyvracení dezinformací, zvláště vykreslování uprchlíků jako bezpečnostní hrozby nebo zdroje problémů, a působení na veřejnost skrze trendová média.

Diskutována by měla být témata, která byla dle mediální analýzy v roce 2015 opomíjena, jako jsou skutečné příčiny krize, dlouhodobé řešení jako je stabilizace situace v místě konfliktu, nebo integrace uprchlíků do společnosti, což přispělo k negativnímu postoji společnosti vůči uprchlíkům. Také by bylo vhodné vyhýbat se používání odosobňujících termínů jako migrační vlna. Důležité je také zaměřit se na vyvracení dezinformací, které často propagují prokemelské stanovisko. Dále také na aktivní konspirátoři na sociálních sítích s velkým počtem sledujících, kteří se snaží získávat nové příznivce a využívají radikalizační témata k rozšiřování svého vlivu.

Soustředění by pak mělo být zaměřeno na občany s odmítavým postojem, kterými jsou dle výzkumu Münicha a Protivínského (2023) uvedeného v kapitole 9 zejména ženy s nižším vzděláním, které neměly osobní zkušenost s ukrajinci, potýkající se s finančními problémy, a které nejsou pevně přesvědčeny, že nevyprovokovaná ruská agrese byla příčinou války.

14.1 Zhodnocení očekávaných přínosů

Zhodnocení očekávaných přínosů navrhovaných řešení pro zmíněné problémy vyžaduje komplexní přístup, který by mohl významně přispět k řešení současných výzev spojených s migrační krizí a podporou uprchlíků.

Zvýšení ubytovacích kapacit prostřednictvím systémového přístupu k zajištění ubytování a podpory výstavby sociálních bytů. To může zmírnit problémy s nedostatkem ubytování pro uprchlíky a usnadnit jejich integraci. Využití nevyužívaných bytů a adaptace vhodných staveb by mohlo výrazně pomoci řešit nedostatek ubytování pro uprchlíky, a zajistit tak jejich důstojné životní podmínky. Systémové řešení ubytování by snížilo riziko opětovného přetížení kapacit a umožnilo stabilnější a dlouhodobější plánování.

Zlepšení koordinace a efektivity pomoci díky pravidelným setkáním a výměně informací mezi státem, humanitárními organizacemi a samosprávou mohou výrazně zlepšit koordinaci pomoci a efektivněji využívat dostupné zdroje.

Posílení role humanitárních organizací by podpořilo plnění cílů Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, kdy jednou z jejich oblastí je zapojení nevládního sektoru formou podpory při přípravě na mimořádné události a krizové situace, čímž by došlo k navýšení kapacity systému ochrany obyvatelstva.

Využití odborných znalostí humanitárních organizací umožní státu lépe reagovat na potřeby uprchlíků a zároveň posílit celkovou infrastrukturu pomoci. Zapojení humanitárních organizací do diskuse o novelizaci legislativy může přispět k lepší ochraně zranitelných skupin a zároveň podpořit transparentnost a veřejnou diskusi o těchto tématech.

Rychlejší a efektivnější distribuce humanitární pomoci díky zvýšení kapacity státních zásob humanitární pomoci nebo vyšší finanční podpory humanitárních organizací či dodavatelů vytvářejících tyto zásoby. Těmito kroky by mohla být dosažena vyšší připravenost na krizové situace a zvýšení schopnosti reagovat na potřeby uprchlíků.

Udržení solidarity občanů, která je v rozsáhlých krizových situacích klíčová. Začlenění tématu solidarity do výuky by mohlo pomoci budovat pozitivní vztah k pomoci uprchlíkům u budoucích generací, což může mít dlouhodobě pozitivní vliv na celospolečenský postoj k uprchlíkům. Vzdělávací kampaně mohou vést k vyšší ochotě veřejnosti poskytovat podporu a zvyšovat pochopení pro situaci uprchlíků.

Zlepšení strategické komunikace a zvýšení odolnosti proti dezinformacím se zaměřením na boj proti falešným zprávám a dezinformacím spojeným s migrací skrze trendová média. To může posílit sociální soudržnost a podporu pro humanitární aktivity a zároveň snížit negativní vliv dezinformací na veřejnost. Poskytování informací o rozdílech mezi migrací a azylem může také zmírnit strach a xenofobii vůči uprchlíkům.

ZÁVĚR

V této diplomové práci byl zkoumán podíl a význam humanitárních organizací při řešení migrační krize velkého rozsahu v ČR. Cílem práce bylo na základě zmapování podílu těchto organizací navrhnout úpravy vedoucí ke zlepšení zjištěného stavu. **Na základě provedené analýzy a získaných dat lze konstatovat, že cíl byl splněn zcela.** Navržená řešení identifikují zjištěné nedostatky a nabízejí kroky pro zlepšení koordinace mezi státními a nevládními aktéry, zvýšení efektivity pomoci a podpory integrace uprchlíků.

Pro splnění tohoto cíle byly stanoveny a následně analyzovány tři hypotézy týkající se podílu humanitárních organizací na uspokojování základních a sekundárních potřeb uprchlíků ve srovnání se státními institucemi, charakteru podpory poskytované státem a humanitárními organizacemi, a nakonec míry spolupráce mezi státními složkami a humanitárními organizacemi.

1. Hypotéza – Humanitární organizace se podílely na uspokojení více jak poloviny základních a sekundárních potřeb uprchlíků – **byla potvrzena.**
2. Hypotéza – Podpora ze strany státu byla především finančního charakteru, materiální pomoc byla poskytnuta zejména ze strany humanitárních organizací – **byla potvrzena.**
3. Hypotéza – Státní složky spolupracovaly především mezi sebou, zatímco spolupráce s humanitárními organizacemi byla minimální – **nebyla potvrzena.**

Na základě komparace podílu humanitárních organizací a ostatních institucí při poskytování humanitární pomoci byla potvrzena hypotéza o zásadním přínosu humanitárních organizací v řešení migrační krize v České republice během roku 2022 při přispění k uspokojení všech základních i sekundárních potřeb uprchlíků.

Podpora ze strany státu se ukázala být převážně finanční, zatímco materiální pomoc poskytovaly zejména humanitární organizace. Avšak finanční podpora státu pomohla ovlivnit překonání materiálního nedostatku humanitárních organizací a umožnil jim tak dále pokračovat v distribuci pomoci.

Navzdory původnímu předpokladu o minimální spolupráci mezi státními složkami a humanitárními organizacemi provedená analýza ukázala, že spolupráce byla komplexnější a rozmanitější, než se předpokládalo.

Především v rámci KACPU, ve kterých intenzivně spolupracovali zástupci státního i neziskového sektoru. Nicméně byla zdůrazněna potřeba dalšího rozvoje a posílení této spolupráce pro zajištění efektivní a koordinované reakce na budoucí krize.

Bylo zjištěno, že se humanitární organizace podílely na řešení migrace velkého rozsahu mimo jiné především poskytnutím svých materiálních zásob, zejména potravinové pomoci. Dále poskytnutím personálních kapacit psychosociální a náboženské pomoci, pomocí dobrovolníků při navigaci uprchlíků a poskytováním základních informací osobně nebo skrze informační weby a telefonní linky, osobním přístupem při asistenci překonávání byrokratických překážek a připomínkováním legislativních změn s cílem jejich úpravy k ochraně zranitelných skupin uprchlíků.

Na základě zmapování podílu humanitárních organizací byly navrženy úpravy s potenciálem vedoucím ke zlepšení zjištěného stavu. Mezi identifikované nedostatky patří zranitelnost občanů vůči dezinformacím, omezení státních zásob humanitární pomoci a jejich nízká kapacita, nedostatečná strategická komunikace a komunikace mezi státním a neziskovým sektorem, nedostatečné ubytovací kapacity, nezakomponování připomínek ze strany neziskového sektoru při novelizacích zákona Lex Ukrajina.

Aplikování navrhovaných řešení může vytvořit prostředí k lepšímu zvládnutí případné další migrace velkého rozsahu. Jedná se především o snahy zvýšení pozitivního postoje veřejnosti k přijímání uprchlíků, které souvisí s bojem proti dezinformacím a udržení ochoty občanů poskytovat solidární ubytování. Dále je navrhována větší podpora humanitárních organizací, které se výrazně podílely na materiálním zabezpečení, zejména potravinové pomoci. V neposlední řadě je také navrženo větší zapojení neziskového sektoru při tvorbě legislativy a pravidelné setkávání v rámci krajů s místní samosprávou a zástupci státních organizací.

Očekávané přínosy těchto řešení zahrnují posílení sociální soudržnosti a veřejné podpory pro uprchlíky, zlepšení připravenosti a reakce na krizové situace a zvýšení efektivity distribuce humanitární pomoci. Tyto kroky by měly vést k rychlejšímu a účinnějšímu řešení migrační krize a posílení systému ochrany obyvatelstva v ČR, čímž by se zvýšila schopnost státu a společnosti reagovat na výzvy spojené s migrací a podporou uprchlíků.

Všechna navrhovaná řešení společně představují ucelený rámec pro zlepšení situace uprchlíků a spolupráce státního a neziskového sektoru společně s českou veřejností. Po skončení konfliktu na Ukrajině by bylo vhodné celkové zhodnocení reakce ČR včetně humanitárních organizací, vyhodnocení aplikovaných opatření a začlenění získaných poznatků do plánů pro budoucí zvládnání migračních krizí.

Originálním přínosem této práce je zahrnutí širokého spektra oblastí, které spolu vzájemně souvisí a odhalují úzká místa v procesu řešení migrace velkého rozsahu. Díky tomu tak byly detekovány nedostatky, jejichž úpravou by mohlo být docíleno lepší připravenosti na podobné situace, kterým vzhledem k aktuálním klimatickým a geopolitickým podmínkám ČR v budoucnosti čelit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADRA, 2022. *Humanitární pomoc lidem postiženým konfliktem na Ukrajině*. Online. Dostupné z: <https://adra.cz/jak-pomahame/2022-ukrajina-humanitarni-pomoc-lidem-postizenym-konfliktem-na-ukrajine/> [cit. 2023-10-08].

AMIGA, 2024. *Projekt AMIGA na pomoc uprchlíkům z Ukrajiny*. Online. Dostupné z: https://amiga-migrant.cz/ukrajina_cz/ [cit. 2024-02-02].

AMNESTY INTERNATIONAL ČR, 2023. *Všeobecná deklarace lidských práv*. Online. In: Amnesty International Česká republika. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/hnuti/zakladni-dokumenty-k-lidskym-pravum/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.> [cit. 2023-05-08].

BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023, 2023. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2023. ISBN 978-80-7441-097-0.

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2023. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2022*. PDF. Online. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocnizpravy/2022-vz-cj.pdf>. [cit. 2024-01-11].

BÍLKOVÁ, Veronika, 2021. *Kdo jsou environmentální migranti a jaká právní úprava se na ně vztahuje*. PDF. Online. In: Ústav mezinárodních vztahů Praha, 26. 11. 2021. Dostupné z: file:///C:/Users/Lukas/Downloads/B%C3%ADlkov%C3%A1_Kdo%20jsou%20enviromen%C3%A1ln%C3%AD%20migranti.pdf. [cit. 2023-01-14]

COLLIER, Paul, 2017. *Exodus: jak migrace mění náš svět*. Praha: Libri. ISBN 978-80-7277-557-6.

ČERVENKA, Jan, 2022. *Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků z Ukrajiny – jaro 2022*. Tisková zpráva. PDF. Online. In: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5540/f9/pm220708.pdf. [cit. 2023-05-09].

ČESKÁ FEDERACE POTRAVINOVÝCH BANK, 2023. *Potravinové banky v roce 2022 opět navýšily svůj obrat. Poptávka po potravinové pomoci stále stoupá*. Online. In: Potravinové banky, 31. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.potravinovebanky.cz/tiskove-zpravy/potravinove-banky-v-roce-2022-opet-navysily-svuj-obrat-poptavka-po-potravinove-pomoci-stale-stoupa.> [cit. 2023-10-16].

ČESKO, 1976. *Vyhláška č. 120/1976 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1976-120>. [cit. 2023-05-15].

ČESKO, 1993 a. *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb.: Listina základních práv a svobod.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>. [cit. 2023-09-22].

ČESKO, 1993 b. *Zákon č. 97/1993 Sb.: Zákon o působnosti Správy státních hmotných rezerv.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-97>. [cit. 2023-05-15].

ČESKO, 1993 c. *Sdělení č. 208/1993 Sb., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-208>. [cit. 2023-09-22].

ČESKO, 1999. *Zákon č. 326/1999 Sb.: Zákon o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326?text=326%2F1999+Sb>. [cit. 2023-05-17].

ČESKO, 1999 b. *Zákon č. 325/1999 Sb.: Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)* Online. *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>. [cit. 2023-05-17].

ČESKO, 2000 a. *Zákon č. 239/2000 Sb.: Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239> [cit. 2023-05-17].

ČESKO, 2000 b. *Zákon č. 240/2000 Sb.: Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>. [cit. 2023-03-08].

ČESKO, 2000 c. *Zákon č. 241/2000 Sb.: Zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.* Online. In: *Zákony pro lidi.* 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-241>. [cit. 2023-03-12].

ČESKO, 2000 d. *Nařízení vlády č. 463/2000 Sb.: Nařízení vlády o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.* Online. In: *Zákony pro lidi. 2010–2024.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-463>. [cit. 2023-09-05].

ČESKO, 2002. *Zákon č. 98/2002 Sb.: Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)* Online. In: *Zákony pro lidi. 2010–2024.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-98>. [cit. 2023-02-03].

ČESKO, 2003. *Zákon č. 221/2003 Sb.: Zákon o dočasné ochraně cizinců.* In: *Zákony pro lidi. 2010–2024.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-221>. [cit. 2023-05-17].

ČESKO, 2015. *Zákon č. 320/2015 Sb.: Zákon o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů.* Online. In: *Zákony pro lidi. 2010–2024.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>. [cit. 2023-05-15].

ČESKO, 2022. *Zákon č. 65/2022 Sb.: Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.* Online. In: *Zákony pro lidi. 2010–2024.* Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-65>. [cit. 2023-03-08].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023. *Tisková zpráva Českého červeného kříže z 23.02.2023.* PDF. Online. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/files/files/cz/tz/513.pdf>. [cit. 2023-10-16].

ČLOVĚK V TÍSNI, 2022 a. *Uprchlíci v číslech: jaká jsou nezkršená fakta?.* Online. In: *Člověk v tísni, 2. 4. 2024.* Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/migracni-statistiky-4518gp>. [cit. 2022-12-16].

ČLOVĚK V TÍSNI, 2022 b. *Pomoc uprchlíkům na území ČR.* Online. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/pomoc-uprchlikum-na-uzemi-cr>. [cit. 2022-12-16].

DEMUTH, Andreas, 2000. *Some Conceptual Thoughts on Migration* In: AGOZINO, Biko., *Theoretical and methodological issues in migration research: interdisciplinary, intergenerational and international perspectives.* Brookfield, Vt.: Ashgate. ISBN 1840145579.

DRBOHLAV, Dušan a NOVOTNÝ, Josef, 2023. *Výzkumná zpráva projektu „Informační setkání pro uprchlíky z Ukrajiny“*. PDF. Online. Dostupné z: https://ec.europa.eu/migrant-integration/system/files/2023-04/Vyzkumna_zprava_uprchlici-z-Ukrajiny_2023_0.pdf. [cit. 2023-08-08].

DIAKONIE, 2023. *Rok pomoci Diakonie lidem zasaženým válkou na Ukrajině*. Online. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/clanky/rok-pomoci-diakonie-lidem-zasazenym-vaalkou-na-ukrajine>. [cit. 2023-08-08].

EVROPSKÁ KOMISE, 2023. *Nový pakt o migraci a azylu*. Online. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_cs. [cit. 2023-12-29].

EVROPSKÁ RADA, 2023. *Civilní ochrana v EU*. Online. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/civil-protection/>. [cit. 2023-08-20]

GABAL, Ivan; VÁCLAVÍKOVÁ HELŠUSOVÁ, Lenka a GEDDES Andrew, 2002. *Migrace v rozšířené Evropě: konference na Pražském hradě 12.–14. září 2002*. 1. vyd. Praha: Gabal Analysis & Consulting. ISBN 80-238-9199-5.

HALAŠKA, Jiří a RALBOVSKÁ Rebeka, 2016. *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru*. Praha: ČVUT v Praze. ISBN 978-80-01-05982-1.

HONCŮ, Šárka; KOHUTIČOVÁ Pavlína a VYSTAVĚLOVÁ Miroslava, 2007. *Azylová politika ČR pohledem analýzy policy: Working Paper č. 23*. PDF. Online. In: Mezinárodní politický ústav Masarykovy univerzity. Dostupné z: https://www.iips.cz/userfiles/file/wp_23_azylova_politika.pdf. [cit. 2023-01-10].

HZSČR, 2023 a. *Mechanismus civilní ochrany Unie*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/aktivita-na-mezinarodni-urovni-mechanismus-civilni-ochrany-unie.aspx>. [cit. 2023-08-16].

HZSČR, 2023 b. *Zapojení jednotek ZÚ HZS ČR do činností spojených s válkou na Ukrajině*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/zapojeni-jednotek-zu-hzs-cr-do-cinnosti-spojonych-s-vaalkou-na-ukrajine.aspx>. [cit. 2023-08-16].

HZSČR, 2023 c. *HZS ČR pomohl vystavit Registrační humanitární středisko*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-cr-pomohl-vystavit-registracni-humanitarni-stredisko.aspx>. [cit. 2023-08-16].

HZSČR, 2023 d. *Zpravodajství. Činnost HZS Karlovarského kraje od začátku konfliktu na Ukrajině*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/cinnost-hzs-karlovarskeho-kraje-od-zacatku-konfliktu-na-ukrajine.aspx>. [cit. 2023-08-29].

HZSČR, 2023 e. Zpravodajství. *V asistenčním centru pomoci Ukrajině máme psychology, interventy a duchovní*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/v-asistencnim-centru-pomoci-ukrajine-mame-psychology-interventy-a-duchovni.aspx>. [cit. 2023-08-30].

CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA, 2022. *Výroční zpráva*. PDF. Online. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/044/005392.pdf?seek=1690554841>. [cit. 2023-10-13].

INBÁZE, 2023. *Integrating Ukrainian Refugees in the Czech Republic: Strengthening CSOs' Capacities to Provide Assistance and Advocacy*. Online. In: InBáze, 27. 3. 2023. Dostupné z: <https://inbaze.cz/integrating-ukrainian-refugees-in-the-czech-republic-strengthening-csos-capacities-to-provide-assistance-and-advocacy/>. [cit. 2023-10-13].

IOM UN Migration, 2023 a. *Šetření mezi uprchlíky z Ukrajiny – vzorce vysídlení, potřeby a záměr*. PDF. Online. In: IOM Czechia, 3. 4. 2023. Dostupné z: https://czechia.iom.int/sites/g/files/tmzbd11681/files/documents/2023-06/dtm_report_year2022_czechia_cze.pdf. [cit. 2023-08-06].

IOM UN Migration, 2023 b. *Displacement Surveys with refugees from Ukraine and TCNs*. Online. Dostupné z: <https://dtm.iom.int/reports/czechia-displacement-surveys-refugees-ukraine-and-tens-round-03-03-october-30-november-2022>. [cit. 2023-08-06].

IOM UN Migration, 2023 c. *Výsledky výzkumu zaměřeného na uprchlíky v nouzovém hromadném ubytování*. PDF. Online. In: IOM Czechia, 26. 6. 2023. Dostupné z: <https://czechia.iom.int/sites/g/files/tmzbd11681/files/inline-files/iom-czechia-collac-vyzkum-2023.pdf>. [cit. 2023-08-06].

IOM UN Migration, 2023 d. *Uprchlíci z Ukrajiny a další OTZ*. PDF. Online. In: IOM Czechia, 17. 8. 2022. Dostupné z: https://czechia.iom.int/sites/g/files/tmzbd11681/files/press_release/file/IOM_DTM_CZE_Surveys_UKR%20response_Jun-July%202022%20cs__1.pdf. [cit. 2023-08-06].

KALYNA, 2023. *Kalyna – Komunitní uprchlické centrum*. Online. Dostupné z: <http://www.kalyna.cz/>. [cit. 2023-10-13].

KLAUS, Václav a WEIGL, Jiří, 2017. *Europe all inclusive: a brief guide to understanding the current migration crisis*. Prague: Václav Klaus Institute. ISBN 978-80-7542-031-2.

KLIMEŠOVÁ, Magdaléna; ŠATAVA, Jiří a ONDRUŠKA, Michal, 2022. *Situace uprchlíků z ukrajiny*. PDF. Online. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 14. 7. 2022. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2786931/Analyza_situace_uprchliku_CENSUS_1_4072022.pdf/1650e3f6-8c1f-a2af-5f3a-b1acdb0bd0ee. [cit. 2023-05-13].

KONSORCIUM, 2022 a. *Tisková zpráva: Potvrzujeme připravenost nevládek na příchod uprchlíků z válečné Ukrajiny*. PDF. Online. In: Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, 26. 2. 2022. Dostupné z: https://migracnikonsorciem.cz/wp-content/uploads/2022/02/tz_nno_zajisteni-sluzeb-pro-uprchliky-z-ukrajiny.pdf. [cit. 2023-09-21].

KONSORCIUM, 2022 b. *O konsorciu*. Online. Dostupné z: <https://migracnikonsorciem.cz/cs/>. [cit. 2023-10-08].

KONSORCIUM, 2022 c. *Máme informace z terénu i know-how, ale není, jak je předat, říkají nevládní organizace řešící migraci.* Online. Dostupné z: <https://migracnikonsorciium.cz/cs/mame-informace-z-terenu-i-know-how-ale-neni-jak-je-predat-rikaji-nevladni-organizace-resici-migraci/>. [cit. 2023-10-16].

KONSORCIUM, 2022 d. *Lex Ukrajina V měl uprchlíky přiblížit k běžnému nájemnímu bydlení a trhu práce, spíše je však uvrhne do větší chudoby.* Online. Dostupné z: <https://migracnikonsorciium.cz/cs/lex-ukrajina-v-mel-uprchliky-priblizit-k-beznemu-najemnimu-bydleni-a-trhu-prace-spise-je-vsak-uvrhne-do-vetsi-chudoby/>. [cit. 2023-10-16].

KONSORCIUM, 2022 e. *Odhad kvalifikované pomoci.* PDF. Online. Dostupné z: <https://www.ferovamigracnipolitika.cz/wp-content/uploads/2022/06/Odhad-kvantifikace-pomoci.pdf>. [cit. 2023-10-16].

KORECKI, Zbyšek, CABICAROVÁ, Monika, ROŽŇÁK, Petr a DARKWAH ANTWI Samuel, 2015. *Distribuce humanitární pomoci a udržitelnost subjektů v humanitární operaci.* Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-244-0.

KYSELÁK, Jan. *Humanitární pomoc: studijní text.* Brno: Univerzita obrany, 2013. ISBN 978-80-7231-937-4.

LASTRADA, 2024. *O nás.* Online. Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace/#whatwedo>. [cit. 2023-10-13].

LEE, Everett, 1966. *A Theory of Migration.* Duke university press Online. *Demography*. Roč. 3, č. 1, s. 47–57. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2060063>. [cit. 2022-12-28].

MALÍŘOVÁ, Eva; FRÜHBAUEROVÁ Petra; HRUBANOVÁ Kristýna a DŽESTR, 2016. *Lidé v pohybu: metodika pro práci s tématy uprchlictví a migrace.* Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum. ISBN 978-80-7501-098-8.

MARTIN, Susan F., 2000. *Forced migration and the evolving humanitarian regime.* PDF. Online. In: UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), 5. 6. 2020. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdffid/4ff5860e2.pdf>. [cit. 2023-11-14].

META, 2023. *Co děláme a komu nabízíme podporu?* Online. Dostupné z: <https://meta-ops.eu/> [cit. 2023-10-13].

MAGISTRÁT HL. M. PRAHY, 2023. *Praha děkuje všem partnerům, kteří se podílejí na fungování asistenčního centra pomoci Ukrajině.* Online. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_dekuje_vsem_partnerum_kteri_se.html. [cit. 2023-10-16].

MOSTPRO, 2023. *Poradna pro cizince.* Online. Dostupné z: <https://mostpro.cz/poradna-pro-cizince/> [cit. 2023-10-13].

MRÁZIKOVÁ, Jana, 2012. Zásady a principy poskytovania humanitarnej pomoci. In Sborník příspěvků ze 17. mezinárodní vědecké konference Riešenie krizových situácií v špecifickom prostredí. Žilina: Fakulta špeciálneho inžinierstva, Žilinská univerzita v Žiline, 2012, s. 425–426. ISBN 978-80-554-0537-7.

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA, 2023. *O nás*. Online. Dostupné z: <https://mkc.cz/> [cit. 2023-10-13].

MÜNICH, Daniel a PROTIVÍNSKÝ, Tomáš, 2023. *Vývoj postojů české veřejnosti k válečným uprchlíkům z Ukrajiny*. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR. ISBN 978-80-7344-662-8.

MV ČR, 2015. *Strategie migrační politiky ČR*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/strategie-migracni-politiky-ceske-republiky.aspx>. [cit. 2023-12-16].

MV ČR, 2016. *Audit národní bezpečnosti*. PDF. Online. In: Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>. [cit. 2023-01-05]

MV ČR, 2022. *Slovníček pojmů*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx> [cit. 2022-12-16].

MV ČR, 2023 a. *Čtvrtletní zpráva o migraci – I. 2023* Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>, [cit. 2023-05-06].

MV ČR, 2023 b. *Statistické zprávy o mezinárodní ochraně za rok 2022* Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-253352.aspx>. [cit. 2023-05-06].

MV ČR, 2023 c. *Už rok se Ukrajina brání ruské agresi. Už rok trvá pomoc Česka i celé společnosti*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/uz-rok-se-ukrajina-brani-ruske-agresi-uz-rok-trva-pomoc-ceska-i-cele-spolecnosti.aspx>. [cit. 2023-05-06].

MV ČR, 2023 d. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí ruské federace na Ukrajinu*. PDF. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/stanoveni-strategickych-priorit-vlady-pdf>. [cit. 2023-10-11].

MV ČR, 2023 e. *Souhrnná zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2023*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/souhrnna-zprava-o-mezinarodni-ochrane-za-rok-2023.aspx>. [cit. 2023-15-03].

MV ČR, 2024. *Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaalkou-na-ukrajine-archiv.aspx>. [cit. 2023-08-02].

MV ČR GŘHZS, 2013. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. PDF. Online. In: Ministerstvo vnitra ČR, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf. [cit. 2023-05-15].

MV ČR GŘHZS, 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skriptá*. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.

MV ČR GŘHZS, 2020. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030*. Online. Dostupné z: [Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-a-koncepci-materialy.aspx](https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-a-koncepci-materialy.aspx). [cit. 2023-05-15].

MZV ČR, 2022 a. *Základní přehled humanitární pomoci*. Online. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prihrucka_WFP_pro_nevkladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html. [cit. 2022-12-19].

MZV ČR, 2022 b. *Ukrajina: Vyhlášení válečného stavu a všeobecné mobilizace*. Online. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/cestujeme/aktualni_doporuceni_a_varovani/ukrajina_vyrazne_zhorseni_bezpecnosti.html. [cit. 2023-05-14].

NAŘÍZENÍ RADY č. 1257/96, 1996 *o humanitární pomoci*. Online. In: Lucemburk. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31996R1257&from=CS>. [cit. 2023-05-14].

NESEHNUTÍ, 2023. *V Česku je pro dění na Ukrajině cítit hluboké pochopení, reflektuje advokační cestu Anastasia Hriško*. Online. Dostupné z: <https://nesehnuti.cz/v-cesku-je-citit-hluboke-pochopeni-pro-deni-na-ukrajine-reflektuje-advokacni-cestu-anastasia-hrisko/>. [cit. 2023-10-13].

NKÚ, *Kontrolní závěr z kontrolní akce 22/12*. Online. Dostupné z: <https://www.nku.cz/scripts/rka/detail.asp?cisloakce=22/12>. [cit. 2023-10-13].

OECD, 2022. *Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine*. Online. In: OECD Library, 27. 6. 2022. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/dc825602-en>. [cit. 2023-10-13].

OPU, 2022. *Výroční zpráva 2022*. PDF. Online. Dostupné z: https://www.opu.cz/wp-content/uploads/2023/07/Vyrocní-zprava-OPU-2022_CZ.pdf. [cit. 2023-10-13].

PALÁT, Milan, 2014. Příčiny vzniku migrace a reflexe souvisejících teorií. In: *XVII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*. Hustopeče 18.–20. 6. 2014. PDF. Online. Dostupné z: DOI: 10.5817/CZ.MUNI.P210-6840-2014-91. [cit. 2022-12-28].

PLNU, 2023. *Vznik a historie spolku*. Online. Dostupné z: <https://plnu.cz/vznik-a-historie-spolku/> [cit. 2023-10-13].

POLITOLOGICKÁ REVUE: diskuse – zprávy – recenze, 2017. Praha: Česká společnost pro politické vědy. ISSN 1211-0353. Dostupné také z: <https://www.cspv.cz/o-politologicke-revue/>.

PRAŽSKÝ DENÍK, 2023. *Záchranáři pomáhají ukrajinským uprchlíkům: převažují respirační potíže*. Online. Dostupné z: <https://prazsky.denik.cz/z-regionu/uprchlici-ukrajina-zachranari-valka.html>. [cit. 2023-10-13].

PROCHÁZKOVÁ, Tereza, 2018. *Teorie motivace podle Maslowa*. Online. Dostupné z: <https://www.mentem.cz/blog/teorie-motivace/>. [cit. 2023-08-06].

RAVENSTEIN, Ernst Georg, 1889. *The Laws of Migration*. Online. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/2979333>. [cit. 2022-12-28].

ROSKOVÁ, Lenka; ZÁLESKÁ, Veronika a VACKOVÁ, Jitka, 2019. *Lidská práva v oblasti migrace a integrace menšin i imigrantů*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. ISBN 978-80-7394-764-4.

ROZUMEK, Martin, 2015. *Uprchlické kvóty. A proč ne?*. Online. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/uprchlicke-kvoty-a-proc-ne>. [cit. 2022-12-16].

SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI, 2023. *Výroční zpráva 2022*. PDF. Online. Dostupné z: https://www.migrace.com/docs/230623_a4_vz_2022_simi-2.pdf. [cit. 2023-10-13].

SMETANA, Marek, 2013. *Humanitární pomoc při zvládnutí rozsáhlých mimořádných událostí*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-138-5.

SUZ, 2023. *Výroční zpráva SUZ MV za rok 2022*. PDF. Online. Dostupné z: https://www.suz.cz/wp-content/uploads/2023/06/2022_vyrocní_zprava_web-1.pdf. [cit. 2023-05-09].

SSHR, 2017. *Koncepce tvorby, udržování a využití zásob pro humanitární pomoc do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Online. In: *Správa státních hmotných rezerv*. Praha, 2017. Dostupné z: <https://docplayer.cz/104785942-Iii-koncepce-tvorby-udrzovani-a-vyuziti-zasob-pro-humanitarni-pomoc-do-roku-2020-s-vyhledem-do-roku-2030.html>. [cit. 2023-05-06].

SSHR, 2023. *Humanitární pomoc*. Online. Dostupné z: <https://www.sshr.cz/pro-verejnost/humanitarni-pomoc/>. [cit. 2023-05-06].

ŠAFARÍK, Zdeněk; VIČAR, Dušan a STROHMANDL Jan, 2016. Význam poskytování humanitární pomoci. *Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí: zborník príspevkov z 21. vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, 25.-26. máj 2016, Žilina, 2016*. Žilina: EDIS - vydavateľské centrum ŽU. ISBN 978-80-554-1213-9.

ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB, 2022. *Stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu*. Online. Dostupné z: <https://www.krizport.cz/aktualni-situace/aktuality/all-stanoveni-strategickych-priorit-vlady-cr-ke-zvladani-uprchlicke-vlny>. [cit. 2022-10-12].

VOZNYAK, Halyna; MULSKA, Olha; DRUHOV, Oleksiy; PATYTSKA, Khrystyna a TYMECHKO, Iryna, 2023. Internal migration during the war in Ukraine: Recent challenges and problems. PDF. Online. *Problems and Perspectives in Management*. Roč. 21, č. 1, s. 312–325. Dostupné z: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/17789/PPM_2023_01_Voznyak.pdf. [cit. 2024-01-13].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda ČR
ADRA	Adventist Development and Relief Agency
AMIGA	Agency for Migration and Adaptation
BIS	Bezpečnostní informační služba
CEAS	Common European Asylum System
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČvT	Člověk v tísni
ECHO	Evropské komise pro humanitární pomoc a civilní ochranu
ECOSOC	Ekonomická a sociální rada OSN
ES	Evropská směrnice
EU	Evropská unie
HNS	Host Nation Support
HUMPO	Informační systém evidence ubytování
HZS	Hasičský záchranný sbor
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
IS	Informační systém
IZS	Integrovaný záchranný systém
KACPU	Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině
LEX	Zákon
MKC	Multikulturní centrum
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Ministerstvo školství
MV	Ministerstvo vnitra

MVGŘHZS	Ministerstvo vnitra, generální ředitelství hasičského záchranného sboru
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NNO	Neziskové nevládní organizace
OOB	Ochrana Obyvatelstva
OOP	Obvodní oddělení
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
OPU	Organizace pro pomoc uprchlíkům
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
PEO	Pohotovostní a eskortní oddělení
PHM	Pohonné hmoty
PČR	Policie ČR
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SIMI	Sdružení pro integraci a migraci
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
VZ	Vojenské zpravodajství

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Rozdělení migrace (Zdroj: Demuth, 2000)	26
Obrázek 2 Časová osa dočasné ochrany (Zdroj: MV ČR, 2023 c).....	62

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Počet cizinců v ČR (Zdroj: MV ČR, 2023 a)	48
Graf 2 Poměr cizinců v ČR dle národnosti (Zdroj: MV ČR, 2023 a).....	48
Graf 3 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu (Zdroj: MV ČR, 2023 a).....	49
Graf 4 Počet držitelů dočasné ochrany (Zdroj: MV ČR, 2024).....	50
Graf 5 Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem (Vlastní zpracování s využitím zdroje: Červenka, 2022)	52
Graf 6 Podíl osob s dočasnou ochranou v ČR (Zdroj: Klimešová, Šatava a Ondruška, 2022)	57
Graf 7 Věk osob s dočasnou ochranou v ČR (Zdroj: Klimešová, Šatava a Ondruška, 2022)	57
Graf 8 Potřeby uprchlíků v ČR červen 2022 (Zdroj: Klimešová, Šatava a Ondruška, 2022)	58
Graf 9 Potřeby uprchlíků v ČR - 3.9. až 30.12. 2022 (Zdroj: IOM UN Migration, 2023 b)	59
Graf 10 Počty podpořených osob – informace, asistence, poradenství (Zdroj: Konsorcium, 2022 e)	68
Graf 11 Počty osob podpořených organizacemi Konsorcia (Zdroj: Konsorcium, 2022 e) .	69
Graf 12 Počty osob podpořených humanitární pomocí (Zdroj: Konsorcium, 2022 e).....	69
Graf 13 Humanitární pomoc jednotlivých organizací (Zdroj: Konsorcium, 2022 i).....	70
Graf 14 Počty ubytovaných osob (Zdroj: Konsorcium, 2022 e).....	70

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Typy ochrany cizinců v ČR (Zdroj: Člověk v tísni, 2022 a)	22
Tabulka 2 Push – pull faktory (Zdroj: Demuth, 2000)	25
Tabulka 3 Poskytnutá materiální pomoc SSHR (Zdroj: SSHR na základě žádosti o poskytnutí informací podle zákona č.106/1999).....	66
Tabulka 4 Základní potřeby uprchlíků a poskytnutá pomoc (Vlastní zpracování s využitím zdrojů: Česká federace potravinových bank, 2023; Konsorcium, 2022 e; MV ČR, 2023 c)	78
Tabulka 5 Organizace zapojené v rámci KACPU (Vlastní zpracování s využitím zdrojů: Konsorcium, 2022 e; MV ČR, 2023 c, Příloha VIII)	79
Tabulka 6 Sekundární potřeby uprchlíků (Vlastní zpracování s využitím zdrojů: Konsorcium, 2022 e; MV ČR, 2023 c).....	80

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Současný stav a cílové stavy zásob SSHR pro osoby vážně materiálně postižené

Příloha P II: Řízení o udělení mezinárodní ochrany

Příloha P III: Počty žádostí o mezinárodní ochranu 1992-2022

Příloha P IV: Počet držitelů dočasné ochrany

Příloha P V: Počet držitelů dočasné ochrany na začátku roku 2023

Příloha P VI: Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem

Příloha P VII: Odpověď na žádost o poskytnutí informace SSHR

Příloha P VIII: Odpověď na žádost o poskytnutí informace MV ČR

PŘÍLOHA P I: SOUČASNÝ STAV A CÍLOVÉ STAVY ZÁSOB SSHR PRO OSOBY VÁŽNĚ MATERIÁLNĚ POSTIŽENÉ

Současný stav a cílové stavy zásob SSHR
(Zdroj: SSHR, 2017)

Poř. č.	Název materiálu	Kód SHR	MJ	Množství / (rok)						Poznámka
				k 1. 4. 2016	2016	2017	2018	2019	2020	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Oblast ubytování										
1	Karimatka dvouvrstvá 12 mm, 190x70x1,2cm	ZHP	ks	1000	3600	3600	3600	3600	3600	Pořízení 1500+1100 ks (2016)
2	Spací pytel	ZHP	ks	1741	3641	3641	3641	3641	3641	Pořízení 800 ks (2016)
3	Přikrývka	ZHP	ks	9680	17680	17680	17680	17680	17680	Pořízení 8000 ks (2016)
4	Stan rodinný	ZHP	ks	150	150	150	150	150	150	
5	Lehátko skládací	ZHP	ks	0	0	0	0	50	50	
6	Lůžko skládací	ZHP	ks	400	600	600	600	600	600	Pořízení 200 ks (2016)
Oblast nouzového stravování										
1	Vaříč na tuhý líh + skládačka	ZHP	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
2	Tuhý líh	ZHP	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
3	Hrnek nerez + sáček	ZHP	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
4	Zápalky	ZHP	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
5	Přístor plastový	ZHP	ks	15760	15760	15760	15760	15760	15760	
6	Jídelní nádobí	ZHP	spr		22500	22500	22500	22500	22500	
7	Denní potravinová dávka	ZHP	ks			7500	7500	7500	7500	Obměna 2019
8	Balená pitná voda (láhev á 1,5 l)	ZHP	ks			15000	15000	15000	15000	Smluvně
Oblast hygieny a úklidu										
1	Nádoba na mytí	ZHP	ks			400	400	400	400	
2	Ručník - papírový	ZHP	ks			5000	5000	5000	5000	
3	Úklidové a dezinfekční prostředky	ZHP	l			50	50	50	50	Smluvně
4	Mýdlo, dezinfekční prostředky na ruce	ZHP	ks			2500	2500	2500	2500	Smluvně
5	Zubní pasta	ZHP	ks			2500	2500	2500	2500	Smluvně
6	Kartáček na zuby	ZHP	ks			2500	2500	2500	2500	Smluvně
7	Toaletní papír	ZHP	ks			3000	3000	3000	3000	
8	Hygienické vložky	ZHP	ks			10000	10000	10000	10000	Smluvně
9	Dětské pleny	ZHP	ks			9000	9000	9000	9000	Smluvně
10	Moskytiéry	ZHP	ks			250	250	250	250	
11	Obaly na uložení odpadu	ZHP	ks			600	600	600	600	Smluvně
Doplňkový materiál										
1	Izotermická záchranná folie	ZHP-2.	ks	2000	7000	7000	7000	10000	10000	
2	Píšťalka	ZHP-2.	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
3	Papírový kapesník	ZHP-2.	ks	31520	31520	31520	31520	31520	31520	
4	Pláštěnka	ZHP-2.	ks	2880	7880	7880	7880	10000	10000	
5	Tužka	ZHP-2.	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
6	Poznámkový blok	ZHP-2.	ks	7880	7880	7880	7880	7880	7880	
7	Svíčka kelímek	ZHP-2.	ks	23640	23640	23640	23640	23640	23640	Obměna části od 2020 (chemická světla)

PŘÍLOHA P II: ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ MEZINÁRODNÍ OCHRANY

Řízení o udělení mezinárodní – ochrany počty rozhodnutí MV
(Zdroj: MV ČR, 2023 b)

Rok	Počet nových žádostí	Rozhodnutí celkem	Azyl udělen	Doplňková ochrana udělena	Úspěšnost získání azylu	Úspěšnost získání doplňkové ochrany	Celková úspěšnost na získání mezinárodní ochrany
2015	1524	1363	71	399	5 %	29 %	34 %
2016	1478	1406	148	302	11 %	21 %	32 %
2017	1450	1506	29	118	2 %	8 %	10 %
2018	1702	1742	47	117	3 %	7 %	9 %
2019	1922	2131	61	86	3 %	4 %	7 %
2020	1164	1454	42	72	3 %	5 %	8 %
2021	1411	1641	191	120	12 %	7 %	19 %
2022	1694	1805	92	389	5 %	22 %	27 %

PŘÍLOHA P III: POČTY ŽÁDOSTÍ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU 1992-2022

Počty žádostí o mezinárodní ochranu 1993–2023
(Zdroj: MV ČR, 2023 e)

Rok	Žádostí celkem	Nové žádosti	Opakované žádosti
1993	2207	-	-
1994	1187	-	-
1995	1417	-	-
1996	2211	-	-
1997	2109	-	-
1998	4086	-	-
1999	7218	-	-
2000	8794	-	-
2001	18094	-	-
2002	8484	-	-
2003	11400	-	-
2004	5459	-	-
2005	4021	-	-
2006	3016	-	-
2007	1878	-	-
2008	1656	1060	596
2009	1258	633	625
2010	833	414	419
2011	756	491	265
2012	753	509	244
2013	707	491	216
2014	1156	914	242
2015	1524	1239	285
2016	1478	1215	263
2017	1450	1142	308
2018	1702	1361	341
2019	1922	1578	344
2020	1164	798	366
2021	1411	1061	351
2022	1694	1339	355
2023	1425	1150	275

PŘÍLOHA P IV: POČET DRŽITELŮ DOČASNÉ OCHRANY

Počet držitelů dočasné ochrany
(Zdroj: MV ČR, 2024)

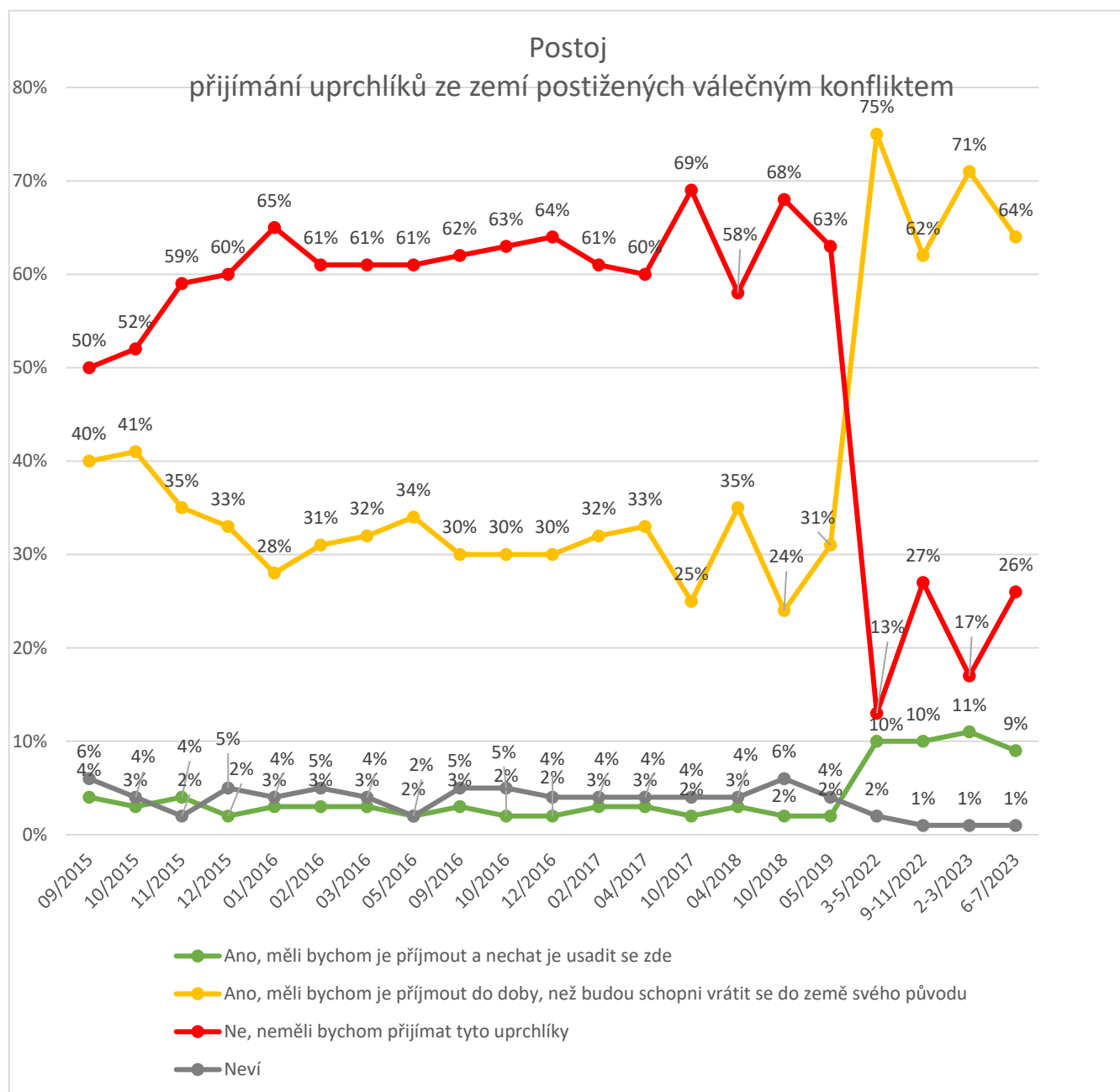
Datum	Počet držitelů dočasné ochrany
08.03.2022	4487
31.03.2022	246729
30.04.2022	314613
31.05.2022	353674
30.06.2022	375118
31.07.2022	390438
31.08.2022	400844
30.09.2022	411110
31.11.2022	422125
30.11.2022	428535
31.12.2022	433071
31.01.2023	440863
28.02.2023	448295
31.03.2023	453748
30.04.2023	332522
29.05.2023	339492
25.06.2023	347750
31.07.2023	357657
28.08.2023	364319
25.09.2023	371415
30.10.2023	365443
24.11.2023	370247
31.12.2023	375021
29.01.2024	380832
26.02.2024	385364
04.03.2024	386388

PŘÍLOHA P V: POČET DRŽITELŮ DOČASNÉ OCHRANY NA ZAČÁTKU ROKU 2023

Počet držitelů dočasné ochrany na začátku roku 2023 (Zdroj: MV ČR, 2023 a)

PŘÍLOHA P VI: POSTOJ K PŘIJÍMÁNÍ UPRCHLÍKŮ ZE ZEMÍ POSTIŽENÝCH VÁLEČNÝM KONFLIKTEM

Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem
(Vlastní zpracování s využitím zdroje: Červenka, 2022)

PŘÍLOHA P VII: ODPOVĚĎ NA ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ INFORMACE SSHR

SPRÁVA STÁTNÍCH HMOTNÝCH REZERV

JUDr. Zbyněk Jankovský, Ph.D.
Vedoucí Oddělení Kancelář předsedy

Praha 15. května 2023
č. j.: 07672/23 - SSHR

Věc: Odpověď na žádost o poskytnutí informace

Správa státních hmotných rezerv (dále jen Správa), jako povinný subjekt ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), obdržela dne 2. 5. 2023 Vaši žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

Uvedenou žádostí je požadováno zodpovězení následujících otázek:

- „1) Podílela se Správa státních hmotných rezerv na řešení migrační krize během roku 2022? Pokud ano, tak jakým způsobem.
- 2) Jaký byl celkový seznam věcí (identifikace materiálů a vybavení, počet ks jednotlivých položek), které Správa státních hmotných rezerv poskytla pro uprchlíky z Ukrajiny během roku 2022, kteří přišli do ČR?
- 3) Jakým způsobem probíhala distribuce těchto materiálů?
- 4) Spolupracovala Správa státních hmotných rezerv při distribuci materiálů s IZS, Armádou ČR nebo humanitárními organizacemi? Pokud ano tak s jakými.
- 5) Spolupracovala Správa státních hmotných rezerv jiným způsobem s humanitárními organizacemi v souvislosti s migrační vlnou během roku 2022? Pokud ano tak jakým způsobem a s jakými.“

Žádost neobsahuje odůvodnění ohledně poskytnutí informace.

Správa se Vaší žádosti pečlivě věnovala a sděluje k jednotlivým otázkám následující:

Ad 1) Správa jako ústřední orgán státní správy se podílel na řešení migrační krize jako státní orgán v součinnosti s dalšími státními orgány, a to v mezích zákonné působnosti, která je Správě stanovena jednotlivými zákonnými normami. Konkrétní součinnost Správy vyplývá z následujících odpovědí.

Ad 2) Rozpoložkována pomoc je následující:

Druh	Poskytnuté množství [ks]
Cisterny a kontejnery na pitnou vodu	4
Dekontaminační zařízení	1
Kontejner nouzového přežití	4
Požární kontejnerový nosič	5
Respirátor FFP2	628 000
Hrnek	7 880
Jednorázové nádobi	22 500
Papírový kapesník	5 000
Příbor plastový	15 760
Karimatka (spací izolační podložka)	1 000
Spací pytel	1 000
Přikrývky	6 700
Zdravotnický SET 2000 neúplný-lůžko nemocniční a vybrané příslušenství	1 300
<u>Legenda:</u> žlutě vyznačené položky byly poskytnuty do spotřeby	

Ad 3) Distribuce materiálu byla prováděna prostřednictvím vlastní dopravní techniky SSHR, případně prostřednictvím dopravní techniky Hasičského záchranného sboru.

Ad 4) Správa státních hmotných rezerv při distribuci materiálů spolupracovala MV-Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR.

Ad 5) Správa státních hmotných rezerv v rámci řešení migrační vlny během roku 2022 nespolečně pracovala s humanitárními organizacemi.

S pozdravem

JUDr. Zbyněk
Jankovský, Ph.D.

Digitálně podepsal JUDr.
Zbyněk Jankovský, Ph.D.
Datum: 2023.05.15
09:27:36 +02'00'

JUDr. Zbyněk Jankovský, Ph.D.
podepsáno elektronicky

Jméno a příjmení: Bc. Daniel Jordán

Datum narození: [redacted]

Trvalé bydliště: [redacted]

Adresa pro doručení: [redacted]

Telefon: [redacted]

Email: [redacted]

PŘÍLOHA P VIII: ODPOVĚĎ NA ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ INFORMACE MV ČR

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MVCRX07TDH8P
prvotní identifikátor

MINISTERSTVO VNITRA
odbor bezpečnostní politiky
Nad Štolou 3
Praha 7
170 34

Č. j. MV-41448-5/OBP-2024

Praha 19. března 2024

Odpověď na žádost o informace dle zák. č. 106/1999 Sb.

Ministerstvo vnitra (dále také „MV“) obdrželo dne 4. března 2024 Vaši žádost o poskytnutí těchto informací:

- „1) Kdy přesně příslušníci IZS, případně dalších institucí spadajících pod MV zahájili poskytování pomoci uprchlíkům z Ukrajiny v prvních dnech po 24. 2. 2022?
2) Jakým způsobem pomáhali přichozím uprchlíkům?
3) Jak probíhala v prvních dnech spolupráce s neziskovými organizacemi? Byla provedena domluva o spolupráci s neziskovým sektorem ještě před 24. 2. 2022?
4) Jakým způsobem se Strategická pracovní skupina pod vedením národního koordinátora pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny podílela na spolupráci s neziskovými organizacemi?
5) Jaké byly výstupy Strategické pracovní skupiny pod vedením národního koordinátora pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny v rámci strategické komunikace na podporu přijímání uprchlíků?
Prosím o co nejpřesnější data a informace. Děkuji.“

K uvedeným dotazům Vám sdělujeme níže uvedené.

ad 1) Příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky se stejně jako další instituce spadající pod MV zapojili do řešení uprchlické vlny na strategické úrovni dne 24. února 2022 a následně při pomoci prvním uprchlíkům z Ukrajiny dne 25. února 2022.

využitelné odkazy:

[Ministerstvo vnitra aktivovalo Plán připravenosti na migrační vlnu a zřídilo informační linky pro občany Ukrajiny - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](#)
[Čtvrtletní zpráva o migraci za I. čtvrtletí 2022 - Aktuální informace o migraci \(mvcr.cz\)](#)

ad 2) Odbor azylové a migrační politiky MV (dále jen „OAMP“) od počátku zajišťuje agendu dočasné ochrany a další pobytové záležitosti spojené s jejich pobytem na území. Byla vytvořena Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině (dále jen „KACPU“). Pracoviště měla prodlouženou pracovní dobu a byli posílené personální kapacity.

OAMP zřídil telefonní linku pomoci pro ukrajinské občany zasažené válkou na čísle +420 974 801 802, která fungovala nonstop a e-mail ukrajina@mvcr.cz, vytvořil webové stránky v češtině, angličtině, ruštině a ukrajinštině „Naši Ukrajinci“, kde jsou k dispozici informace k různým životním situacím a také facebookové stránky „Naši Ukrajinci“.

OAMP dále pomáhal Ukrajině v rámci programů MEDEVAC a Pomoc na místě především prostřednictvím zdravotnického materiálu na ošetření popálenin, obvazy, gázy, nouzové balíčky na šití ran a další. MV darovalo v rámci programu Pomoc na místě 25 milionů Kč Mezinárodnímu výboru Červeného kříže, který pomoc využil k zajištění lékařské péče a zdravotnické podpory.

Centra na podporu integrace cizinců pomáhají uprchlíkům tlumočit, dále pomáhají s běžnými záležitostmi, jako je zajištění ubytování, hledání lékaře, zápis dětí do škol, pomoc s hledáním zaměstnání a další.

Policie České republiky dočasně plnila úkoly na slovensko-ukrajinské hranici, dále se zapojila do činností souvisejících s odbavováním ukrajinských uprchlíků, primárně kontroly osob, dokladů, provádění identifikačních úkonů cizinců žádajících o dočasnou ochranu. Pracoviště měla prodlouženou pracovní dobu a byli posílené personální kapacity.

Hasičský záchranný sbor České republiky se podílel na výstavbě stanů a sociálního zázemí, zabezpečoval každodenní noční transporty ukrajinských občanů do Registračního humanitárního střediska, každodenní transporty již zaregistrovaných migrantů do předem určených míst. V sídle Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky vzniklo Národní asistenční centrum pomoci Ukrajině (dále jen „NACPU“), které fungovalo nonstop jako krizový orgán, kde

fungovali hasiči, policisté, OAMP, Správa uprchlických zařízení a další důležité instituce. Centrum organizovalo humanitární pomoc do zahraničí či redistribuci osob k ubytování v rámci krajů. Hlavními úkoly NACPU byly zejména: celkový management systému asistenčních center pomoci, komunikace s ústředními orgány státní správy, organizace poskytování humanitární pomoci do zahraničí, řízení redistribuce osob k ubytování v rámci krajů, spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi (dále jen „NNO“) a pravidelné situační reportování.

Příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky byli zařazeni rovněž do vzniklých KACPU. Z úrovně KACPU se jednalo zejména o koordinaci humanitární pomoci uprchlíkům v České republice, koordinaci ubytování, logistika, transport osob, koordinaci NNO, komunikace s NACPU a pravidelné situační reportování.

využitelné odkazy:

[Pomoc uprchlíkům z Ukrajiny - Policie České republiky](https://frs.gov.cz/navstivte-krajske-asistencni-centrum-pomoci-kacp)

<https://frs.gov.cz/navstivte-krajske-asistencni-centrum-pomoci-kacp> AKTUALIZACE: Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině - Policie České republiky

[Dočasná ochrana - frs.gov.cz](https://frs.gov.cz)

[Kdo může, pomáhá. Všechny složky Ministerstva vnitra dělají maximum pro zvládnutí situace a pomoc Ukrajincům - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.facebook.com/oampMV)

[Pomoc uprchlíkům z Ukrajiny - Policie České republiky](https://www.facebook.com/oampMV)

[Informace o pomoci Ukrajincům | nasiukrajinci.cz](https://www.facebook.com/oampMV)

<https://www.facebook.com/oampMV>

[Česko pomáhá Ukrajině i v rámci humanitárních programů MEDEVAC a Pomoc na místě -](https://www.facebook.com/oampMV)

[Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.facebook.com/oampMV)

[Čtvrtletní zpráva o migraci za IV. čtvrtletí 2022 - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.facebook.com/oampMV)

[Záchranný útvar HZS ČR - Zapojení jednotek ZÚ HZS ČR do činností spojených s válkou na Ukrajině -](https://www.facebook.com/oampMV)

[Hasičský záchranný sbor České republiky \(hzscr.cz\)](https://www.facebook.com/oampMV)

[Kdo může, pomáhá. Všechny složky Ministerstva vnitra dělají maximum pro zvládnutí situace a pomoc Ukrajincům - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.facebook.com/oampMV)

[Záchranný útvar HZS ČR - Zapojení jednotek ZÚ HZS ČR do činností spojených s válkou na Ukrajině -](https://www.facebook.com/oampMV)

[Hasičský záchranný sbor České republiky \(hzscr.cz\)](https://www.facebook.com/oampMV)

[AKTUALIZACE: Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině - Policie České republiky](https://www.facebook.com/oampMV)

ad 3) Ministerstvo vnitra České republiky vytvořilo systém integrační politiky cizinců ještě před vstupem do Evropské unie - první státní Koncepci integrace cizinců schválila vláda v roce 2000; následně byl tento dokument třikrát aktualizován, a to v roce 2006, 2011 a 2016. Vláda ČR se problematikou integrace každoročně zabývá schvalováním Postupu ke Koncepci integrace cizinců na další rok. Po celou dobu jsou nedílnou součástí procesu i nestátní neziskové organizace. Spolupráce tedy

byla budována dlouhodobě a posílena během pandemie covid-19, kdy bylo nutné velmi rychle a operativně šířit nové informace směrem k cizincům.

Po 24. 2.2022 byla tedy zintenzivněna okamžitě spolupráce a velmi rychle došlo i k posílení financování neziskového sektoru – MV bylo prvním rezortem, který vyplatil dotace na práci s novou cílovou skupinou. Následně došlo i k zapojení organizací, které do té doby pracovaly s cizinci velmi málo nebo dokonce vůbec. Bylo vypracováno doporučení k síťování zejména na 18 Center na podporu integrace cizinců a zkušenější organizace.

Neziskové organizace, ale také dobrovolníci pomáhali na KACPU (či pracovištích OAMP) uprchlíkům, kteří čekali na vyřízení zákonných povinností a podání žádosti o dočasnou ochranu, s vyplněním žádostí, hlídáním dětí nebo poskytovali občerstvení. Na KACPU se dále ukrajinským uprchlíkům pomáhalo s ubytováním, logistikou, humanitární pomocí nebo dopravou.

Spolupráce mezi Hasičským záchranným sborem České republiky a NNO probíhá dlouhodobě. V rámci uprchlické vlny z Ukrajiny probíhaly pravidelné videokonference NACPU s NNO, docházelo k výměně informací o činnosti NNO na Ukrajině ve prospěch Ukrajinců v České republice. Na KACPU byli zástupci NNO koordinováni v oblasti psychosociální pomoci.

ad 4) Činnost strategické pracovní skupiny byla od počátku založena na mezioborové a meziresortní spolupráci (v oblasti sociální, školství, zdravotnictví a činnostech bezpečnostních složek). Spolupráce neziskového sektoru byla velmi důležitým článkem pomoci, zejména ve vztahu k ochraně zranitelných skupin (uprchlíci starší 65 let, nezletilé děti bez doprovodu rodičů, těhotné ženy nebo osoby se zdravotním postižením či osoby s psychickými problémy). Strategická pracovní skupina se především zaměřovala na oblasti:

- I. Koordinace a organizační zajištění
- II. Právní status
- III. Digitalizace řízení a řešení uprchlické vlny
- IV. Ubytování a bydlení
- V. Zaměstnání a integrace na trh práce
- VI. Školství
- VII. Sociální oblast
- VIII. Zdravotní zajištění

- IX. Adaptace a integrace v ČR
- X. Vnitřní bezpečnost
- XI. Evropská a mezinárodní strategie
- XII. Financování
- XIII. Komunikace

V rámci Strategické skupiny došlo velmi rychle k vytvoření pracovního týmu adaptace a integrace, jehož podstatnou část tvořily zástupci Center na podporu integrace cizinců a střešních nestátních neziskových organizací – Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, Charity ČR, Člověka v tísni a Diakonie. V rámci jednání docházelo k připomínkování návrhů na další postup, rozboru situace a získávání zpětné vazby.

využitelné odkazy:

<https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-strategicky-material-reseni-uprchlicke-vlny-i-pozici-jejeho-koordinatora.aspx>

[Národní koordinátorkou pro integraci válečných uprchlíků bude Klára Šimáčková Laurenčíková. Chce posílit spolupráci s regiony a mezioborový přístup | Vláda ČR \(gov.cz\)](#)

ad 5) Strategická skupina pravidelně připravovala komunikaci významnějších změn v oblasti dočasné ochrany, zejména ve spojení s novelami Lex Ukrajina. Informační kampaně pak byly součástí komunikace všech zainteresovaných resortů v oblastech jejich gesce.

Mgr. Radek Šubrt
ředitel odboru

Rozdělovník:

Žadatel: Bc. Daniel Jordán

Narozen: [REDACTED]

Bytem: [REDACTED]

Adresa pro doručení: [REDACTED]

e-mailová adresa: [REDACTED]